

CPNB

Top 100

Onderzoek naar de ontwikkeling van bestsellers in Nederland sinds 1997 met behulp van de CPNB Top 100-lijsten van bestverkochte boeken.

Masterscriptie Letterkunde

Student: Laura van Moolenbroek

Datum: augustus 2017

Opleiding: Master Letterkunde
Radboud Universiteit Nijmegen

Eerste lezer: Prof. Dr. J. Joosten

Tweede lezer: Dr. J. Dera

Abstract

In deze masterscriptie is onderzoek gedaan naar bestsellers: de bestverkochte boeken in Nederland volgens de CPNB Top 100-lijsten. In het eerste deel staan verschillende kenmerken van deze boeken en hun auteurs centraal en draait het om de ontwikkeling (of juist consistentie) van die kenmerken sinds 1997, het eerste jaar waarvan een top 100-lijstverscheen. In het tweede deel zijn de gevonden ontwikkelingen vergeleken met eerder onderzoek, vooral met betrekking tot het buitenland.

Het gaat om 11 kenmerken: genre, verkochte aantal exemplaren, uitgeverij, jaar van eerste publicatie in Nederland, taal van het origineel, prijs van het boek, eventuele bewerkingen, geslacht van de auteur en geboortjaar van de auteur.

De Nederlandse bestseller blijkt verschillende ontwikkelingen door te maken, maar op bepaalde gebieden juist zeer constant te zijn. In het algemeen sluiten de bevindingen goed aan bij wat er in het buitenland ontdekt is, wat erop wijst dat de Nederlandse 'bestsellerwereld' veel lijkt op die in andere landen.

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Status Quaestionis	7
Onderzoeksaanleiding en belang van het onderzoek.....	9
CPNB Top 100.....	10
Hoofdvraag.....	11
Kenmerken	12
Overige kenmerken	14
Deelvragen en hypothesen	14
Hoofdstuk 1: Stichting CPNB en de CPNB Top 100	17
Hoofdstuk 2: De ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling van de bestseller(lijsten)	19
Hoofdstuk 3: Methode	22
3.1 Kenmerk A: NUR-code.....	22
3.2 Kenmerk B: Aantal verkochte exemplaren	24
3.3 Kenmerk C: Uitgeverij	26
3.4 Kenmerk D: Verschijningsjaar in Nederland	27
3.5 Kenmerk E en E2: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar	28
3.6 Kenmerk F: Prijs van het boek	30
3.7 Kenmerk G en G2: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar	32
3.8 H: Man/vrouw-verhoudingen	33
3.9 Kenmerk I: Leeftijd van de auteurs.....	33
Hoofdstuk 4: CPNB Top 100-lijst van 1997	34
4.1 Resultaten 1997	34
4.1.1 A: NUR-code.....	34
4.1.2 B: Aantal verkochte exemplaren	35
4.1.3 C: Uitgeverijen	36
4.1.4 D: Jaar van eerste publicatie in Nederland	38
4.1.5 E: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar	39
4.1.6 F: Prijs van het boek.....	42
4.1.7 G: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar	43
4.1.8 H: Man/vrouw-verhoudingen	45
4.1.9 I: Geboortejaar van de auteur	46
4.2 Aantekeningen bij de lijst van 1997	47
Hoofdstuk 5: Eindresultaten op basis van de CPNB Top 100-lijst van 2002	49
5.1 Resultaten 2002.....	49

5.1.1 A: NUR-code.....	49
5.1.1 B: Aantal verkochte exemplaren	51
5.1.3 C: Uitgeverijen	52
5.1.4 D: Jaar van eerste publicatie in Nederland	54
5.1.5 E: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar	56
5.1.6 F: Prijs van het boek.....	59
5.1.7 G: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar	60
5.1.8 H: Man/vrouw-verhoudingen	63
5.1.9 I: Geboortjaar van de auteur	64
5.2 Aantekeningen bij de lijst van 2002	65
Hoofdstuk 6: Eindresultaten op basis van de CPNB Top 100-lijst van 2007	67
6.1 Resultaten 2007	67
6.1.1 A: NUR-code.....	67
6.1.2 B: Aantal verkochte exemplaren	69
6.1.3 C: Uitgeverijen	70
6.1.4 D: Jaar van eerste publicatie in Nederland	72
6.1.5 E: Taal van het origineel	74
6.1.6 F: Prijs van het boek.....	76
6.1.7 G: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar	77
6.1.8 H: Man/vrouw-verhoudingen	79
6.1.9 I: Geboortjaar van de auteur	80
6.2 Aantekeningen bij de lijst van 2007	81
Hoofdstuk 7 Eindresultaten op basis van de CPNB Top 100-lijst van 2012	83
7.1 Resultaten 2012	83
7.1.1 A: NUR-code.....	83
7.1.2 B: Aantal verkochte exemplaren	85
7.1.3 C: Uitgeverijen	86
7.1.4 D: Jaar van eerste publicatie in Nederland	88
7.1.5 E: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar	89
7.1.6 F: Prijs van het boek.....	92
7.1.7 G: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar	93
7.1.8 H: Man/vrouw-verhoudingen	95
7.1.9 I: Geboortjaar van de auteur	96
7.2 Aantekeningen bij de lijst van 2012	97
Hoofdstuk 8: Eindresultaten op basis van de CPNB Top 100-lijst van 2016.....	98
8.1 Resultaten 2016.....	98
8.1.1 A: NUR-code.....	98

8.1.2 B: Aantal verkochte exemplaren	100
8.1.3 C: Uitgeverijen	101
8.1.4 D: Jaar van eerste publicatie in Nederland	103
8.1.5 E: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar	105
8.1.6 F: Prijs van het boek	107
8.1.7 G: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar	108
8.1.8 H: Man/vrouw-verhoudingen	110
8.1.9 I: Geboortjaar van de auteur	111
8.2 Aantekeningen bij de lijst van 2016	112
Hoofdstuk 9: Vergelijkingen en deelconclusies per kenmerk	113
9.1 Vergelijking kenmerk A: NUR-codes	113
9.1.1 Deelconclusie	115
9.1.2 Terugkoppeling naar hypothese	115
9.2 Vergelijking kenmerk B: Aantal verkochte exemplaren	116
9.2.1 Deelconclusie	116
9.2.2 Terugkoppeling naar hypothese	116
9.3 Vergelijking kenmerk C: Uitgeverijen	117
9.3.1 Deelconclusie	118
9.3.2 Terugkoppeling naar hypothese	118
9.4 Vergelijking kenmerk D: Jaar van publicatie in Nederland	119
9.4.1 Deelconclusie	119
9.4.2 Terugkoppeling naar hypothese	119
9.5 Vergelijking kenmerk E: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar	120
9.5.1 Deelconclusie	120
9.5.2 Terugkoppeling naar hypothese	121
9.6 Vergelijking kenmerk F: Prijs van het boek	122
9.6.1 Deelconclusie	122
9.6.2 Terugkoppeling naar hypothese	123
9.7 Vergelijking kenmerken G en G2: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar	124
9.7.1 Deelconclusie	124
9.7.2 Terugkoppeling naar hypothese	125
9.8 Vergelijking kenmerk H: Man-vrouw/verhoudingen	126
9.8.1 Deelconclusie	126
9.8.2 Terugkoppeling naar hypothese	126
9.9 Vergelijking kenmerk I: Geboortjaar van de auteur	127
9.9.1 Deelconclusie	127
9.9.2 Terugkoppeling naar hypothese	127

Hoofdstuk 10: vergelijking met eerdere bevindingen	128
10.1 A: NUR-code.....	128
10.1.1 Conclusie	130
10.2 B: Aantal verkochte exemplaren	130
10.2.1 Conclusie	131
10.3 C: Uitgeverijen	131
10.3.1 Conclusie	132
10.4 D: Jaar van publicatie in Nederland	132
10.4.1 Conclusie	133
10.5 E en E2: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar	133
10.5.1 Conclusie	134
10.6 F: Prijs van het boek.....	134
10.6.1 Conclusie	135
10.7 G en G2: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar	135
10.7.1 Conclusie	136
10.8 H: Man/vrouw-verhoudingen	136
10.8.1 Conclusie	136
10.9 I: Geboortjaar van de auteur	137
10.9.1 Conclusie	137
10.10 Terugkoppeling naar de hypothese.....	137
Eindconclusie	138
Discussie	140
Gehanteerde methode	140
Hypotheses	140
Vervolgonderzoek	140
Bibliografie	142
Bijlage	144
Bijlage 1: Links	144
Bijlage 2: Tabel met gegevens 1997	145
Bijlage 3: Tabel met gegevens 2002	149
Bijlage 4: Tabel met gegevens 2007	153
Bijlage 5: Tabel met gegevens 2012	157
Bijlage 6: Tabel met gegevens 2016	161

Inleiding

Status Quaestionis

Wat maakt nu dat het ene boek een wereldwijde bestseller wordt en het andere boek nauwelijks verkoopt? Al velen hebben zich over deze vraag het hoofd gebroken en sommigen stellen het antwoord gevonden te hebben. M. Snell geeft in *From Book Idea to Bestseller: What You Absolutely, Positively Must Know to Make Your Book a Success* uit 1997 een aantal stappen die je moet volgen, die ervoor zouden moeten zorgen dat een debuutwerk een bestseller wordt. B. DeBolt schreef *How to Write a Bestseller in 40 Days Or Less!: An Agent's Guide to Writing a Novel* (1990) en zo zijn er nog meer.

Een Nederlandse versie van zo'n boek is *Bestseller. Wat elke beginnende schrijver moet weten*, van Paul Sebes. Deze 'succesvolste literair agent van Nederland'¹ richt zich vooral op beginnende schrijvers en hoe zij hun debuut tot bestseller kunnen maken.

In september 2016 verscheen *The Bestseller Code* van J. Atcher en M. Jockers. Zij onderzochten of er een 'speciale code', een geheim recept is voor het maken van een bestseller. Wat ze vonden, was een aantal algoritmes, maar geen sluitende code:

But when it comes to the kind of success involved in hundreds of thousands of people reading the same book at the same time [...] well, unless Oprah is involved, that signals the presence of a fine stardust that's apparently just too difficult to detect. The sudden and seemingly blessed success of books like the Dragon Tattoo Trilogy, *Fifty Shades of Grey*, *The Help*, *Gone Girl*, and *The Da Vinci Code* is considered very lucky, but as random as winning the lottery.²

T. Colbjørnsen is iets minder stellig, maar schrijft wel dat 'whether or not a book is included in the bestseller lists depends in part on arbitrary mechanisms'³ en ook M. Korda beaamt dit. 'That's why publishers find it so hard to repeat their success – half the time they can't figure out how they happened in the first place.'⁴

Het ontstaan en de ontwikkeling van de bestseller, vooral in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, is al vaker in kaart gebracht. *80 years of Best Sellers 1895-1975*, van A. P. Hackett en J. P. Burke (1997), geeft een overzicht van, zoals de titel al aanduidt, tachtig jaar bestsellers en dan met name de ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling in de Verenigde Staten. Dit boek is tegenwoordig al niet meer echt recent, het loopt tot 1975, maar was een

¹ Sebes 2008.

² Atcher en Jockers 2016, p. 3-4.

³ Colbjørnsen 2014 p. 1103.

⁴ Korda 2001, p. xv.

‘ge-update’ versie van 3 eerdere boeken van Hackett en Burke: *50 years of Best Sellers*, *60 Years of Best Sellers* en *70 Years of Best Sellers*. Het overlijden van Hackett betekende tevens het einde van deze reeks.

De zojuist al even genoemde Korda doet iets soortgelijks, maar dan voor de periode 1900-1999 in zijn werk *Making the List* uit 2002. Hij richt zich, zoals de titel wel aangeeft, specifiek op bestsellerlijsten en hij bespreekt de periode 1900-1999 aan de hand van de jaarlijkse bestsellerlijsten van *Publishers Weekly*; niet de eerste bestsellerlijst in de Verenigde Staten ooit, maar wel een van de vroegere. Meer over de eerste bestsellerlijsten overigens in hoofdstuk 2.

C. Bloom beschrijft in *Bestsellers. Popular Fiction since 1900* de ontwikkeling van de bestseller in zowel de Verenigde Staten als in het Verenigd Koninkrijk tot 2008. Hij richt zich alleen op fictie, niet op non-fictie en bespreekt ook de meest succesvolle auteurs van sinds 1900.

J. Sutherland richt zich in *Bestsellers. A Very Short Introduction* uit 2007 vooral op de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, maar kijkt ook naar wat door de jaren heen voor origineel anderstalige werken op de lijsten staan. Hij noemt specifieke voorbeelden, zoals bijvoorbeeld het eerste Russische boek dat ooit op een Amerikaanse bestsellerlijst verscheen (Nina Fedorova’s *The Family* in 1942⁵), maar vergelijkt uiteindelijk toch vooral het Verenigd Koninkrijk met de Verenigde Staten en een categorie die hij ‘Other’ noemt, die eigenlijk alle andere landen bevat. Naast dit boek schreef Sutherland in 1981 ook al een boek over bestsellers *Bestsellers. Popular fiction of the 1970s*. Dit boek gaat, zoals de titel al aangeeft, alleen over de jaren ‘70.

M. Verboord neemt Frankrijk, Duitsland en de Verenigde Staten als centrale landen voor zijn onderzoek uit 2011, gepubliceerd in het artikel ‘Market logic and cultural consecration in French, German and American bestseller lists, 1970-2007’.

Er zijn daarnaast onderzoekers die zich niet hebben gericht op specifieke landen, maar op specifieke tijden, reeksen en andere onderwerpen. Bovengenoemde Colbjørnsen deed onderzoek naar de *Fifty Shades of Grey*-trilogie, in zijn artikel ‘The construction of a bestseller: theoretical and empirical approaches to the case of the Fifty Shades trilogy as an eBook bestseller’. L. King bespreekt de Duitse bestsellerauteur Vicki Baum, in *Best-seller by design*. King betoogt dat het succes van Baum geen toeval is, maar een nauwkeurig gepland en uitgewerkt idee van Baums uitgeverij House of Ullstein. M.-P. Pouly gaat in op Zadie

⁵ Sutherland 2007, p. 10.

Smith, die meerdere bestsellers heeft geschreven. Pouly onderzoekt waarom met name haar boek *White teeth* zowel bij het grote publiek zo aansloeg, als bij de recensenten en critici ontzettend goed beoordeeld werd en publiceerde haar bevindingen in het artikel 'Playing both sides of the field: The anatomy of a 'quality' bestseller'.

H. Sussman schrijft in zijn artikel 'Birth of the Bestseller' over de bestsellers aan het eind van de 18^e, begin van de 19^e eeuw, in de Victoriaanse tijd, een tijd waarin, zoals de titel van het artikel ook wel aangeeft, de bestseller wordt geboren. Sussman geeft dus geen historisch overzicht, maar richt zich alleen op de beginperiode.

I. Whelehan richt zich specifiek op de invloed van feminisme op 'popular women's fiction from the late 1960s to the present'. In *The Feminist Bestseller* (2005) kijkt zij heel specifiek naar de ontwikkelingen in en omtrent feminisme en wat die met zich mee hebben gebracht voor de wereld van de bestsellers; van klassieke feministische bestsellers als *Fear of Flying* tot bijvoorbeeld *Bridget Jones's Diary*. Ook in dit werk gaat het eigenlijk alleen om bestsellers in de Engelstalige wereld.

A. Vanderbilt II doorloopt het proces van het ontstaan van het boek bij de auteur tot aan het in handen hebben van het boek door de lezer in zijn boek *The making of a bestseller. From Author to Reader*. Hij baseert zich niet zo zeer op onderzoek of veel data, maar eerder op de vele voorbeelden uit de praktijk die hij kent.

Voor bestsellers in Nederland is nog maar weinig aandacht geweest. In alle bovenstaande werken komt Nederland niet of niet noemenswaardig voor. In 2015 verscheen echter *Bestsellers in Nederland: 1900-2015* van E. van Boven. Zij bespreekt de ontwikkeling, groei en werking van zowel de literaire markt als bestsellers in periodes van 15, 20 of 25 jaar tegelijkertijd, waardoor zoals Van Boven zelf stelt 'een beeld van de smaak en interesses van het Nederlandse lezerspubliek van 1900 tot nu en van de boekenmarkt zoals die vanaf 1900 is uitgegroeid tot het boekenbedrijf zoals we dat vandaag de dag kennen' ontstaat.⁶

Onderzoeksaanleiding en belang van het onderzoek

Samengevat komt het bovenstaande neer op het volgende. Naar het ontstaan en de ontwikkeling van bestsellers in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten is al veel onderzoek gedaan. Er zijn daarnaast onderzoekers geweest die zich hebben gericht op de Verenigde Staten in combinatie met Frankrijk en Duitsland, op bestsellers in de Victoriaanse

⁶ Van Boven 2015, p. 9.

tijd, op feministische bestsellers en op specifieke bestsellers. Met betrekking tot Nederland bestaat eigenlijk alleen het werk van Van Boven.

Van Boven zelf wijst erop dat zij *Bestsellers in Nederland* slechts ‘het literaire topje van een enorme berg boeken’ bespreekt⁷ en dat het boek vele malen dikker had kunnen zijn. Dit geeft al wel aan dat er nog veel onontgonnen gebied is. Van Boven bespreekt haar gekozen tijdperk 1900-2015 aan de hand van periodes. In steeds een bladzijde of twintig wordt ook een jaar of twintig besproken. De periode waar ik me in dit onderzoek mee bezig ga houden, 1997-2017 (een verklaring voor deze afbakening volgt verderop), is dus ook slechts in vogelvlucht besproken in *Bestsellers in Nederland*. Deze korte bespreking en ook de andere bovenstaande werken roepen allerlei vragen op, die hieronder aan bod zullen komen. Daarnaast legt Van Boven niet of nauwelijks de link met het buitenland, terwijl daar juist wel veel over geschreven is. Hoe verhoudt de Nederlandse bestsellerontwikkeling zich tot die in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten?

Al deze vragen hebben nog geen antwoorden, omdat er simpelweg nog geen onderzoek naar is gedaan. Dit onderzoek draagt dus bij aan het vormen van een beter beeld van bestsellers in Nederland in de periode 1997-2017 en daarmee aan het meer inzicht verkrijgen in het literaire veld in Nederland.

CPNB Top 100

De periode 1997-2017 voor dit onderzoek komt tot stand naar aanleiding van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek, die sinds 1997 elk jaar in januari een lijst uitbrengt met daarop de honderd bestverkochte boeken van het jaar ervoor. (Over deze stichting en het ontstaan van de Top 100-lijsten meer in hoofdstuk 1.) De lijst is volgens het CPNB:

samengesteld op basis van de verkoopgegevens van retailers die onderzoeksbureau GfK verzamelt in opdracht van de Stichting Marktonderzoek Boekenvak (KvB-SMB). Deze zijn aangevuld met opgaven afkomstig van de uitgevers en van de boekenclub ECI. Deze verkoopcijfers geven de afzet binnen Nederland weer, ongeacht het afzetkanaal.⁸

Er zijn wel meer lijsten met bestverkochte boeken: een snelle zoektocht via Google op ‘bestseller top Nederland’, levert allereerst de Bestseller60 op, ook gemaakt in opdracht van het CPNB. Deze lijst wordt elke week gepubliceerd en toont de bestverkochte boeken per

⁷ Van Boven 2015, p. 9.

⁸ CPNB Top 100 2016, p. 2.

week. Een andere lijst komt van bol.com, die een top 10 van de meest populaire boeken op eigen website op dit moment geeft, en zo zijn er nog wel meer.

Het valt echter te betwijfelen of een lijst zoals die van bol.com betrouwbaar is. Korda stelt dat een boekverkoper er alles aan doet om zo veel mogelijk boeken te verkopen. Datzelfde geldt voor een uitgeverij. Korda maakt een sprong terug in de tijd. Over het jaar 1902 zegt hij: ‘The books featured on the list were determined by calling the major bookstores in several large cities.’ Hij voegt hieraan toe: ‘which is pretty much the way it is done today, give or take some new technology in the shape of computers.’⁹ Boekhandelaren en uitgevers zullen zo positief mogelijke cijfers weergeven, om eigen verkoopcijfers te stimuleren, volgens Korda. Het zou goed kunnen dat bol.com de top 10 ook gebruikt om eigen verkoop te verhogen. Deze en vergelijkbare lijsten zijn dus niet 100% betrouwbaar.

Stichting Marktonderzoek Boekenvak is een samenwerking van de Groep Algemene Uitgevers en de Koninklijke Nederlandse Boekverkoopersbond. Uitgeverijen en boekhandelaren werken dus samen om een belangrijk deel van de gegevens op deze lijst voor elkaar te krijgen. Het onderzoeksbureau dat de daadwerkelijke onderzoeken en verzameling van deze gegevens uitvoert, is echter onafhankelijk. Daarnaast wordt een deel van de informatie verzameld door het CPNB zelf, een stichting die zelf geen boeken uitgeeft of verkoopt. Het komt erop neer dat het zo zou kunnen zijn dat Stichting Marktonderzoek Boekenvak, die de opdracht geeft voor een deel van de gegevens, bedoelingen zou kunnen hebben bij het opstellen van de lijst, maar dat het totale resultaat dat het CBNP elk jaar presenteert wel betrouwbaar is. Voor dit onderzoek zijn deze lijsten dus zeker geschikt.

Hoofdvraag

De CPNB Top 100 werd voor het eerst gepubliceerd in 1997. Met 1997 als startjaar, doorlopend tot en met nu, levert dit twintig lijsten op. De lijst voor 2017 komt pas uit in januari 2018 en kan dus niet worden meegenomen. Vanwege de beperkte tijd en ruimte van dit onderzoek zou het niet mogelijk zijn om daadwerkelijk alle twintig lijsten (20 x 100 boeken = 2000 boeken) te behandelen, daarom kies ik voor peiljaren. Dat wil zeggen: de bestsellerlijsten van het CPNB uit de jaren 1997, 2002, 2007, 2012 en 2016 (dit laatste peiljaar vanwege de zojuist genoemde nog niet bestaande lijst voor 2017); 5 peiljaren en dus 500 boeken.

⁹ Korda 2007, p. xvii.

Met behulp van deze peiljaren zal ik antwoord geven op een tweeledige hoofdvraag (het eerste deel kwantitatief (I), het tweede deel kwalitatief (II)):

“Welke terugkerende/constante kenmerken en nieuwe ontwikkelingen zijn er in de CPNB Top 100-lijsten te vinden in de periode 1997-2017 met betrekking tot de bestseller en zijn auteur (I) en op welke manier passen die kenmerken en ontwikkelingen in de door de bestaande literatuur geschetste (buitenlandse) bestsellertraditie (II)?”

Kenmerken

Ik kijk in de CPNB-lijsten naar verschillende kenmerken. Allereerst neem ik de gegevens die het CPNB zelf al op de lijsten zet mee; het verkochte aantal, bij welke uitgeverij het boek in Nederland is gepubliceerd, in welk jaar het boek voor het eerst in Nederland is verschenen en de prijs van het boek. Daarnaast kijk ik naar een aantal andere kenmerken: het genre, de taal van het origineel (en het jaar van verschijnen in de originele taal wanneer het boek niet origineel Nederlandstalig is), of het werk verfilmd is (en zo ja, in welk jaar), of de auteur een man of een vrouw is en wanneer de auteur geboren is. (Voor verantwoording van de gemaakte keuzes met betrekking tot de kenmerken, zie hoofdstuk 3).

Van Boven maakt onderscheid tussen non-fictie, poëzie en ‘literaire bestsellers’, waaronder romans worden begrepen, ‘die als individuele literaire werken zijn geconcipieerd, geproduceerd, verspreid en beoordeeld in het literaire veld.’¹⁰ Dit onderscheid is logisch, maar hoe zit het met specifiekere genres? Binnen de categorie ‘non-fictie’ zit nog heel veel variatie (een kookboek heeft normaal gesproken weinig overlap met een boek over de werking van de hersenen bijvoorbeeld). Sutherland bespreekt wel meerdere genres, net als Hackett en Burke, maar zij bespreken allemaal toch slechts een paar genres, waar lang niet elk boek onder valt. Zijn er bepaalde genres die veel vaker bestsellers worden dan andere genres? Met behulp van de NUR-codes (Nederlandstalige Uniforme Rubrieksindeling) neem ik alle mogelijke genres mee, zowel de variaties binnen bijvoorbeeld ‘non-fictie’ als een duidelijk onderscheid tussen de 3 categorieën die Van Boven onderscheidt. (Meer over NUR-codes in 3.1)

Van Boven geeft aan dat haar werk gaat over de Nederlandse bestseller, ‘of beter: de bestseller op de Nederlandse markt van de twintigste en de eenentwintigste eeuw.’¹¹ Er zijn namelijk zowel nationale successen als internationale successen. Hoe zit het in de CPNB-lijsten? Hoe is de verhouding van Nederlandstalige werken tot buitenlandse werken? Staan er boeken op die niet eens vertaald zijn? Ook Sutherland maakt, zoals al eerder gezegd,

¹⁰ Van Boven 2015, p. 25.

¹¹ Van Boven 2015, p. 29.

onderscheid tussen de categorieën ‘US’, ‘British’ en ‘Other’.¹² Korda schrijft dat het in de Verenigde Staten relatief zeldzaam is ‘for a foreign author to hit the bestseller list, while in the rest of the world, particularly France [...], intellectuals complain bitterly about the way their bestseller lists are increasingly dominated by American writers.’¹³ Om de verhoudingen nationaal/internationaal te onderzoeken, zal ik van elk boek de taal van het origineel noteren. Als het boek op de CPNB-lijst een vertaling is, noteer ik ook het originele jaar van verschijnen.

Van Boven gaat kort in op ‘bestsellers en andere media’ en geeft aan dat veel literaire toppers eindigen als verfilming.¹⁴ De vraag komt op of, naarmate de media zich ontwikkelen, naarmate de digitale wereld steeds groter en populairder wordt, steeds meer bestsellers verfilmd worden. Dat zou betekenen dat het percentage verfilmde boeken in 1997 lager moet liggen dan in het laatste peiljaar, 2016. Verfilmingen komen soms pas jaren later en daarnaast is, zoals Van Boven aangeeft, het volgende het geval: ‘Ook bij verfilmingen gebeurde het niet zelden dat een al uitgedoofd succes opnieuw op de bestsellerlijsten terecht kwam.’¹⁵ Sutherland geeft aan dat er volgens hem bij hoge uitzondering *comebacks* zijn. Hij geeft het voorbeeld van het boek *The Robe* van Lloyd C. Douglas, dat verfilmd werd en daarom 10 jaar na verschijnen weer terug op de bestsellerlijsten kwam.¹⁶ Om uit te zoeken of steeds meer bestsellers worden verfilmd en of een verfilming tegenwoordig nog veel zorgen voor *comebacks* (*The Robe* is een boek uit 1943, misschien is de situatie nu anders), noteer ik als er sprake is van een verfilming, naast het originele jaar van verschijnen (een CPNB-lijstkenmerk) het jaar waarin de verfilming uitkomt. Overigens zou het ook zo kunnen zijn dat het gaat om bijvoorbeeld een theaterstuk, een bewerking tot televisieserie of een ander soort bewerking. Die neem ik daarom ook mee.

Sutherland geeft aan dat vrouwen in ‘the genesis era of American bestsellerdom’ prominent zijn.¹⁷ Over hoe de verhoudingen later zijn, zegt hij niets. Dit roept de vraag op hoe het in Nederland zit. Dit onderzoek gaat niet over de ‘genesis era’ van de Nederlandse bestseller, maar hoe zijn, ook in de periode 1997-2017, de man-vrouwverhoudingen met betrekking tot de auteurs. Zijn vrouwen altijd meer aanwezig geweest, of is dat in de loop der tijd veranderd? Ik noteer dus bij elk boek het geslacht van de auteur. Daarnaast noteer ik het

¹² Sutherland 2007, p. 11.

¹³ Korda 2001, p. xix.

¹⁴ Van Boven 2015, p. 51-54.

¹⁵ Van Boven 2015, p. 52.

¹⁶ Sutherland 2007, p. 28.

¹⁷ Sutherland 2007, p. 47.

geboortjaar van de auteur, om zo een beeld te krijgen van de gemiddelde leeftijd van bestsellerauteurs. Bloom geeft aan dat bestsellerauteurs in de Verenigde Staten ‘tend to be aged between their late thirties or (more likely) mid-forties and mid-sixties.’¹⁸. Hoe zit dat voor de bestsellerauteurs die op de CPNB-lijsten komen?

Overige kenmerken

Er kwam nog een aantal andere vragen op, maar vanwege de genoemde beperkte tijd en ruimte en ook omdat sommige dingen gewoon heel lastig te onderzoeken zijn, hou ik het bij de bovenstaande kenmerken. Van Boven heeft het bijvoorbeeld over de status van de besteller en schrijft dat gedurende de twintigste eeuw bestsellers veel kritiek over zich heen kregen en werden gezien als ‘minderwaardige literatuur’.¹⁹ Het zou interessant kunnen zijn om te kijken wat de status van bestsellers is. Ik houd me echter bezig met de periode 1997-2017 en voor de beginjaren zou het al lastig zijn om die status nog te achterhalen. Daarnaast zou dat een heel ander soort onderzoek zijn dan het corpusonderzoek dat ik hier doe.

Ook schrijft Van Boven over de mogelijke functies van bestsellers, de redenen waarom lezers lezen, zoals bijvoorbeeld vanwege ‘katharsis’²⁰. Het is bij lijsten van 100 boeken onmogelijk om voor elk boek te bepalen wat de functie is.

Deelvragen en hypotheses

Ik zal met behulp van de kenmerken en de daarbij horende, hieronder gespecificeerde deelvragen een antwoord op de hoofdvraag proberen te vinden. De hoofdvraag bestaat uit een kwantitatief (I) en een kwalitatief (II) deel. De deelvragen zijn daarom ook onderverdeeld in 2 delen.

I. Deelvragen bij het eerste, kwantitatieve deel van de hoofdvraag.

1. **Kenmerk A: NUR-Codes.** *Tot welke genres, bepaald aan de hand van NUR-codes, behoren de boeken in de peiljaren en hoe zijn de verhoudingen van die genres?* Ik verwacht dat bijvoorbeeld sinds Stieg Larsson rond 2010 de wereld veroverde met zijn Millennium-trilogie (NUR-code 305 literaire thriller), het aantal boeken met code 305 sterk zal toenemen, omdat sinds Larssons doorbraak dit genre ineens veel populairder werd. Mijn hypothese is dat de verdeling van de genres niet statisch is, maar met de tijd mee verandert.

¹⁸ Bloom 2008, p. 108.

¹⁹ Van Boven 2015, p. 13-14.

²⁰ Van Boven 2015, p. 40.

2. **Kenmerk B: Verkochte aantal exemplaren.** *Wat is het verkochte aantal exemplaren van elk boek en is er een ontwikkeling te zien in de aantallen? Wat is het totale aantal verkochte exemplaren per jaar en is daar een ontwikkeling in te zien?* Ik verwacht een stijging te zien in het (totale) aantal verkochte boeken. De bevolking groeit en er zijn dus meer mensen die boeken kunnen kopen. Dit in combinatie met de grotere invloed van sociale media, die ervoor zorgen dat een boek sneller bekend en besproken kan worden onder meer mensen; die potentiële kopers zijn.
3. **Kenmerk C: Uitgeverijen.** *Hoe is de verdeling over uitgeverijen per peiljaar?* Ik verwacht dat de verdeling samenhangt met de voorkomende genres. Veel uitgeverijen specialiseren zich in een bepaald genre of geven veel meer fictie dan non-fictie uit of andersom. Als blijkt dat een bepaald genre of bijvoorbeeld 'fictie' vaker voorkomt dan een ander genre/non-fictie, dan brengt dat waarschijnlijk een bepaalde uitgeverij met zich mee. Uitgeverij De Geus bijvoorbeeld staat bekend als een uitgeverij van veel Scandinavische thrillers en dus, als NUR-code 305 veel voorkomt, zal De Geus waarschijnlijk een veelvoorkomende bestselleruitgeverij blijken.
4. **Kenmerk D: Jaar van eerste publicatie in Nederland.** *In welk jaar verscheen het boek voor het eerst in Nederland en hoe is de verhouding per peiljaar tussen bestsellers die in het jaar van verschijnen meteen op de lijst kwamen ten opzichte van bestsellers die er langer over deden?* Ik verwacht dat de meeste bestsellers direct na het verschijnen ook op de CPNB-lijst terecht zullen komen, omdat, met de huidige sociale media, boeken, films et cetera snel *gehypet* worden als ze goed zijn. Als er dus een goed/bijzonder/controversieel werk uitkomt, zal het werk heel snel overal bekend zijn en dus waarschijnlijk ook snel veel verkocht.
5. **Kenmerk E en E2: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar.** *In welke taal is het origineel geschreven en hoe zijn de verhoudingen tussen origineel Nederlandse boeken en vertalingen? Duurt het lang voordat een vertaling in het Nederlands verschijnt of worden boeken direct vertaald?* Ik verwacht dat er, hoe meer de wereld globaliseert, meer origineel buitenlandse boeken op de bestsellerlijsten terecht zullen komen. Zoals Korda ook al aangeeft, staan er steeds meer Amerikaanse bestsellers op lijsten in andere landen en dat zou dus voor Nederland ook goed zo kunnen zijn. Ik verwacht dat het wel even duurt voordat een boek wordt vertaald. Het lijkt me dat buitenlandse boeken eerst in eigen land een succes moeten worden voordat Nederlandse uitgeverijen erin geïnteresseerd raken.

6. **Kenmerk F: Prijs van het boek.** *Wat is de (gemiddelde) prijs van de bestsellers en wat is de totale omzet per jaar? Wat voor ontwikkelingen zijn hierin te zien?* Ik verwacht dat de prijzen van de boeken tijdens en vlak na de economische crisis van 2008 lager zullen zijn dan in de jaren ervoor en erna.
7. **Kenmerk G: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar.** *Is het boek verfilmd, verwerkt tot theaterstuk of op een andere manier bewerkt en zo ja, in welk jaar? Welke ontwikkelingen zijn hierin te zien?* Ik verwacht dat niet veel boeken verfilmd zijn of anderzijds verwerkt, omdat het mij lijkt dat deze twee werelden nog altijd best sterk gescheiden zijn.
8. **Kenmerk H: Man/vrouw-verhoudingen.** *Is de auteur een man of een vrouw en hoe zijn de man-vrouwverhoudingen per peiljaar?* Ik verwacht dat er meer mannen dan vrouwen op de lijst staan, omdat we naar mijn idee in een niet geheel gendergelijke wereld leven, waarin mannen meer voor elkaar krijgen dan vrouwen.
9. **Kenmerk I: Geboortjaar van de auteur.** *Wat is het geboortjaar van de auteur en wat is de verdeling in leeftijdscategorieën? Welke categorie komt het vaakst voor per peiljaar?* Ik verwacht dat in Nederland dezelfde leeftijdscategorieën het vaakst voorkomen bij de auteurs als die Bloom aangeeft voor de Verenigde Staten.

II. Het tweede, kwalitatieve deel van de hoofdvraag heeft geen opsplitsing in deelvragen. Nadat de gegevens met betrekking tot alle te onderzoeken kenmerken verwerkt zijn en een antwoord hebben gegeven op bovenstaande deelvragen, zal ik de kenmerken plaatsen in de bestaande, (buitenlandse) traditie, met behulp van de literatuur. Deze literatuur gaat vooral over het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Ik verwacht dat de Nederlandse bestsellersituatie grotendeels overeenkomt met de situatie in deze 2 landen. Toch verwacht ik ook, bijvoorbeeld met betrekking tot de genres, afwijkingen te zullen ontdekken. Nederland heeft een eigen cultuur, waarin sommige dingen meer of juist minder aandacht krijgen dan in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, waarin andere onderwerpen de gemoederen bezighouden. Ik denk dat dat invloed heeft op de genres van bestsellers.

Hoofdstuk 1: Stichting CPNB en de CPNB Top 100

Stichting CPNB is opgericht in 1930 en begon met de organisatie van de Dag van het Boek. In 1932 begon de stichting met het organiseren van de Boekenweek en inmiddels is ze uitgegroeid tot een enorme organisatie, die niet alleen deze 2 evenementen organiseert, maar ook festivals, prijsuitreikingen, voorleesdagen en projecten zoals de Maand van het Spannende boek, de Week van de Poëzie en Week van het Kookboek.²¹ In het begin stond de afkorting nog voor Stichting Commissie voor de Propaganda van het Nederlandse Boek. Later is dat Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek geworden.

De missie van Stichting CPNB is duidelijk: ‘Onze missie is namelijk Nederland het meest boekbeleden land ter wereld maken.’ Hun doelstelling hangt hier logischerwijs mee samen: het lezen van boeken en het boekbezit te stimuleren. Het gaat om alle boeken die door een Nederlandse erkende uitgever worden uitgegeven, genre bijvoorbeeld maakt dus niet uit. Tegelijkertijd zeggen ze wel heel duidelijk dat het gaat om ‘het boek’ en niet om titelpromotie van specifieke boeken, want dat vinden ze een taak van uitgevers.²²

Sinds 1997 geeft het CPNB de Top 100-lijst voor elk jaar uit, in januari van het jaar erna. Vóór 1997 verschenen er ook al lijsten met de honderd bestverkochte boeken van de hand van het CPNB, maar niet zoals dat vanaf 1997 wordt gedaan (verderop meer hierover). Sinds 2015 geeft het CPNB naast een top van bestverkochte boeken ook een jaarlijkse Top 100 van de meest uitgeleende boeken van de openbare bibliotheken in Nederland uit.

Stichting CPNB is ook verantwoordelijk voor de uitgave van de Bestseller 60, een wekelijks verschijnende lijst, gebaseerd op gegevens van honderden boekhandels, waarin de 60 bestverkochte boeken worden weergegeven.

In 1992 publiceerde Stichting CPNB in samenwerking met een aantal uitgevers ‘voor het eerst in de geschiedenis een lijst [...] van de honderd bestverkochte boeken van het afgelopen jaar.’²³ Deze lijst gaat echter over de periode 1 januari 1991 tot 1 juni 1992. Deze lijst werd vervolgens gebruikt als stemlijst voor de Publieksprijs voor het Nederlandse boek.²⁴ Deze lijst gaat dus wel om 100 bestverkochte boeken, maar over anderhalf jaar en het gebruik van de lijst eindigt niet, zoals bij de voor dit onderzoek gebruikte lijsten, bij de publicatie ervan. Ook in 1993 en 1994 werd de lijst gebruikt als verkiezingslijst voor de Publieksprijs

²¹ *Over CPNB 2017.*

²² *Over CPNB 2017.*

²³ *Nederlands Dagblad* 9 september 1992.

²⁴ *Nieuwsblad van het Noorden* 8 september 1992.

voor het (Nederlandse) boek.²⁵ Vanaf 1997 verdwijnt dit, gaat de lijst over een heel jaar en wordt deze niet meer gebruikt als verkiezingslijst.

De lijst van het CPNB is een verzameling van veel gegevens. Elk jaar, behalve in 1997, geeft de lijst de titel, de auteur, de uitgeverij, de prijs van de bestverkochte leverbare editie, het eerste jaar van verschijnen in Nederland en natuurlijk het verkochte aantal weer. In 1997 staan de prijs en het eerste jaar van verschijnen in Nederland niet genoteerd. Een klein inleidend tekstje wordt pas sinds 2004 toegevoegd aan de lijst.

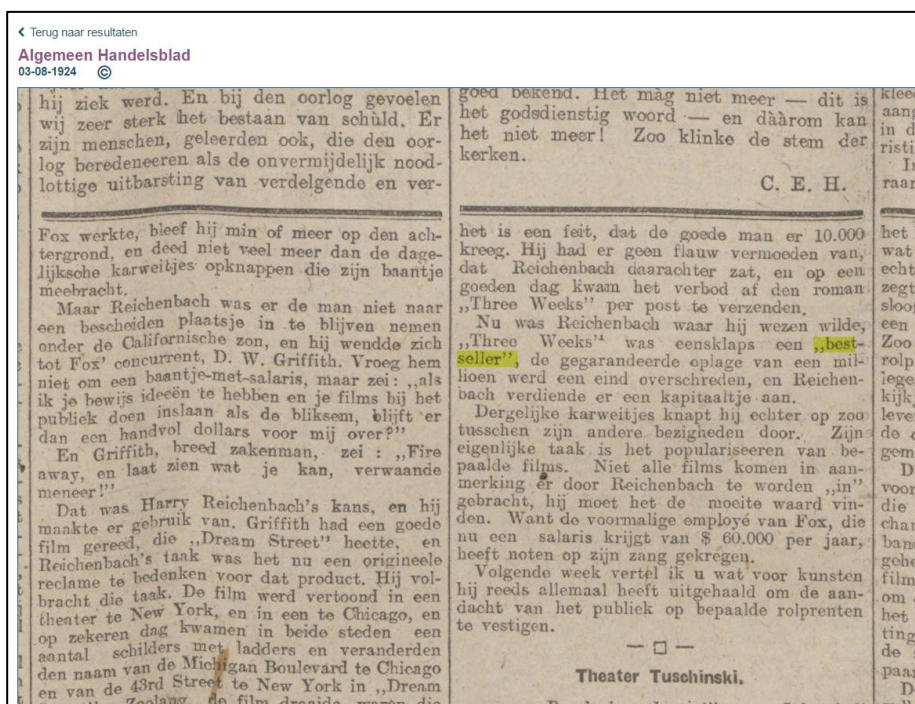
²⁵ *Nederlands Dagblad* 10 september 1994.

Hoofdstuk 2: De ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling van de bestseller(lijsten)

Dit onderzoek draait om ‘bestverkochte boeken’, *bestsellers* dus. Voor een beter beeld van dit hoofdonderwerp is dit hoofdstuk gewijd aan bestsellers en hun ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling, in Nederland maar ook in de rest van de wereld.

The first use of the words “best seller” that I have been able to discover appeared in an old copy of *Publishers Weekly*. The article told of a New York bookseller, who, returning to his house on Staten Island, asked a newsstand dealer in the ferryboat terminal what his best-selling books were. Since that long-ago time, ‘best sellers’ have become a universal appellation, not only in reference to books but to all types of merchandise.²⁶

Of dit eerste gebruik van het woord ‘best seller’ (of bestseller), zoals beschreven door Hackett en Burke, ook echt het eerste gebruik van het woord is, is niet met zekerheid vast te stellen. Het eerste gebruik van het woord in Nederland dat ik heb kunnen vinden, staat in het *Algemeen Handelsblad*, dat het boek *Three Weeks* van Harry Reichenbach een ‘bestseller’ noemde in een artikel van augustus 1924²⁷ (zie afbeelding 1). Dat dit het jaar was waarin het woord ‘bestseller’ in Nederland in gebruik kwam, bevestigt Van Boven.²⁸ Zij geeft aan dat het woord ‘Schlager’ voor die tijd in Nederland veel werd gebruikt. Dit woord raakte echter in onbruik vanaf de jaren ‘30.

Afbeelding 1

²⁶ Hackett en Burke 1977, p. 3.

²⁷ *Algemeen Handelsblad* 3 augustus 1924.

²⁸ Van Boven 2015, p. 21.

In welk jaar het woord voor het eerst werd gebruikt, vermelden Hackett en Burke niet. Het gaat hoogstwaarschijnlijk om een moment voor 1895: het jaar waarin de eerste maandelijks bestsellerlijst verscheen. *The Bookman*, een literair tijdschrift, was verantwoordelijk voor deze eerste lijsten.²⁹ Het duurde een paar jaar voordat de lijsten in de Verenigde Staten aansloegen en men ging inzien dat het een zeer bruikbaar reclamemiddel was. Pas in 1902 was de bestsellerlijst ‘firmly established’.³⁰

In Nederland en eigenlijk heel Europa duurde het wat langer voordat bestsellerlijsten in gebruik raakten. Sutherland stelt: ‘For a hundred years, from the 1890s until the 1990s, British book culture (along with its European counterparts) was inherently inimical to the idea of the bestseller and disdained, entirely, any official ‘lists’.’³¹ Van Boven geeft aan dat vanaf de jaren ‘70 in Nederland bestsellerlijsten echt ingeburgerd raakten³², iets eerder dan in het Verenigd Koninkrijk dus.

Een belangrijke ontwikkeling voorafgaand aan het ontstaan van deze lijsten en het idee van een ‘bestseller’ is overigens het invoeren van de internationale *copyright law* in 1891. Voor die tijd konden uitgeverij zonder problemen vertaalde werken van buitenlandse auteurs uitgeven, zonder dat ze daarvoor die auteurs moesten betalen. Het werd daardoor veel aantrekkelijker om buitenlandse auteurs uit te geven dan om eigen auteurs te publiceren. Vooral de Amerikaanse boekenwereld maakte hier dankbaar gebruik van.³³ Dit veranderde in 1891. ‘Once copyright protection was instituted and the author’s right to receive royalties was recognized, boasting about sales very quickly became a way of boosting sales, and the way was open for the bestseller list to be born.’³⁴

Sinds het eerste verschijnen van het woord en het ontstaan van bestsellerlijsten is het begrip ‘bestseller’ volledig ingeburgerd geraakt, zowel in Nederland als in andere landen. Het is ook een verkooptechniek geworden; een boek dat als bestseller wordt bestempeld, trekt nog meer kopers aan en als een boek op een bestsellerlijst staat, ‘zal het wel goed zijn’, is het de moeite waard om te kopen.

Wat is een bestseller precies? Er zijn verschillende definities te geven, er is geen universele, vastgelegde definitie³⁵, maar eigenlijk komt het steeds op hetzelfde neer: een boek dat in korte tijd hele hoge/de hoogste verkoopcijfers behaalt. Of het gaat om fictie of juist

²⁹ Hackett en Burke 1977, p. 3.

³⁰ Korda 2001, p. xvii.

³¹ Sutherland 2007, p. 16.

³² Van Boven 2015, p. 44.

³³ Sutherland 2007, p. 4.

³⁴ Korda 2001, p. xvii.

³⁵ Sutherland 1981, p. 5.

non-fictie, wat de afbakening van een korte tijd is en wat er verstaan wordt onder hoge/de hoogste verkoopcijfers is wat het definiëren wat complexer maakt:

In practice the answer is extremely complex, running into difficulties as to the definition of units (hardback; paperback; serialization) and period of time (month of publication; a year; the twentieth century), the importance of the price at which it is sold (significance of cost of hardback of paperback) and the definition of fiction itself (whether the work is literary, popular, pulp).³⁶

Al deze ‘problemen’ zijn met betrekking tot dit onderzoek redelijk makkelijk op te lossen. Het CPNB heeft alle mogelijke vormen van de boeken op de lijst meegenomen, dus zowel *hardback* als *paperback* als *e-books* (indien van toepassing). De lijsten gaan steeds over 1 jaar: een afgebakende periode dus. De prijs is genoteerd en het CPNB heeft hiervoor de prijs van de best leverbare of goedkoopste editie gekozen. Deze prijs wordt voor dit onderzoek aangehouden en is dus al van tevoren bepaald. Bloom is van mening dat een bestseller alleen ‘fictie’ is, vandaar zijn laatste punt. Dat valt weg in dit onderzoek: zowel fictie als non-fictie wordt meegenomen met behulp van de NUR-codes. Een veel simpelere, ook zeer bruikbare definitie van de bestseller komt van Sutherland, die het volgende stelt: ‘As a rule of thumb what defines a bestseller is bestselling. Noting else.’³⁷

Als er in dit onderzoek over ‘bestseller’ wordt geschreven, betekent dat concreet: een boek dat een van de honderd bestverkochte boeken is van een bepaald jaar, waarbij alle mogelijke edities meegeteld worden. Het gaat dus eigenlijk om een hele letterlijke betekenis van ‘bestseller’: bestverkocht.

³⁶ Bloom 2008, p. 28.

³⁷ Sutherland 2007, p. 22.

Hoofdstuk 3: Methode

Ik noteer voor alle 500 boeken 11 kenmerken. In dit hoofdstuk heb ik alle kenmerken beschreven en de gemaakte keuzes beargumenteerd en verantwoord. De grafieken en tabellen in de hoofdtekst zijn genummerd. In de grafieken staat het nummer weergegeven. Bij de tabellen staat rechtsboven in de hoek tussen haakjes het nummer van de tabel. De grootste tabellen – het overzicht van alle gevonden gegevens per jaar en per boek – zijn opgenomen in de bijlage. De CPNB-lijsten zijn te vinden via internet, de links zijn ook opgenomen in de bijlage.

3.1 Kenmerk A: NUR-code

Om het genre vast te stellen van elk boek, heb ik ervoor gekozen om NUR-codes te gebruiken. NUR staat voor Numerieke Uniforme Rubrieksindeling en de code is een vervanging van de NUGI-codes, Numerieke Uniforme Genre Indeling, die tot 2002 werden gebruikt. L. Kuitert omschrijft de NUR-code als volgt:

Dit is een code die in het colofon van een in Nederland uitgegeven boek staat en die voor boekhandelaren een aanwijzing is om wat voor soort boek het gaat en in welke kast zij het moeten zetten. [...] Er bestaan in totaal 997 verschillende NUR-codes – en dus Rubrieken.³⁸

Kuitert voegt eraan toe dat de codes ‘met de natte vinger worden toegekend’³⁹, Het Boekenschap noteert dat de uitgever samen met de auteur bepaalt welke NUR-code een boek krijgt.⁴⁰ Hoe serieus de toekenning dan ook precies gebeurt, elk boek dat in Nederland via een uitgeverij (niet in eigen beheer) wordt uitgegeven, krijgt zo’n code. Deze is daarom bruikbaar dan andere onderverdelingen, zoals de eerder besproken verdeling van Van Boven in non-fictie, poëzie en literaire bestsellers.

De 997 codes zijn verdeeld over ‘categorieën’ en binnen die categorieën staat elk cijfer voor een bepaald genre. Dat het er 997 zijn, betekent dat elke categorie behalve de 900-groep, uit 100 verschillende codes bestaat. Elk cijfer wordt gebruikt, alleen voor 998, 999 en 1000 staat niets meer. Elk honderdtal staat voor een categorie. De verdeling is al volgt:

000 - Non-boeken algemeen

100 - Educatieve uitgaven algemeen

200 - Kinderboeken algemeen

³⁸ Kuitert 2008, p. 81.

³⁹ Kuitert 2008, p. 81.

⁴⁰ Beernink 2014.

- 300 - Literaire fictie algemeen
- 400 - Non-fictie vrije tijd/algemeen
- 500 - Reizen algemeen
- 600 - Non-fictie informatief/professioneel algemeen
- 700 - Theologie algemeen
- 800 - Bedrijfskunde algemeen
- 900 - Sociale geografie algemeen

Voor elk boek heb ik de NUR-code opgezocht. Dat heb ik voor het grootste gedeelte gedaan met behulp van boek.nl/nur. Deze website heeft voor heel veel boeken, in allerlei verschillende edities, gegevens genoteerd, waaronder het ISBN, de publicatiedatum, gewicht en omvang en dus ook de NUR-code. Als een boek niet via deze website te vinden was, heb ik gezocht op metadata.isbn.nl. Deze website is een service van het Centraal Boekhuis, waarop soortgelijke informatie te vinden is en dus ook altijd een NUR-code vermeld is.

In enkele gevallen was een boek niet op deze 2 websites te vinden en lukte het me ook niet via Google of op een andere manier aan de NUR-code te komen. In zulke gevallen heb ik op basis van soortgelijke boeken van dezelfde auteur bijvoorbeeld zelf een NUR-code gekozen of het boek geen NUR-code gegeven. Deze gevallen heb ik verantwoord in het tweede deel van de hoofdstukken met resultaten, bij ‘Aantekeningen bij de lijst van...’.

Ik heb alle bekende NUR-codes per jaar verwerkt in grafieken: eerst per categorie en daarna heb ik binnen de grootste categorie gekeken hoe de verdeling precies zit. Dit laatste heb ik gedaan om een beter beeld te krijgen van de genres. Binnen elke categorie zit nog redelijk wat variatie. 300: Literaire fictie algemeen, bijvoorbeeld is, zoals de naam al aangeeft, ‘algemeen’. Het loopt uiteen van literaire thrillers, tot poëzie, tot toneelteksten en dat een bepaalde categorie de grootste is, zegt dus nog niet alles over wat voor soort boeken het vaakst op de bestsellerlijsten terecht komen wat betreft genre.

3.2 Kenmerk B: Aantal verkochte exemplaren

Het tweede kenmerk dat ik voor elk boek heb genoteerd, is het aantal verkochte exemplaren. Op elke lijst staat door het CPNB ofwel exact genoteerd hoeveel keer het boek is verkocht (op het moment van het verschijnen van de lijst) ofwel in welke categorie van aantal verkochte exemplaren het boek valt. De lijst is gerangschikt van hoog naar laag. In de inleiding bij de lijst van 2007 staat: ‘Verkoopcijfers van meerdere edities van een zelfde titel worden bij elkaar opgeteld (hardcover bij paperback, midprice bij pocket et cetera).’⁴¹ Voor de lijst van 2012 wordt hier nog aan toegevoegd: ‘Ook dit jaar zijn de e-boek verkopen in Nederland weer meegenomen in de afzetcijfers.’⁴² In iets andere bewoording staat er in 2016 hetzelfde: dat e-boeken bij de papieren edities worden opgeteld. Er wordt hierover niets gezegd in de lijsten van 1997 en 2002; die lijsten hebben geen inleiding.

Het verschilt per jaar of alleen voor het allerbest verkochte boek een exact aantal is genoteerd, of dat dit voor meerdere boeken is gedaan. Alle boeken die niet een exact aantal hebben, zijn gecategoriseerd. Die zien er voor 2016 bijvoorbeeld als volgt uit:

125.000 – 140.000 exemplaren
100.000 – 125.000 exemplaren
75.000 – 100.000 exemplaren
60.000 – 75.000 exemplaren
40.000 – 50.000 exemplaren
30.000 – 40.000 exemplaren
25.000 – 30.000 exemplaren
Minder dan 25.000 exemplaren

Het wordt hier al meteen duidelijk dat de categorieën niet volledig op elkaar aansluiten. Er bestaat bijvoorbeeld geen categorie 50.000 – 60.000. Het is niet mogelijk om voor alle boeken in deze categorieën een precies aantal te achterhalen. Ik heb er daarom voor gekozen om steeds het minimale aantal te noteren. Van een boek in de categorie 30.000 – 40.000 exemplaren zijn er namelijk gegarandeerd 30.000 verkocht, of er 40.000 zijn verkocht is niet met zekerheid te zeggen.

Er is in 2016 ook een categorie ‘minder dan 25.000 exemplaren’. Hier gaat bovenstaande regel niet op. Ik heb ervoor gekozen om hier toch het maximale aantal te noteren; bij alle boeken in deze categorie heb ik dus 25.000 genoteerd. Omdat ik bij boeken in de vorige (en vergelijkbare) categorieën genoodzaakt ben een waarschijnlijk te laag getal te

⁴¹ CPNB Top 100 2007.

⁴² CPNB Top 100 2012.

noteren en bij boeken in deze (of vergelijkbare) categorie juist een te hoog getal, ga ik ervan uit dat het totaal zich zo ongeveer uitbalanceert. Het precieze totaal zal iets hoger liggen dan mij berekende totaal, omdat de groep boeken waarvan ik het laagste zekere aantal noteer, groter is dan de groep waarvoor ik het hoogst zekere aantal noteer.

Ik bereken voor elk jaar het totale aantal verkochte exemplaren. Ik heb geen exacte aantallen voor elk boek en dus komt het totaal voor de laatste 3 jaren uit op een totaal bij benadering. Voor 1997 en 2002 heb ik wel een exact aantal, omdat op de lijst van 2002 een overzicht is gegeven van het totale aantal verkochte exemplaren van de boeken in de Top 100 van dat jaar en de 5 jaren ervoor.

Bij dit kenmerk moet nog vermeld worden dat het belangrijk is omdat het een goed beeld geeft van de verkoopsituatie in de boekenwereld en de ontwikkelingen daarin, maar het is geen kenmerk dat inherent is aan een boek zelf. In hoofdstuk 9, bij de deelconclusie, wordt dus een iets andere conclusie getrokken dan bij de andere kenmerken.

3.3 Kenmerk C: Uitgeverij

Het derde kenmerk dat ik noteer, is van welke uitgeverij het boek afkomstig is. Dit is een gegeven dat wordt genoteerd door het CPNB op elke lijst. Ik ben me bewust van het feit dat sommige uitgeverijen failliet zijn gegaan in de loop der jaren, van naam zijn veranderd of bijvoorbeeld zijn gefuseerd. De uitgeverijen die in 1997 op de lijst voorkomen, bestaan tijdens het verschijnen van de andere lijsten niet allemaal meer (op precies dezelfde manier) en het zou zelfs zo kunnen zijn dat uitgeverijen op de lijst van 2016 niet meer bestaan ten tijde van het verschijnen van dit onderzoek.

Ook concernvorming is een belangrijk in acht te nemen feit. Vanaf de jaren '70 gingen kleine uitgeverijen zich verenigen en Kuitert schrijft dat, op het moment dat haar artikel verschijnt in 2008, er 3 grote concerns – Veen, Bosch & Keuning (VBK), Perscombinatie Meulenhoff (PCM) en Weekbladpersgroep (WPG) – zijn⁴³, waarin veel, maar lang niet alle uitgeverijen zich bevinden. Het is per concern anders hoeveel vrijheid de afzonderlijke uitgeverijen hebben. Omdat ik niet in staat ben dat te bepalen, kies ik ervoor om bij elk boek de uitgeverij gewoon te noteren zoals die voor dat jaar op de CPNB-lijst vermeld staat.

Ik zet alle voorkomende uitgeverijen per jaar in een tabel, op volgorde van uitgeverij met de meeste tot uitgeverij met de minste boeken op de lijst dat jaar. Vervolgens verwerk ik die gegevens tot een grafiek, omdat dit duidelijk weergeeft wat de grootste en kleinste uitgeverijen zijn.

Ik maak ook elk jaar een top 5 van uitgeverijen die de meeste boeken op de lijst hebben staan, of in sommige gevallen een top 7 bijvoorbeeld, omdat meerdere uitgeverijen eenzelfde aantal hebben. Binnen deze top kijk ik wel naar eventuele fusies, overnames en andere mogelijkheden. Concerns en vrijheid/(gedwongen) samenwerking daarbinnen blijft lastig te bepalen en dat heb ik dus binnen de top 5 niet helemaal mee kunnen nemen.

Naast de tabel, grafiek en top 5, tel ik hoeveel verschillende uitgeverijen er op de lijst staan omdat dat meer vertelt over de verdeling: zijn er steeds minder, maar grotere uitgeverijen of juist steeds meer kleinere of verandert dat niet?

⁴³ Kuitert 2008, p. 78.

3.4 Kenmerk D: Verschijningsjaar in Nederland

Het CPNB noteert, behalve in 1997, wanneer de boeken op de lijsten voor het eerst in Nederland zijn verschenen. Er wordt hierbij dus geen onderscheid gemaakt tussen vertalingen en boeken afkomstig uit het Nederlandse taalgebied. De jaren die het CPNB noteert, heb ik overgenomen, voor 1997 heb ik zelf gezocht. Voor bijna alle boeken is het me gelukt om te achterhalen wanneer ze voor het eerst in Nederland verschenen, maar niet voor alle boeken. Er staat bijvoorbeeld een aantal woordenboeken op de lijst, waarvan dat niet of nauwelijks mogelijk is, omdat er steeds weer nieuwe versies worden uitgegeven en de oudere versies, die uit 1997 dus, snel in onbruik raken. De gevallen waarbij het me niet is gelukt, zijn vermeld in de aantekeningen aan het eind van de hoofdstukken met resultaten.

Voor elke lijst heb ik de jaren van eerste verschijning in Nederland verwerkt in een tabel en een grafiek. Op deze manier is het duidelijk te zien in welk jaar er veel boeken zijn uitgekomen en in welke jaren niet. Waar nodig, heb ik bijzonderheden geprobeerd te verklaren: boeken die decennia eerder zijn uitgegeven en in een van de peiljaren nog steeds op de lijst staan.

3.5 Kenmerk E en E2: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar

Het vijfde en zesde kenmerk horen bij elkaar. Kenmerk E houdt de taal in waarin het boek origineel is geschreven. Als het boek niet origineel Nederlandstalig is, gaat het dus om een vertaling. Dat betekent dat het eerste jaar van verschijnen in Nederland, kenmerk D, niet vanzelfsprekend ook het jaar is waarin het boek in de originele taal voor het eerst gepubliceerd is. Daarom kenmerk E2: het jaar waarin het boek voor het eerst in de originele taal is verschenen.

Ik verwerk kenmerk E in een tabel en een grafiek, zodat duidelijk en snel kan worden afgelezen hoe de verdeling is tussen oorspronkelijk Nederlandstalige boeken en vertalingen en binnen die vertalingen, welke talen voorkomen. Ik maak geen onderscheid in de groep 'Engels' tussen boeken uit het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, Australië, etc. omdat het mij gaat om de taal van het origineel en niet om het land van het origineel. Dit geldt ook voor andere talen die in meerdere landen worden gesproken.

Vervolgens gebruik ik ook de originele verschijningsjaren van de vertalingen om een grafiek en tabel te maken, waarin is af te lezen in welke jaren de vertalingen zijn verschenen en welke jaren het meest voorkomen.

Deze gegevens zet ik naast een tabel en een grafiek die alleen voor de vertalingen weergeven wanneer ze voor het eerst in Nederland zijn verschenen. Dit doe ik, omdat ik wilde weten, zoals al in de inleiding aangegeven, of het lang duurt voordat een boek vertaald wordt naar het Nederlands of niet.

Het originele verschijningsjaar en het verschijningsjaar van de vertaling in Nederland gecombineerd, leidt tot een laatste tabel en grafiek waarin het verschil tussen deze 2 is weergegeven. Hierin is af te lezen hoe lang een boek uit de Top 100 erover doet om vertaald te worden naar het Nederlands. Er zijn enkele boeken die er heel lang over doen om een vertaling te krijgen, daar probeer ik een verklaring voor te geven.

Een kanttekening bij deze laatste verwerking van gegevens is dat het soms zo kan zijn dat een boek in oktober van bijvoorbeeld 2015 is verschenen in de originele taal en dat de vertaling in het Nederlands in januari van 2016 al is uitgekomen. Omdat ik in zo'n geval de jaren 2015 en 2016 tegenover elkaar heb staan, noteer ik toch 1 als verschil, terwijl het feitelijk slechts een paar maanden is. Omdat het heel lastig, soms zelfs onmogelijk is, om specifieke datums te achterhalen, kies ik ervoor om toch gewoon te kijken naar de hele jaartallen.

Vertalingen krijgen heel vaak de code 302: Literaire vertaalde roman. Dat zegt niet altijd heel veel: die keuze lijkt meer gemaakt op basis van het feit dat het boek een vertaald

werk is, dan op het feit dat het boek een roman is. Voor Nederlandse boeken wordt onderscheid gemaakt tussen literaire roman, detective, thriller, literaire thriller, etc. Omdat de NUR-codes verder wel de meest bruikbare optie zijn en ik niet zelf voor elke vertaling kan bepalen welke code het boek zou hebben gekregen als het origineel Nederlandstalig was geweest, is dit een onoplosbaar ‘probleem’. Als de code 302 veel voorkomt, geeft dat wel direct aan dat er veel vertalingen zijn in dat jaar.

3.6 Kenmerk F: Prijs van het boek

Het CPNB vermeldt de prijs van elk boek. Het gaat om ‘de prijs van de best verkochte leverbare editie’ in 2012 en 2016 en om ‘de prijs van de goedkoopst leverbare editie’ in 2007. Helemaal precies hetzelfde betekenen de prijzen dus niet, maar ik ga ervan uit dat kopers in het algemeen het liefst de goedkoopste editie pakken en dat de bestverkochte editie en de goedkoopste editie dus aan elkaar gelijk zijn. De lijst van 2002 heeft geen inleiding en het is daar dus niet aangegeven of de prijs die van de best verkochte of van de goedkoopst leverbare editie is.

Op de lijst van 1997 staat geen prijs genoteerd. Daarnaast is het zo dat er in 1997 nog geen euro was. Met behulp van oude recensies uit *Trouw* is het gelukt om voor 62 van de 100 boeken toch een prijs in guldens te achterhalen.

Voor elk jaar heb ik alle bekende prijzen bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal boeken waarvan de prijs bekend was. Voor de laatste 4 jaren was dat dus het totaal gedeeld door 100 en voor 1997 het totaal gedeeld door 62. Dit geeft de gemiddelde prijs van een boek op de lijst.

In onze economie vinden processen van inflatie en deflatie plaats. Met 1 euro in 2002 kun je niet precies evenveel kopen als met 1 euro op het moment van het verschijnen van dit onderzoek. Dat geldt al helemaal voor de gulden: 1 gulden staat niet gelijk aan 1 euro. De gemiddelde prijzen zouden een vertekend beeld geven als ik met dit gegeven niets zou doen.

Om die verschillen op te lossen gebruik ik de Value of the Guilders-‘machine’ van het International Institute of Social History (<http://www.iisg.nl/hpw/calculate.php>). Hiermee kun je berekenen hoeveel een bepaald bedrag, vanaf 1950, waard is in 2016, zowel van guldens naar euro’s als van euro’s naar euro’s. Ik heb voor elk jaar het berekende gemiddelde in de machine gestopt en zo een meer representatief gemiddelde kunnen vinden. Dit gecorrigeerde gemiddelde doe ik maal het (soms bij benadering) totale aantal verkochte exemplaren van elk peiljaar om een totale omzet te berekenen.

F2: Prijs na standaarddeviatie

Ik bereken gemiddeldes en enorme uitschieters zouden ervoor kunnen zorgen dat ik een vertekend beeld krijg van de gemiddelde prijs elk jaar. Om dit op te lossen, gebruik ik standaarddeviaties. Excel heeft een functie om dit te berekenen en voor elk jaar heb ik daarmee de standaarddeviatie bepaald. Ik wil alleen de extreme prijzen eruit filteren, om te kijken wat voor gemiddelde prijs de grootste groep heeft. Door 2sd van de gemiddelde prijs

die ik bij F heb uitgerekend af te halen en 2sd erbij op te tellen, krijg ik de grenzen van 95% van de totaalpopulatie.

Aan de hand van deze grenzen bereken ik voor elk peiljaar een nieuw totaalbedrag, dat ik deel door het overgebleven aantal boeken en zo kom ik uit op een nieuwe gemiddelde prijs. Ook deze prijs stop ik in de Value of the Guilders-machine en ook dit gemiddelde doe ik maal het (soms bij benadering) totale aantal verkochte exemplaren om zo een nieuwe totale omzet te berekenen.

3.7 Kenmerk G en G2: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar

Ik kijk voor elk boek of er ooit een bewerking is verschenen: verwerkt tot film, serie, theaterstuk, koopwaar (ook wel ‘merchandise’ genoemd) of combinaties van deze opties. Dit is kenmerk G. Het komt soms voor dat een bewerking nog moet verschijnen. Kenmerk G2 is het jaar waarin deze bewerking is verschenen, als het om een film gaat bijvoorbeeld, of het jaar vanaf wanneer de bewerkingen zijn verschenen, als het gaat om een serie bijvoorbeeld die meerdere jaren lang is uitgekomen.

De bewerkingen heb ik in een grafiek en tabel genoteerd en het jaar van het verschijnen van de bewerking heb ik in een tabel gezet, naast het jaar van eerste verschijnen van het boek (ofwel in Nederland ofwel in originele taal). Deze 2 jaartallen naast elkaar leiden tot een derde kolom in deze tabel, die het verschil tussen de 2 jaartallen weergeeft. Hiermee ontstaat een goed beeld van hoe lang het duurt voordat een bewerking tot stand komt. Er zijn bijzonderheden, zoals bewerkingen die eerder zijn dan het boek (en waarbij het boek dus eigenlijk de bewerking is) of boeken die pas decennia later zijn bewerkt. Ik heb, waar mogelijk, een verklaring gegeven voor deze bijzonderheden.

Ik kan dingen gemist hebben. Kleine theatergroepen in Nederlandse dorpen die een boek gebruiken als basis voor een theatervoorstelling, een knuffeltje dat ooit gemaakt is van een personage van een kinderboek of bewerking van vertalingen die Nederland nooit bereikt hebben; zulk soort dingen zijn niet altijd terug te vinden. De bewerkingen zijn dus grote films, series of theatervoorstellingen of koopwaar die echt bekend zijn of nog via Google is terug te vinden.

Ik heb ook de taal van de bewerkte boeken verwerkt tot grafiek. Zo is duidelijk te zien of het veel Nederlandse boeken zijn die een bewerking hebben gekregen, of juist veel Engelse bijvoorbeeld.

3.8 H: Man/vrouw-verhoudingen

Het op een na laatste kenmerk is het geslacht van de auteur. Ik heb, voor zover mogelijk, genoteerd of de auteur(s) man of vrouw is/zijn. Het CPNB heeft op de lijsten de auteurs van de boeken genoteerd. Bij sommige boeken is er echter geen auteur opgeschreven, omdat er geen concrete auteur aan te wijzen is. Sommige boeken komen tot stand met medewerking van een grote groep mensen, terwijl er toch slechts 1 naam genoteerd wordt op de lijst. Er zijn ook pseudoniemen, waarvan niet te achterhalen is wie er echt achter zit of waarvan niets meer dan de naam van de persoon erachter bekend is.

Voor zover het wel bekend is, heb ik het geslacht van de auteur(s) genoteerd en de verdeling verwerkt in een grafiek en tabel. Ook heb ik berekend hoeveel mannelijke en hoeveel vrouwelijke auteurs er in totaal op de lijst staan.

3.9 Kenmerk I: Leeftijd van de auteurs

Voor zover dat bekend is, noteer ik van elke auteur zijn of haar geboortejaar. Zoals bij kenmerk H is aangegeven, heeft niet elk boek een duidelijk aan te wijzen auteur. Als er geen auteur genoteerd is door het CPNB, is er logischerwijs ook geen geboortejaar genoteerd. In sommige gevallen is het geslacht wel bekend, maar het geboortejaar niet. Ik heb deze gevallen voor elk jaar genoteerd bij 'Aantekeningen bij de lijst van ...'.

De geboortejaren die wel bekend zijn, heb ik genoteerd in een histogram, met intervallen van 10 jaar. Deze grafiek, die automatisch begint bij het vroegst bekende geboortejaar, geeft voor elke 10 jaar aan hoeveel auteurs er geboren zijn. Zo is duidelijk te zien tussen welke jaren de meeste auteurs geboren zijn. Ik heb die jaartallen omgezet naar leeftijd, op het moment van het verschijnen van het betreffende peiljaar.

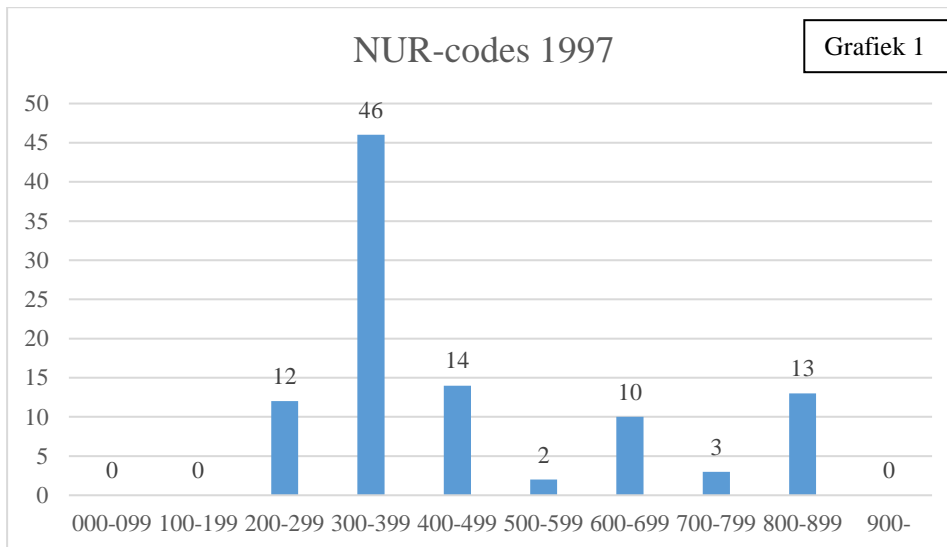
Sommige auteurs staan met meerdere boeken op de lijst. Dit betekent dat die auteurs ook meerdere keren met hetzelfde geboortejaar in deze grafiek verwerkt zijn. Dit geeft juist ook aan welke categorie het meest succesvol is; een auteur uit jaar X heeft met meerdere boeken succes, terwijl een auteur uit jaar Y slechts met 1 boek succes heeft. Om deze reden filter ik vaker voorkomende auteurs er niet uit. Ditzelfde geldt bij kenmerk H.

Hoofdstuk 4: CPNB Top 100-lijst van 1997

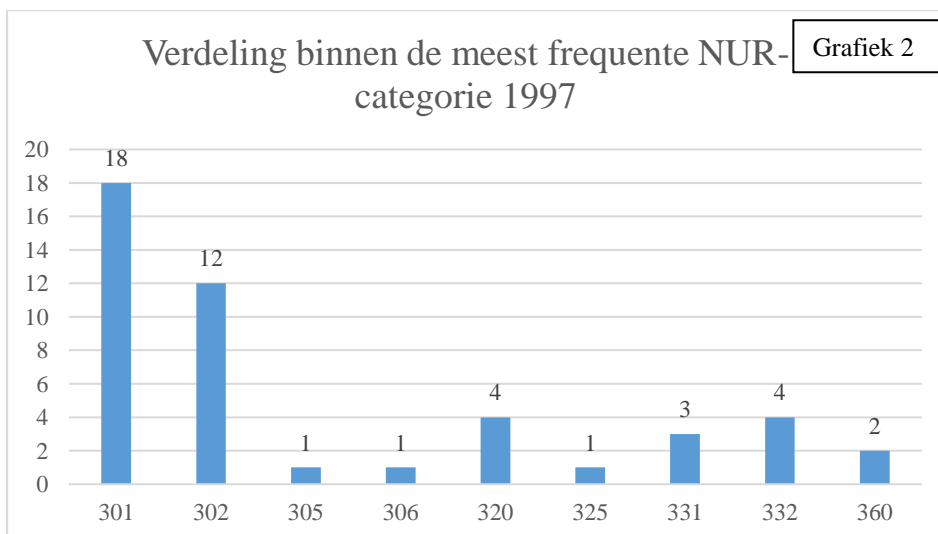
4.1 Resultaten 1997

In dit hoofdstuk zijn de resultaten weergegeven die voortkomen uit de CPNB Top 100-lijst van 1997.

4.1.1 A: NUR-code

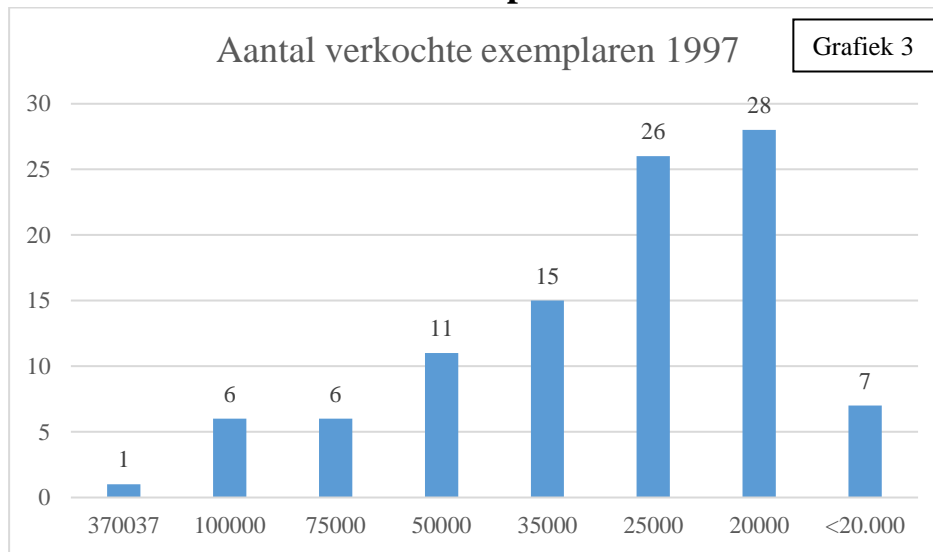

De meest voorkomende categorie NUR-codes op de lijst van 1997 is 300: Literaire fictie algemeen. Bijna de helft, 46 van de 100 boeken heeft een code in deze categorie. De 2 hierop volgende grootste groepen zijn 400: Non-fictie algemeen/vrije tijd, met 14 boeken en 800: Bedrijfskunde algemeen, met 13 boeken. Binnen de 300-groep is de verdeling als volgt:

Er zijn 18 boeken die de code 301: Literaire roman, novelle hebben gekregen. De tweede grootste groep is die met code 302: Vertaalde literaire roman, novelle.

4.1.2 B: Aantal verkochte exemplaren

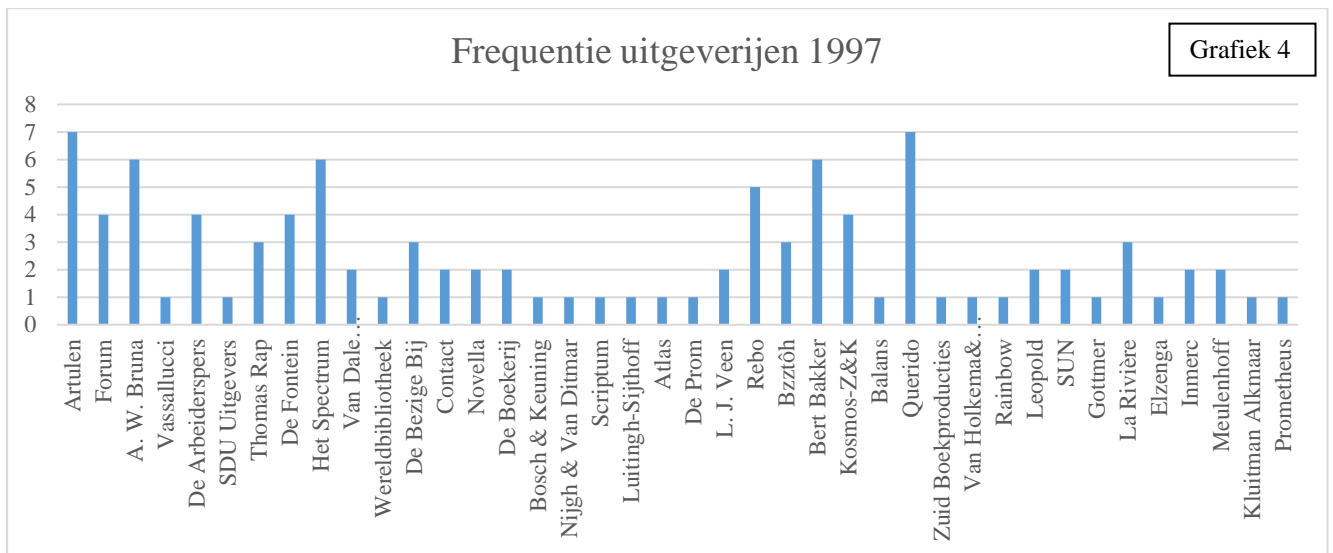

De grootste groep wordt gevormd door 28 boeken die allemaal vallen in de categorie ‘meer dan 20.000 exemplaren’. Het meest verkochte boek in 1997 is *Ik ben slank want ik eet!* van Michel Montignac. Dit boek werd in totaal 370.037 keer verkocht. De nummers 2 en 3 zitten in de categorie ‘meer dan 100.000 exemplaren’.

Het totale aantal verkochte exemplaren komt uit op: 4.270.000. Hier hoeft ik geen berekening voor te doen, omdat het totale aantal verkochte exemplaren van de boeken in de Top 100 voor dit jaar door het CPNB zelf is genoteerd.

4.1.3 C: Uitgeverijen

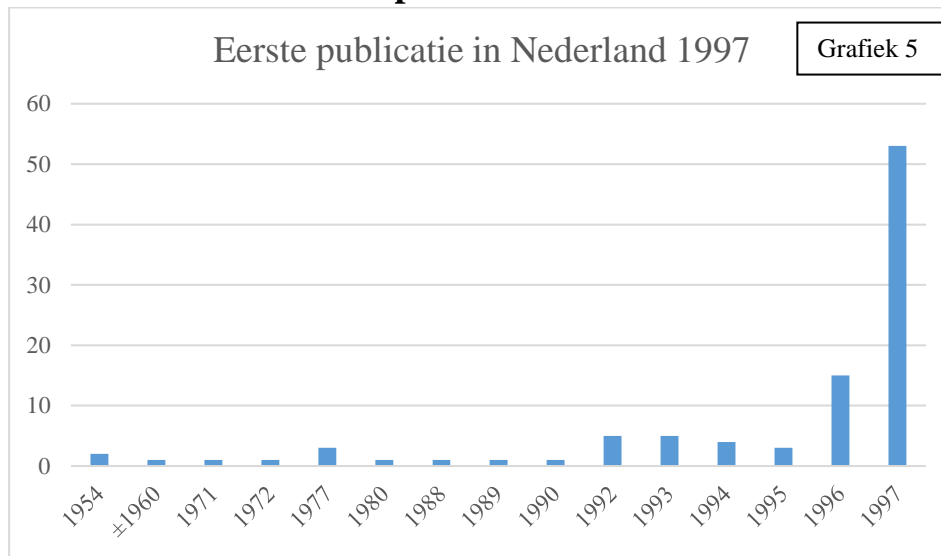
Uitgeverijen 1997	Freq. (1)
Artulen	7
Querido	7
A. W. Bruna	6
Bert Bakker	6
Het Spectrum	6
Rebo	5
De Arbeiderspers	4
De Fontein	4
Forum	4
Kosmos-Z&K	4
Bzztôh	3
De Bezige Bij	3
La Rivière	3
Thomas Rap	3
Contact	2
De Boekerij	2
Inmerc	2
L. J. Veen	2
Leopold	2
Meulenhoff	2
Novella	2
SUN	2
Van Dale Lexicografie	2
Atlas	1
Balans	1
Bosch & Keuning	1
De Prom	1
Elzenga	1
Gottmer	1
Kluitman Alkmaar	1
Luitingh-Sijthoff	1
Nijgh & Van Ditmar	1
Prometheus	1
Rainbow	1
Scriptum	1
Sdu Uitgevers	1
Van Holkema & Warendorf	1
Vassallucci	1
Wereldbibliotheek	1
Zuid Boekproducties	1

Er zijn in 1997 2 uitgeverijen die de meeste boeken op de lijst hebben staan: Artulen en Querido met allebei 7 boeken. Alle boeken van Artulen zijn van auteur Michel Montignac, die ook verantwoordelijk is voor het allerbest verkochte boek op deze lijst. Alle boeken van Querido zijn van Annie M. G. Schmidt, behalve 1 boek, dat van de hand van Hella S. Haasse is. De top 5 wordt gevormd door de volgende uitgeverijen:

1	Artulen	7
2	Querido	7
3	A. W. Bruna	6
4	Bert Bakker	6
5	Het Spectrum	6

4.1.4 D: Jaar van eerste publicatie in Nederland

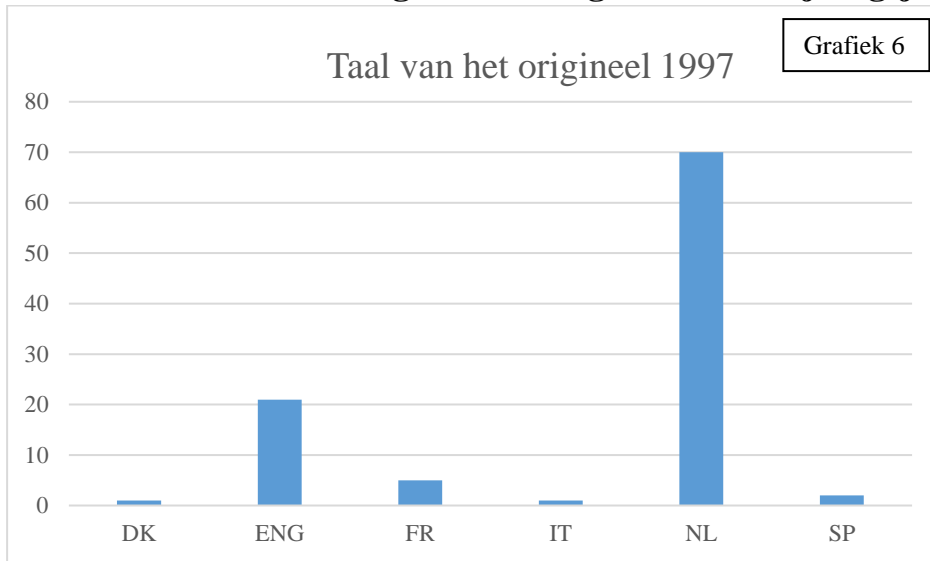
Publ.jaar	Freq. (2)
1954	2
±1960	1
1971	1
1972	1
1977	3
1980	1
1988	1
1989	1
1990	1
1992	5
1993	5
1994	4
1995	3
1996	15
1997	53

Het grootste gedeelte van de boeken op deze lijst verscheen in Nederland voor het eerst in 1997. In elk van de 5 jaren ervoor kwamen meerdere boeken voor het eerst uit in Nederland. Met uitzondering van 1954 en 1977 hebben alle jaren daarvoor geen of slechts 1 boek dat toen voor het eerst uitkwam. Het eerste boek van voor 1992 staat pas op plaats 51 van de lijst.

De 2 boeken uit 1954 zijn *Woordenlijst Nederlandse Taal*, ook wel het Groene Boekje genoemd en *Jip en Janneke 1* van Annie M. G. Schmidt. Er is geen andere verklaring te vinden voor het feit dat deze boeken 43 jaar na eerste verschijnen in Nederland nog steeds op de lijst staan, dan dat beide boeken hoogstwaarschijnlijk altijd goed verkocht zijn en wellicht ook zullen blijven door hun – respectievelijk – bruikbaarheid of tijdloze aantrekkingskracht op kinderen.

Het boek dat ‘±1960’ als jaar heeft gekregen, is *Wat & Hoe Spaans*. Dit jaartal wordt door het CPNB zelf genoteerd, waarschijnlijk is het niet goed vast te stellen wanneer precies het boek voor het eerst op de markt kwam.

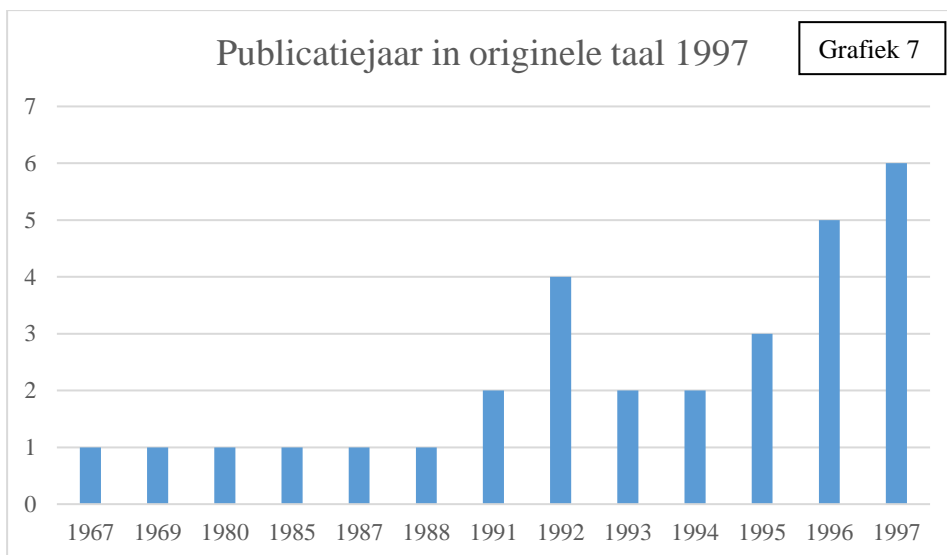
4.1.5 E: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar

Taal	Freq. (3)
DK	1
ENG	21
FR	5
IT	1
NL	70
SP	2

Het grootste gedeelte van de boeken op deze lijst is oorspronkelijk in het Nederlands geschreven: 70 van de 100 boeken. Dit betekent dat 30 van de boeken vertalingen zijn. De meeste vertalingen komen uit het Engels: 21 boeken. Er zijn 5 Franse boeken, 2 Spaanse boeken en 1 Deens en 1 Italiaans boek, die dus allemaal wel in Nederlandse vertaling op de lijst staan. De Franse boeken zijn allemaal van de hand van Michel Montignac.

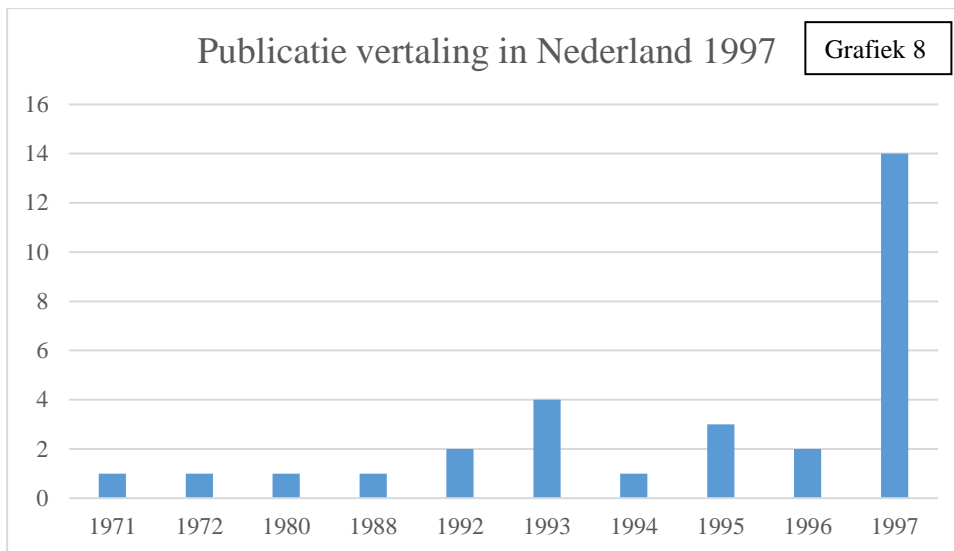
De 2 Spaanstalige boeken zijn van 2 verschillende auteurs: Isabel Allende en Gabriel García Márquez.

Jaar	Freq. (4)
1967	1
1969	1
1980	1
1985	1
1987	1
1988	1
1991	2
1992	4
1993	2
1994	2
1995	3
1996	5
1997	6

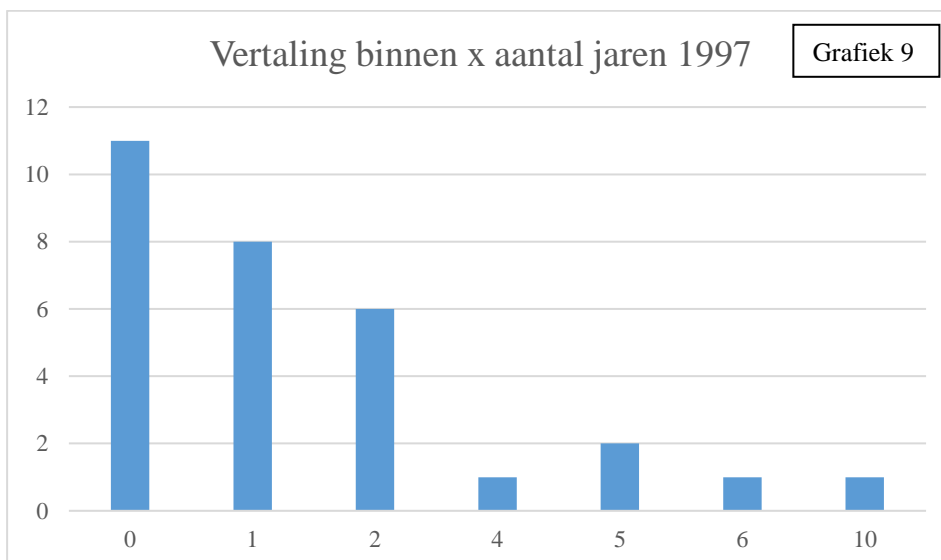
Het grootste gedeelte van de vertalingen, 6 van de 30, is uitgegeven in 1997. Dat betekent dat, omdat deze lijst gaat over het jaar 1997, deze boeken allemaal vertaald zijn binnen een jaar.

De 2 hierop volgende grootste jaren zijn 1996 en 1992 en het grootste gedeelte van de vertalingen is uiterlijk 6 jaar voor 1997 uitgekomen.

Jaar	Freq. (5)
1971	1
1972	1
1980	1
1988	1
1992	2
1993	4
1994	1
1995	3
1996	2
1997	14

De vertalingen zijn het vaakst voor het eerst in 1997 verschenen in het Nederlands. De 2 hierop volgende grootste jaren zijn 1993 en 1995. Dat 1993 groter is dan 1992 zou erop kunnen wijzen dat buitenlandse boeken even de tijd nodig hebben voordat ze als Nederlandse vertaling verschijnen. Het feit dat 1995 in deze grafiek groter is dan 1996 in de vorige grafiek, ondersteunt dat echter niet. Onderstaande grafiek, die toont hoeveel verschil er zit tussen het verschijnen van elk van de hier besproken boeken in originele taal en in Nederlandse vertaling, zal hier meer duidelijkheid over geven.

Vershil	Freq. (6)
0	11
1	8
2	6
4	1
5	2
6	1
10	1

De meeste vertalingen, zo blijkt, zijn uitgegeven binnen het jaar dat ze ook in originele taal verschenen: 11 van de 30. Er zijn 8 boeken die na een jaar een vertaling hebben gekregen. Er moet in gedachte gehouden worden dat het kan zijn dat een boek in november van het ene jaar wordt gepubliceerd in de oorspronkelijke taal en dat in januari van het volgende jaar al een vertaling verschijnt, zoals al eerder aangegeven.

Het grootste verschil tussen een originele verschijning en een vertaling is een gat van 10 jaar. Het gaat om *Stoppen met roken* van Allan Carr. In 1995 gaf Carr, in het Engels, een nieuw boek uit. Het zou kunnen dat de grote aandacht in het buitenland voor dit nieuwe boek ervoor heeft gezorgd dat er ook interesse in Nederland ontstond voor Carr en dat men, 10 jaar nadat zijn eerste boek voor het eerst in het Engels verscheen, toch ook hiervan een vertaling heeft gemaakt.

4.1.6 F: Prijs van het boek

Op deze lijst van het CPNB staat niet aangegeven wat de prijs van elk boek is. In 1997 was er nog geen euro, maar nog steeds de gulden. Met behulp van oude recensies van *Trouw* heb ik voor het grootste gedeelte van de boeken de prijs in guldens kunnen achterhalen, maar dat is me niet voor elk boek gelukt. Een interessante opmerking van het *Reformatorisch Dagblad* over de prijzen op deze lijst is: ‘Goedkope pockets (tot 15 gulden) komen in de Top 100 slechts sporadisch voor’.⁴⁴ Ik kan er dus vanuit gaan dat de gaten die ik heb, niet allemaal boeken zijn van onder de 15 gulden.

Het totaalbedrag van de 62 wel bekende prijzen is: f2075,98. De gemiddelde prijs (dit bedrag gedeeld door 62) komt uit op f33,48.

Als ik dit bedrag in de Value of the Guilders-machine stop, komt eruit dat zoveel guldens in 1997 gelijk staat aan €21,68 in 2016.

Het totale aantal verkochte boeken in 1997 was berekend op 4.270.000, wat betekent dat de totale omzet op basis van deze lijst bij benadering uitkomt op €92.573.600. De totale omzet in 1997 was dus ruim 92 miljoen euro.

F2: Prijs van het boek na standaarddeviatie

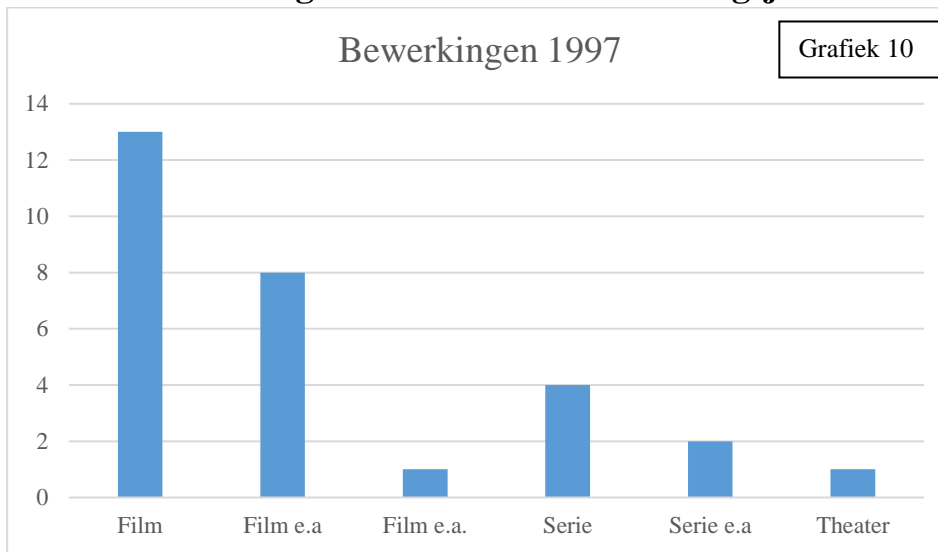
Excel berekent de standaarddeviatie: 12.25. Tweemaal de standaarddeviatie min en plus de gemiddelde, niet gecorrigeerde prijs van een boek op de lijst, betekent dat 95% van de boeken (waarvan de prijs bekend is, 62 dus) een prijs in guldens hebben die tussen de f8,98 en f57.98 ligt. Dit betekent dat de 2 boeken met de hoogste prijzen in deze nieuwe berekening niet meedoen. Het totaal van de overgebleven 60 boeken komt uit op f1905,73 en de gemiddelde prijs in guldens van deze boeken is f31,76.

Ook dit bedrag haal ik door de Value of the Guilders-machine heen en daaruit blijkt dat f31,76 in 1997 gelijk staat aan €20,56 in 2016.

De totale omzet aan de hand van dit bedrag komt uit op (€20,65 x 4.270.000) €88.175.500, een omzet van ruim 88 miljoen euro.

⁴⁴ *Reformatorisch Dagblad* 2 maart 1998.

4.1.7 G: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar

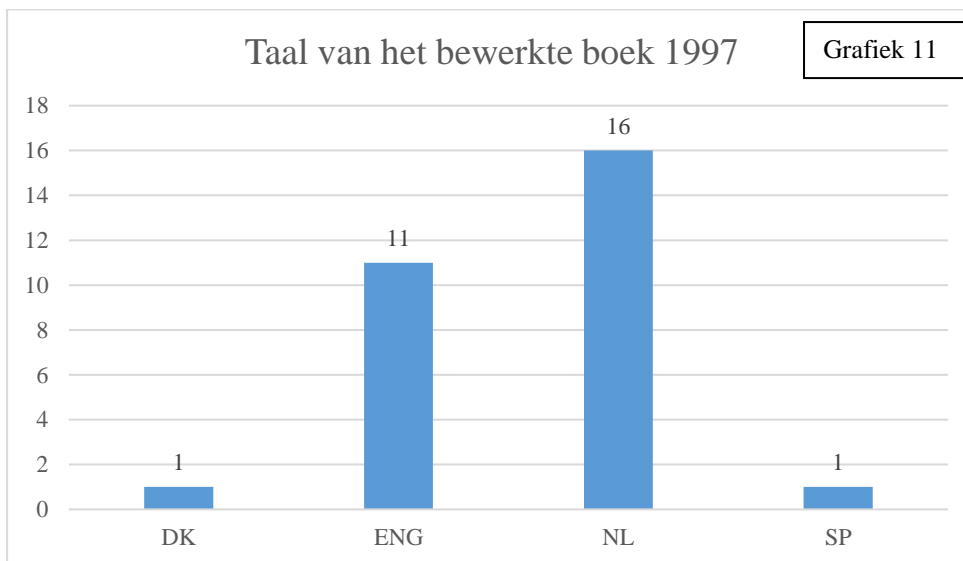
Bew.	Freq. (7)
Film	13
Film e.a.	8
Film e.a.	1
Serie	4
Serie e.a.	2
Theater	1

In totaal zijn 29 van de 100 boeken bewerkt. De meeste boeken zijn bewerkt tot film. De grootste groep daarna is die van boeken die niet alleen tot film, maar ook nog op andere manieren zijn bewerkt. In onderstaande tabel is van links naar rechts het originele verschijningsjaar van het bewerkte boek, het jaar waarin de bewerking is verschenen of vanaf welk jaar er bewerkingen zijn en het verschil tussen de eerste 2 af te lezen.

Or.vers.jr.	Bew.jr.	Vershil (8)
1997		
1992	2001	9
1993	2006	13
1995	1998	3
1993	2002	9
1997	2001	4
1992	1997	5
1997	2001	4
1988	1998	10
1992	1997	5
1997		
1967	1981	14
1980	1986	6
1997	1959	-38
1954		
1996	1982	-14
1977		
1969	1971	3
1977		
1977		

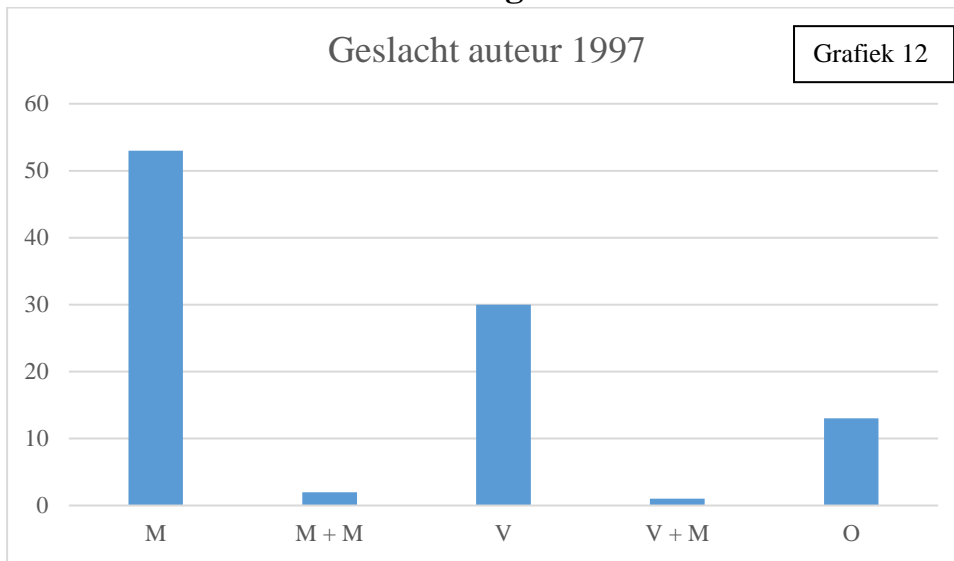
1971	2004	33
1997	1996	-1
1997	1996	-1
1996	1996	0
1997	2003	6
1993		
1996	2009	13
1991	2012	21

Van 7 boeken is niet precies een beginjaar van de bewerking vast te stellen. Het aantal jaren tussen het originele jaar van verschijnen en het voor het eerst verschijnen van de bewerking loopt van 21 jaar na tot zelfs 38 jaar voor. In dat laatste geval is het boek dus eigenlijk de bewerking. Het gaat hier om *Asterix en de waarheid* van René van Rooyen. De stripboeken over Asterix en Obelix verschenen voor het eerst al in 1959. Dit boek, dat meer historische achtergrond geeft en dus geen stripboek is zoals de eerste uit 1959, verscheen pas in 1997, maar is wel zo'n duidelijk gevolg van de stripserie dat deze als bewerking wordt genoteerd. Het boek dat pas 21 jaar nadat het voor het eerst verscheen werd bewerkt, is *Wilde Zwanen* van Jong Chang. Het is niet verfilmd, maar bewerkt tot theaterstuk.

Het grootste gedeelte van de bewerkte boeken is van oorsprong Nederlands: 16 van de 29 boeken. Er zijn 11 boeken die oorspronkelijk Engelstalig zijn en nog 1 boek dat van oorsprong Deens en 1 boek dat van oorsprong Spaans is.

4.1.8 H: Man/vrouw-verhoudingen

Geslacht	Freq. (9)
M	53
M + M	2
V	30
O	13
V + M	1

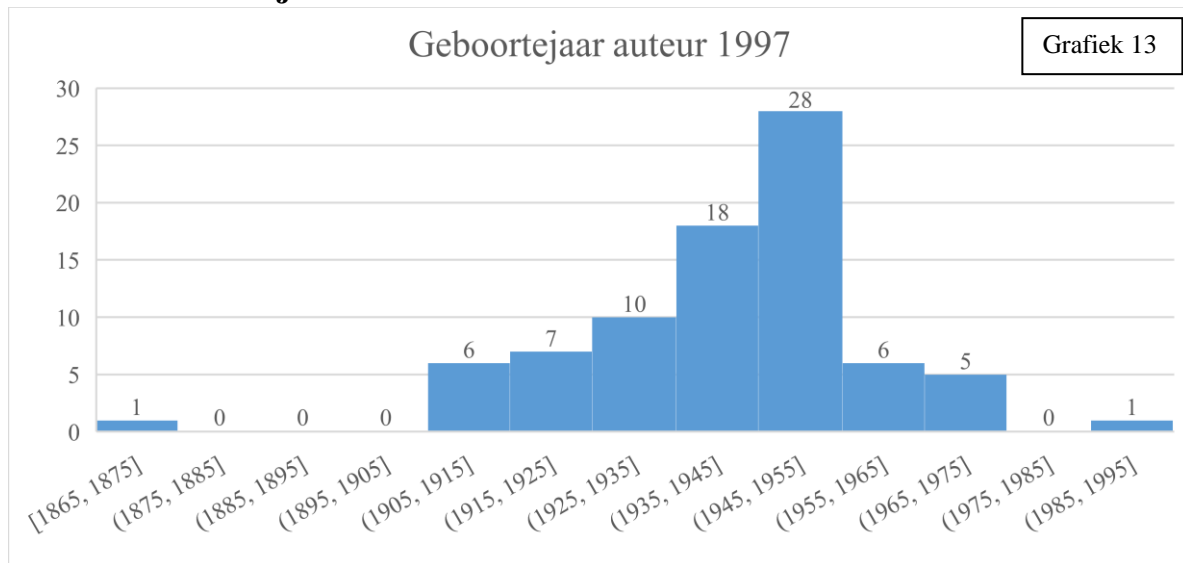
Boeken met een mannelijke auteur komen op deze lijst het vaakst voor: 53 van de 100 boeken hebben alleen 1 mannelijk auteur. Er zijn 30 boeken die een vrouwelijke auteur hebben en er zijn 4 boeken waaraan meerdere auteurs hebben gewerkt. Er zijn 13 auteurs onbekend.

Totaal aantal mannelijke auteurs: $53 + 4 + 1 = 59$

Totaal aantal vrouwelijke auteurs: $30 + 1 = 31$

Er zijn dus in totaal meer mannelijke auteurs die een boek hebben geschreven of mee hebben gewerkt aan een boek op de lijst.

4.1.9 I: Geboortjaar van de auteur

De meeste auteurs zijn geboren tussen 1945 en 1955. Dat betekent dat zij op het moment dat hun boek op de lijst van 1997 verscheen, tussen de 42 en de 52 jaar oud waren.

4.2 Aantekeningen bij de lijst van 1997

NUR-code

Nummer 24, *Het enig echte elfstedenlogboek*, is niet te vinden. Ik kies ervoor om het boek de NUR-code 480: Sport en spel algemeen te geven, omdat vergelijkbare boeken over de Elfstedentocht ook deze code krijgen.

Nummer 28 op de lijst, *De Matarese Finale* is niet te vinden, de NUR-code dus ook niet. Een ander boek uit de Matarese-reeks, krijgt echter de code 332, dus die gebruik ik ook voor dit boek.

Van nummer 40, *Ich bin ein Almeloër* van Herman Finkers, is geen NUR-code te vinden.

Gebaseerd op de inhoud en op andere boeken van deze auteur, maak ik de keuze om het boek de code 320: literaire non-fictie te geven.

Hetzelfde geldt voor nummer 41 op de lijst, *Beleggen voor beginners*. Afgaand op deze titel en boeken met een vergelijkbare inhoud is NUR-code 800: Bedrijfskunde algemeen het meest passend.

Voor nummer 57, *Medische gezinsencyclopedie*, is geen NUR-code te vinden. Ik heb het boek in handen gehad, ook fysiek is er geen NUR-code af te lezen, maar gebaseerd op de inhoud en vergelijkbare boeken, is 570: Geneeskunde algemeen het meest passend.

Bij nummer 84, *Let's make things better* van Marcel Metze, kies ik voor NUR-code 800: Bedrijfskunde algemeen. Dit omdat het boek gaat over management en economische problemen in het Philipsconcern.

Auteur en geboortejaar

Er is een aantal boeken waarvan de auteur niet is genoteerd door het CPNB. Het gaat met name om de woordenboeken die op deze lijst staan: nummer 7, nummer 10, nummer 24, nummer 34, nummer 43, nummer 46, nummer 61. De woordenboeken brengen tevens het probleem met zich mee dat ze regelmatig vernieuwd worden en dat oudere versies daarom later moeilijk terug te vinden zijn. Voor sommige woordenboeken op deze lijst is het dus niet te bepalen wanneer het voor het eerst verscheen.

Nummer 12 heeft geen auteur volgens het CPNB. Dit is echter een boek uit de reeks 'Het aanzien van', die sinds het begin in 1983 wordt uitgegeven door Han van Bree.⁴⁵ Op andere lijsten staat hij bij boeken uit deze reeks wel als auteur genoteerd en in een recensie van dit

⁴⁵ Van Bree 2014.

boek in Trouw wordt hij ook als auteur genoemd.⁴⁶ Daarom kies ik er hier voor om hem wel als auteur te noteren (M). Zijn geboortjaar is echter nergens te vinden.

Onbekende geboortejaren komen vaker voor. Van de auteur van nummer 44 bijvoorbeeld, René van Rooyen, is het geboortjaar en de leeftijd niet te achterhalen, net zoals van Mery Cozijnsen, de auteur van het boek op plaats 93.

Bij nummer 26, *Snoecks '98* staat geen auteur vermeld. Het is echter redelijk makkelijk terug te vinden wie de hoofdredacteur van dit boek is elk jaar. Voor deze editie is dat Philip van Ootegem, die ik dan ook als auteur noteer.

Bij nummer 33 wordt door het CPNB alleen Albert Heijn als auteur genoteerd. Het is een bibliografie die in samenwerking met Jeff de Jager is geschreven. Omdat de naam van De Jager met grote letters op de voorkant van het boek is geschreven, ga ik ervan uit dat zijn aandeel groot genoeg is om ook als auteur genoteerd te worden.

Nummer 81, *Domweg gelukkig in de Dapperstraat* is een dichtbundel. Het CPNB noteert 'Aarts & Van Etten' als auteur, maar er is geen verdere informatie te vinden over deze 2 namen, zelfs niet of het mannen of vrouwen zijn.

Van nummer 83, *Doe meer met de wok* is geen auteur te vinden en deze is ook niet genoteerd door het CPNB.

Bij nummer 89 heeft het CPNB de Consumentenbond als auteur genoteerd. Dit is natuurlijk geen persoon en daarom is het niet mogelijk om het geslacht of een geboortjaar te noteren.

Overig

Nummer 71 op de lijst, *Diana. In haar eigen woorden* is een tweede versie. Het boek verscheen oorspronkelijk in 1992, maar werd opnieuw, met een aantal wijzigingen uitgegeven in 1997.⁴⁷ Ik ga ervan uit dat dit de versie is die wordt bedoeld op deze lijst.

Het is bij nummer 80, *Jip en Janneke gebonden* niet te achterhalen welk deel er precies bedoeld wordt. Veel delen zijn gebonden en zonder verdere specificatie is het eerste verschijningsjaar in Nederland niet te bepalen.

Nummer 99 is van Jean M. Auel. Na de titel *De aardkinderen* is tussen haakjes '4 delen' genoteerd door het CPNB. Het vierde deel van deze reeks was in 1997 nog niet uit, dus wat het CPNB hier precies mee bedoelt, is niet duidelijk. Ik kies ervoor om dit boek te behandelen als dat het gaat om het eerste deel.

⁴⁶ De Berg 1997.

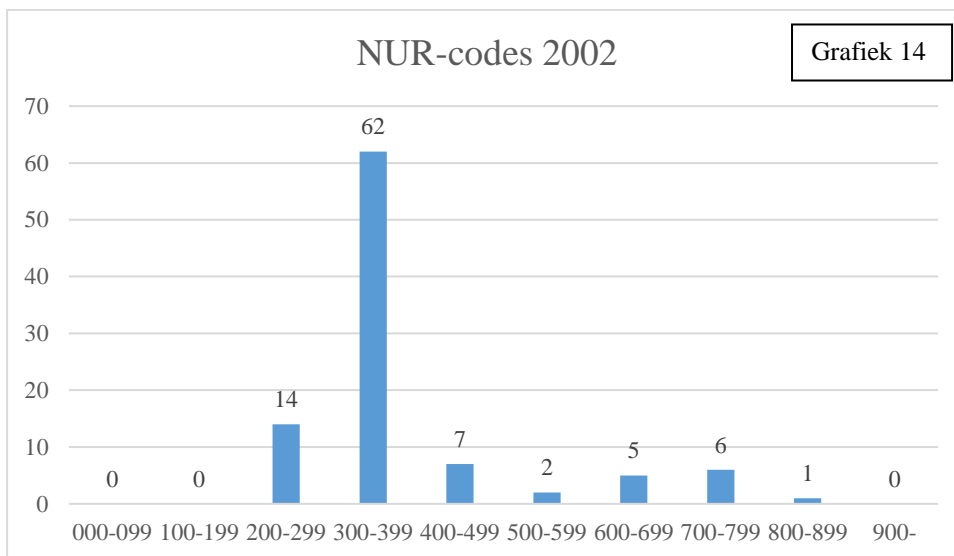
⁴⁷ Peyser 1997.

Hoofdstuk 5: Eindresultaten op basis van de CPNB Top 100-lijst van 2002

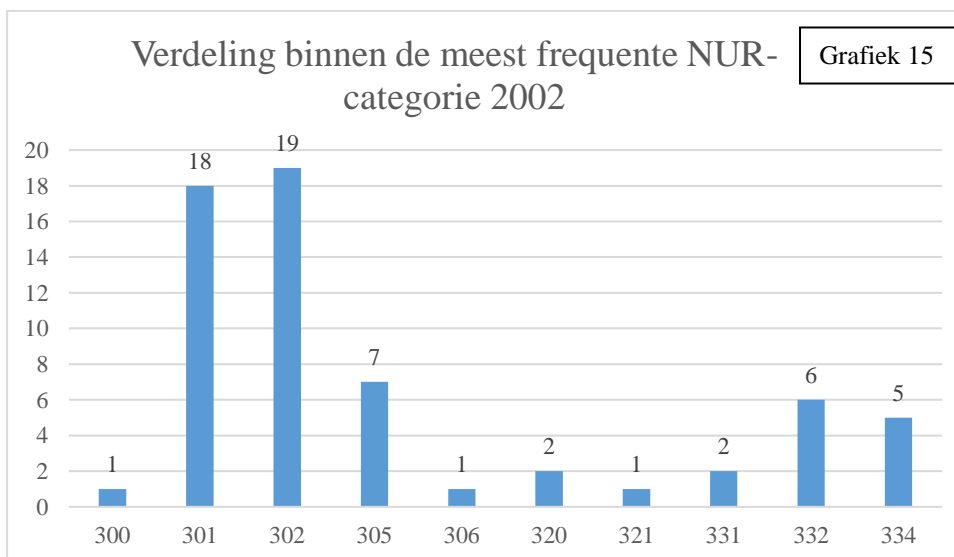
5.1 Resultaten 2002

In dit hoofdstuk zijn de resultaten weergegeven die voortkomen uit de CPNB Top 100-lijst van 2002.

5.1.1 A: NUR-code

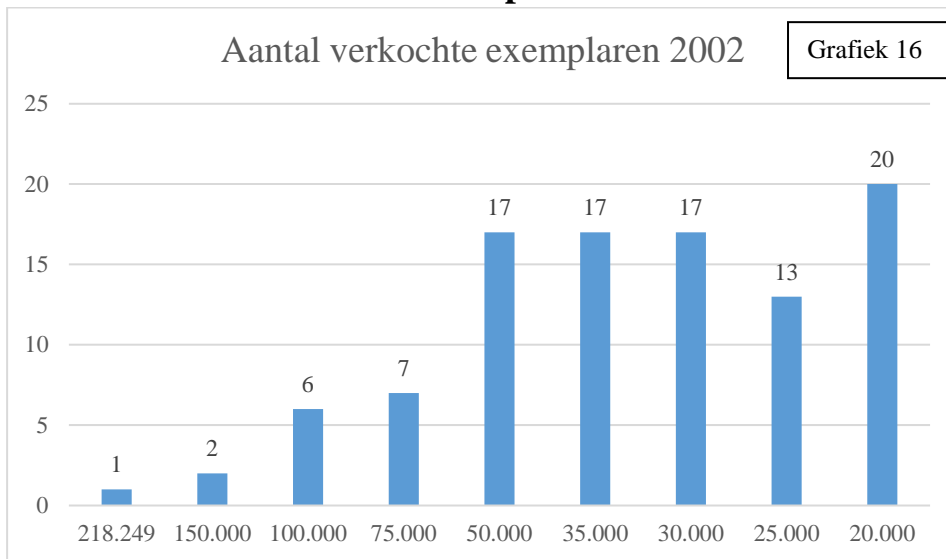

De meest voorkomende categorie NUR-codes is 300: Literaire fictie algemeen. In totaal 62 van de 100 boeken hebben een code uit deze categorie. De 2 categorieën die volgen, zijn 200: Kinderboeken algemeen, met 14 boeken en 400: Non-fictie vrije tijd/algemeen. De verdeling binnen de meest voorkomende categorie is als volgt:

De meest voorkomende NUR-code is 302: Vertaalde literaire roman, novelle. Er zijn 19 boeken die deze code hebben. Hierna volgt 301: Literaire roman, novelle met 18 boeken en op de derde plaats staat 332: Thriller.

5.1.1 B: Aantal verkochte exemplaren

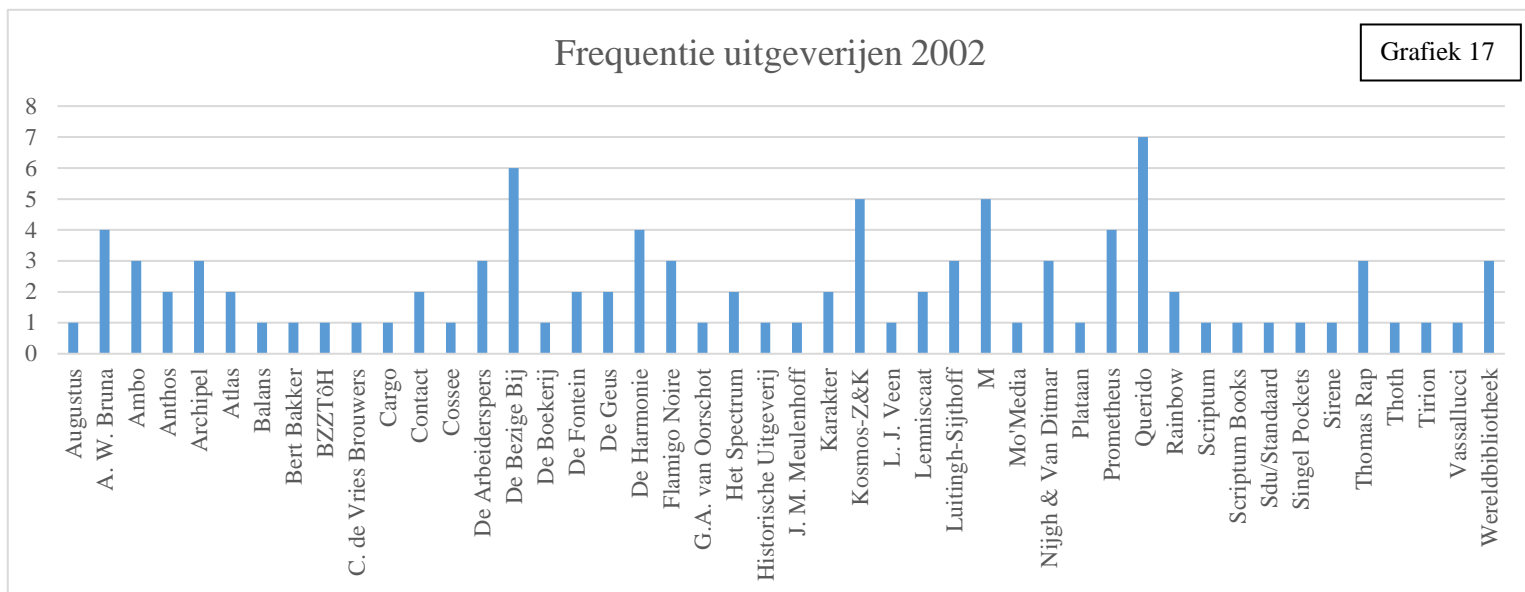

Het boek dat in 2002 het vaakst verkocht werd, *De bewoonde wereld* van Nicci French, ging in totaal 218.249 keer over de toonbank. De nummer 2 valt in de categorie '150.000 tot 200.000 exemplaren en de nummer 3 zit in de categorie '100.000 tot 150.000 exemplaren. De grootste groep wordt gevormd door 20 boeken die allemaal 20.000 keer verkocht werden. Het totale aantal verkochte exemplaren komt uit op: 4.961.000. Ik hoef hier niets voor te berekenen, het totale aantal verkochte exemplaren van de boeken in de Top 100 staat voor dit jaar namelijk vermeld door het CPNB zelf.

5.1.3 C: Uitgeverijen

Uitgeverijen 2002	Freq. (10)
Querido	7
De Bezige Bij	6
Kosmos-Z&K	5
M	5
A. W. Bruna	4
De Harmonie	4
Prometheus	4
Ambo	3
Anthos	3
Archipel	3
De Arbeiderspers	3
Flamigo Noire	3
Luitingh-Sijthoff	3
Nijgh & Van Ditmar	3
Thomas Rap	3
Wereldbibliotheek	3
Atlas	2
Contact	2
De Fontein	2
De Geus	2
Het Spectrum	2
Karakter	2
Lemniscaat	2
Rainbow	2
Augustus	1
Balans	1
Bert Bakker	1
BZZTôH	1
C. de Vries Brouwers	1
Cargo	1
Cossee	1
De Boekerij	1
G.A. van Oorschot	1
Historische Uitgeverij	1
J. M. Meulenhoff	1
L. J. Veen	1
Mo'Media	1
Plataan	1
Scriptum	1
Scriptum Books	1
Sdu/Standaard	1
Singel Pockets	1
Sirene	1

Thoth	1
Tirion	1
Vassallucci	1

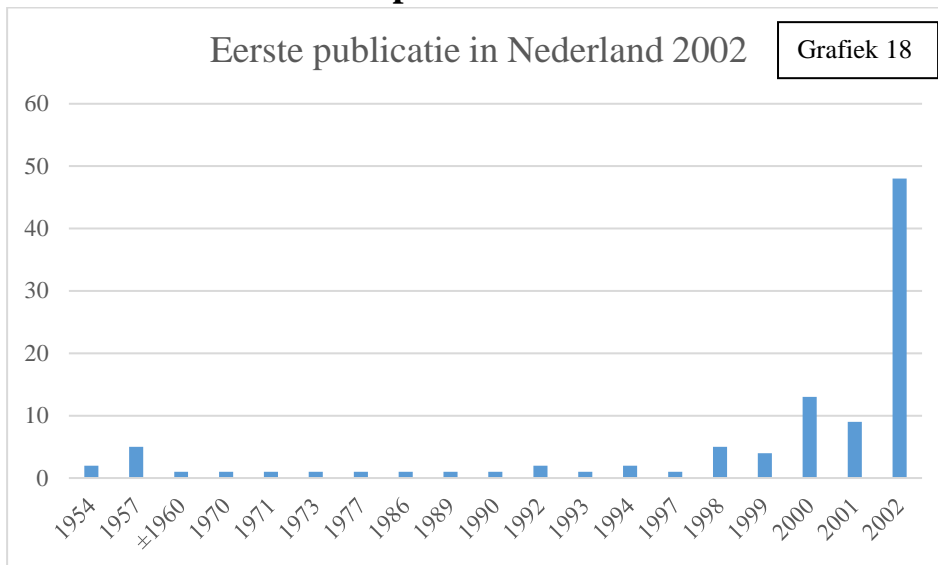

Er zijn in totaal 46 verschillende uitgeverijen die een boek op de lijst hebben staan. De meest voorkomende uitgeverij is Querido, die 7 boeken op de lijst heeft. Een top 5 kan niet gevormd worden, omdat na de 4 grootste uitgeverijen, er 3 zijn met hetzelfde aantal. Een top 7 dus wordt gevormd door:

1	Querido	7
2	De Beze Bij	6
3	Kosmos-Z&K	5
4	M	5
5	A. W. Bruna	4
6	De Harmonie	4
7	Prometheus	4

Querido is de grootste, maar staat pas op nummer 20 van de lijst. Daarnaast is het zo dat 6 van de 7 boeken van Querido van de hand van Annie M. G. Schmidt zijn. Het zevende boek is van Hella S. Haasse. Het boek op nummer 1 is van Anthos, die naast de nummer 1, nog slechts 1 ander boek op de lijst heeft staan.

5.1.4 D: Jaar van eerste publicatie in Nederland

Publ.jaar	Freq. (11)
1954	2
1957	5
±1960	1
1970	1
1971	1
1973	1
1977	1
1986	1
1989	1
1990	1
1992	2
1993	1
1994	2
1997	1
1998	5
1999	4
2000	13
2001	9
2002	48

Het grootste gedeelte van de boeken op deze lijst is in Nederland voor het eerst uitgegeven in 2002: 48 van de 100 boeken. In 2001 zijn er ook een paar voor het eerst uitgegeven, maar groter dan 2001 is 2000, met 13 boeken. In de 4 jaren voor 2002 zijn steeds meerdere boeken voor het eerst in Nederland gepubliceerd. Met uitzondering van 1957, 1992 en 1997 zijn alle eerdere jaren verantwoordelijk voor slechts 1 boek.

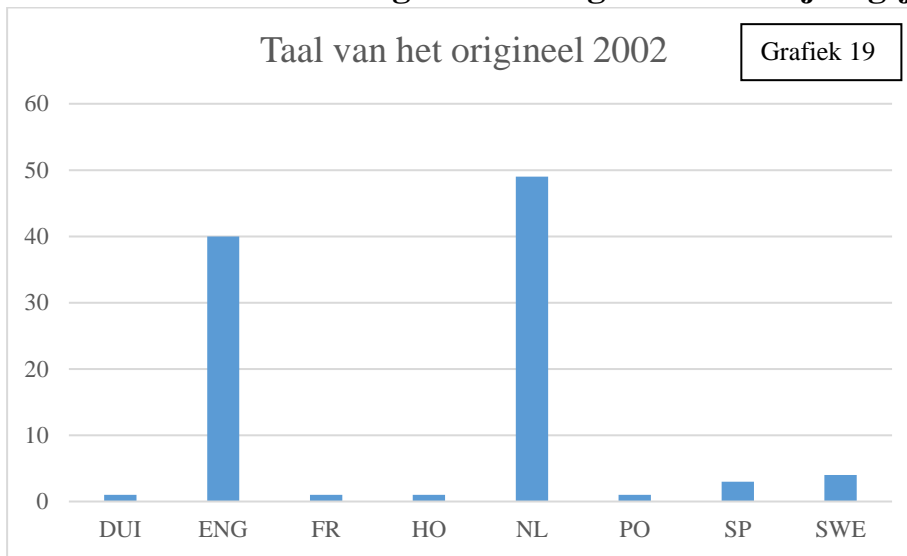
De boeken uit 1957 zijn de werken van J. R. Tolkien: *The Lord of the Rings*-reeks en *The Hobbit*. In 2001 werd het eerste deel van de LotR-reeks verfilmd, in 2002 het tweede deel en in 2003 het derde deel. De grote media-aandacht voor zowel deze films als voor de boeken zal er de oorzaak van zijn dat deze boeken in 2002 – en ook in 2001 al, zo blijkt uit de notering van het CPNB van de positie van de boeken op de lijst een jaar eerder – in de Top 100 terecht zijn gekomen. *The Hobbit* werd pas een paar jaar later verfilmd, maar hoogstwaarschijnlijk is de grote aandacht voor J. R. Tolkien die met de verfilmingen van de LotR-reeks meekwam, de oorzaak van het verschijnen van ook dit boek op de lijst van 2002. Dit boek werd overigens al in 1954 in Nederlandse vertaling uitgegeven.

De boeken uit 1992 zijn *De ontdekking van de hemel* van Harry Mulisch, dat in oktober 2001 werd verfilmd, en *Het cultureel woordenboek*. De recente verfilming is een logische verklaring voor het succes van het eerste boek, voor het verschijnen van het tweede boek op de lijst heb ik geen verklaring.

De boeken uit 1994 zijn *Paula* van Isabel Allende en *De alchemist* van Paulo Coelho. Allende bracht in 2002 een nieuw boek uit, dat in deze lijst op nummer 19 staat. Waarschijnlijk is de aandacht voor het nieuwe boek de oorzaak van het verschijnen van *Paula*

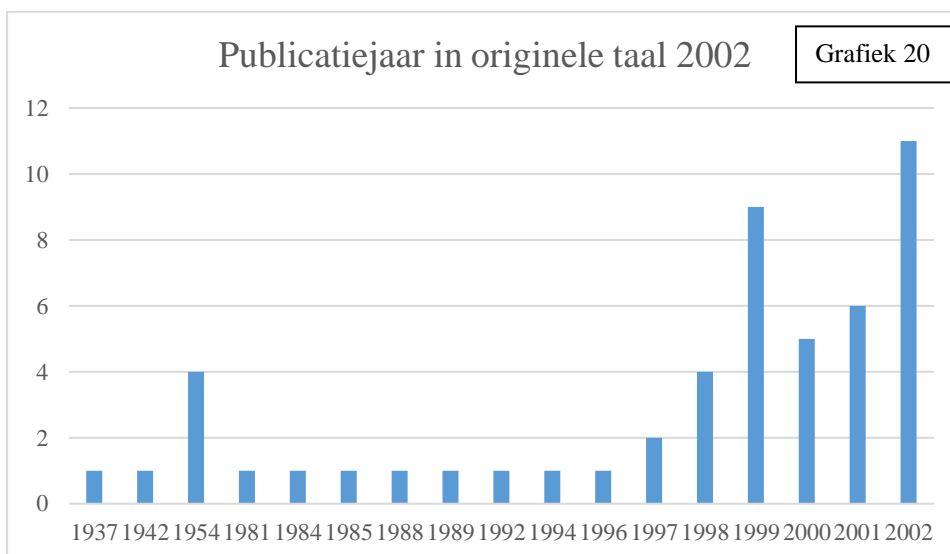
op deze lijst. Het boek van Coelho stond in 2001 ook al op de lijst. Hij publiceerde in 2001 een nieuw boek, maar dat werd niet naar het Nederlands vertaald. Een goede verklaring voor het verschijnen van *De alchemist* op de lijst van 2002 heb ik niet kunnen vinden. Het boek dat '±1960' werd uitgegeven, is *Wat & Hoe Spaans*. Deze minder specifieke datering komt van de CPNB-lijst af.

5.1.5 E: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar

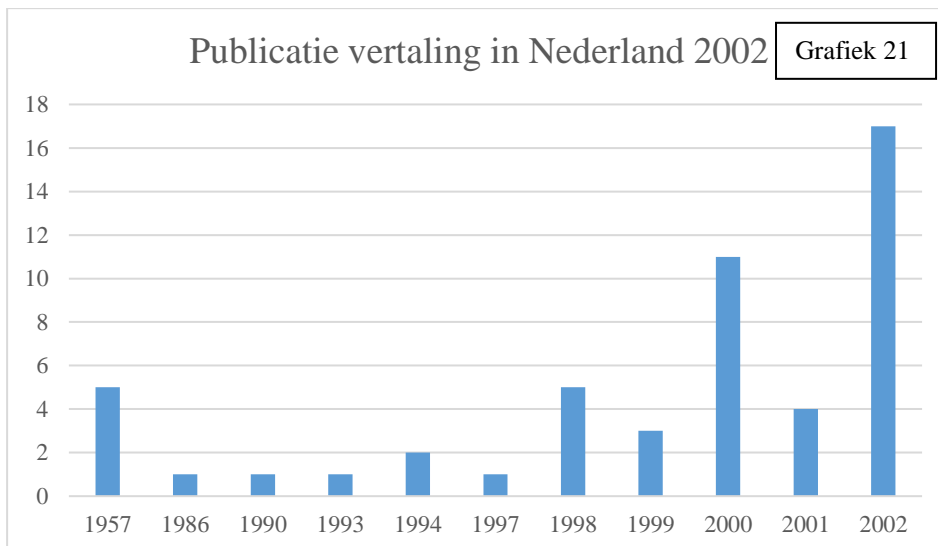
Taal	Freq. (12)
DUI	1
ENG	40
FR	1
HO	1
NL	49
PO	1
SP	3
SWE	4

De meeste boeken op deze lijst zijn van oorsprong Nederlands: 49 van de 100 boeken. Dat betekent dat er in totaal 51 vertalingen op de lijst staan. Van die vertalingen zijn er 40 Engels. Er zijn 4 Zweedse boeken, waarvan er 3 van Marianne Fredriksson zijn en 1 van Per Olov Enquist. De 3 Spaanse boeken zijn van Isabel Allende. Verder staat er nog een aantal boeken op die oorspronkelijk Duits, Frans, Hongaars en Portugees zijn.

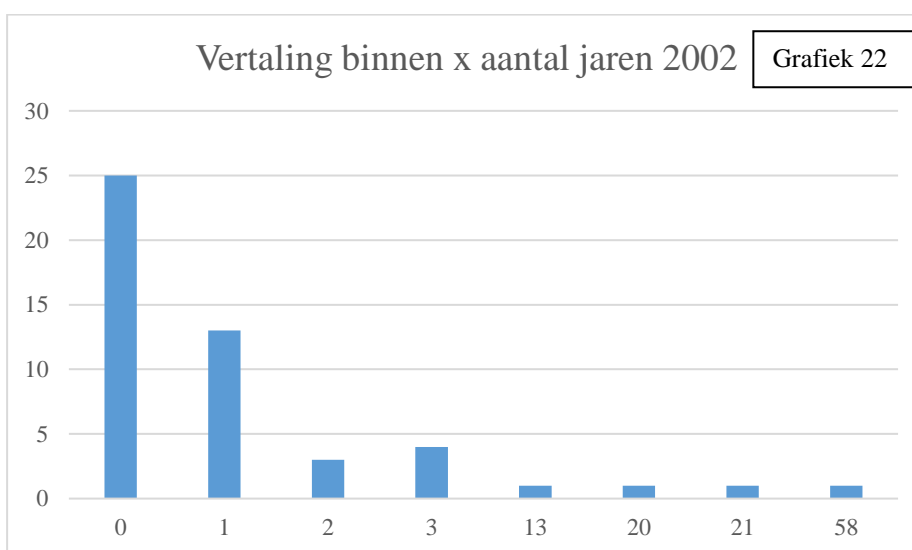
Jaar	Freq. (13)
1937	1
1942	1
1954	4
1981	1
1984	1
1985	1
1988	1
1989	1
1992	1
1994	1
1996	1
1997	2
1998	4
1999	9
2000	5
2001	6
2002	11

Het grootste gedeelte van de vertalingen is in de oorspronkelijke taal uitgegeven in 2002. Omdat deze lijst gaat over 2002, betekent dit dat al deze boeken binnen een jaar vertaald moeten zijn en in Nederland moeten zijn uitgegeven. Het hierop volgende grootste jaar is 1999. De vertalingen komen vooral uit 2002 of de 5 jaren ervoor. Alle jaren daarvoor hebben geen of slechts 1 boek op hun naam staan, behalve de al eerder genoemde *Lord of the Rings*-reeks, die door J. R. Tolkien in het Engels werden geschreven en in 1954 voor het eerst werden gepubliceerd.

Jaar	Freq. (14)
1957	5
1986	1
1990	1
1993	1
1994	2
1997	1
1998	5
1999	3
2000	11
2001	4
2002	17

Het grootste gedeelte van de vertalingen, 17 van de 51, werd in Nederlandse vertaling voor het eerst uitgegeven in 2002. Hier geldt echter als daaropvolgende grootste jaar niet 1999, maar 2000, met 11 boeken. Het jaar 2001 is nog kleiner in deze grafiek dan in de vorige. Het lijkt er dus op dat het voor de boeken op de lijst van 2002 even duurt voordat er een vertaling verschijnt. De onderstaande grafiek, die weergeeft hoeveel jaar verschil er zit tussen het originele publicatiejaar en het verschijningsjaar in Nederland, weerlegt dat.

Vershil	Freq. (15)
0	25
1	13
2	3
3	4
13	1
20	1
21	1
58	1

Het grootste gedeelte van de vertalingen blijkt heel snel vertaald te zijn: 25 van de 51 vertalingen hebben binnen het jaar dat ze oorspronkelijk werden gepubliceerd ook een Nederlandse vertaling gekregen. Daarna volgt een groep van 13 boeken die na 1 jaar een vertaling hebben gekregen.

Het boek dat pas na 58 jaar werd vertaald, is *Gloed* van Sándor Márai. In 1999 was het thema van de Frankfurter Buchmesse 'Hongarije'. De grote, hernieuwde media-aandacht voor

zowel het land als de auteur als voor het boek heeft ervoor gezorgd dat *Gloed* ineens weer een succes werd en dus ook een Nederlandse vertaling kreeg.

De boeken die 13, 20 of 21 jaar na verschijnen een Nederlandse vertaling kregen, zijn respectievelijk *Simon* van Marianne Fredriksson, *De Hobbit* van J. R. Tolkien en *Red Dragon* van Thomas Harris. Fredriksson staat ook op plek 31, met een nieuw boek, wat waarschijnlijk de reden is dat een ouder boek ook ineens (toch) werd vertaald. Tolkien is al eerder besproken, het succes van de *LotR*-reeks zal de reden zijn en Harris' boek werd in 2002 verfilmd, wat hoogstwaarschijnlijk de reden is dat het boek in dit jaar ook goed is verkocht.

5.1.6 F: Prijs van het boek

Het totaal van alle 100 boeken komt uit op €1619,94. Dit betekent dat een gemiddeld boek op de lijst van 2002 een prijs heeft van €16,20. Als je dit bedrag in de Value of the Guilders-machine stopt, blijkt dat €16,20 in 2002 dezelfde koopkracht heeft als €20,15 in 2016.

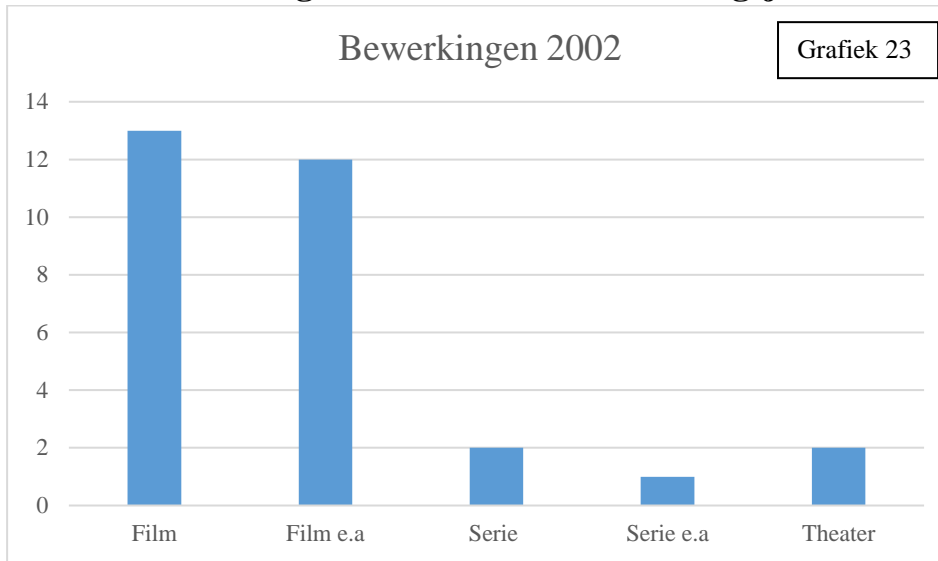
Het totale aantal verkochte boeken op deze lijst is 4.961.000. Dit aantal maal de gemiddelde, voor inflatie gecorrigeerde, prijs komt uit op een omzet van €99.964.150. Met andere woorden: de omzet op basis van de boeken van deze CPNB-lijst komt neer op bijna honderd miljoen euro.

F2: Prijs van het boek na standaarddeviatie

De standaarddeviatie, berekend door Excel, is 6,31. Tweemaal de standaarddeviatie komt dus neer op 12,62. De gemiddelde, niet voor inflatie gecorrigeerde, prijs van een boek min en plus 2sd betekent dat de grootste groep boeken, 95%, zit tussen een prijs van €3,58 en €28,82. Dit betekent dat er 4 boeken een te hoge prijs hebben om bij de grootste groep te horen. Een nieuwe berekening van het gemiddelde betekent: het totaalbedrag van de overgebleven boeken (€1480,55) gedeeld door het aantal overgebleven boeken (96) en komt uit op €15,42. Dit bedrag in de Value of the Guiders-machine komt uit op €19,18.

Dit bedrag maal de berekende totale hoeveelheid verkochte boeken, geeft een totale omzet van €95.151.980, met andere woorden een omzet van ruim 98 miljoen euro.

5.1.7 G: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar

Bew.	Freq. (16)
Film	13
Film e.a.	12
Serie	2
Serie e.a.	1
Theater	2

In totaal zijn 30 van de 100 boeken bewerkt, het vaakst als film (13 keer). Daarna volgt een groep van 12 boeken die niet alleen als film maar ook nog op (een) andere manier(en) is/zijn bewerkt. Er zijn 2 boeken die tot theaterstuk zijn verwerkt, 2 boeken die tot serie zijn verwerkt en 1 boek dat naast tot serie ook nog op een andere manier bewerkt is.

In onderstaande tabel is van links naar rechts het originele verschijningsjaar van het bewerkte boek, het jaar waarin de bewerking is verschenen of vanaf welk jaar er bewerkingen zijn en het verschil tussen de eerste 2 af te lezen.

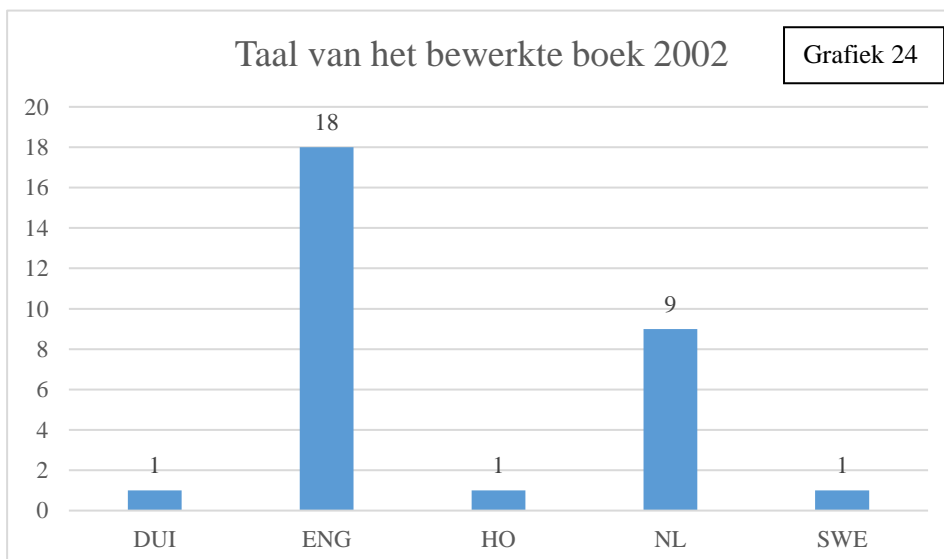
Or. vers.jr	Bew.jr	Vershil (17)
1999	2002	3
2000	2002	2
1992	2001	9
1998	2002	4
1999	2002	3
1999	2004	5
2002	2007	5
1970	2001	31
2000	2005	5
1985	2012	27
1981	2002	21
1998	2003	5
1998	2009	11
1998	2002	4
1999	2004	5
1997	2001	4
2000	2005	5
1954	1978/2001	24/47
1954	2002	48

1954	2003	49
1937	2012	75
1971	2004	33
1954	2001	47
1954		
1977		
2002	2005	3
2002	1996	-6
1989		
1942	2003	61
1973	2003	30

Het aantal jaren tussen het voor het eerst verschijnen van het boek en het verschijnen van de bewerking loopt van -6 tot 75 jaar verschil. Het boek waarvan de serie eerder al bestond dan dat het boek uitkwam, is *De Cock en moord op bestelling* van A. C. Baantjer. Dit is een apart geval: de serie is gebaseerd op de boeken en werd voor het eerst uitgezonden in 1996. Het boek op de lijst is waarschijnlijk ook gebruik als basis voor een aflevering, en dus bewerkt, maar omdat niet goed vast te stellen is wanneer, is hier gekozen voor het startjaar van de gehele serie en dat leidt tot een verschil van -6 jaar.

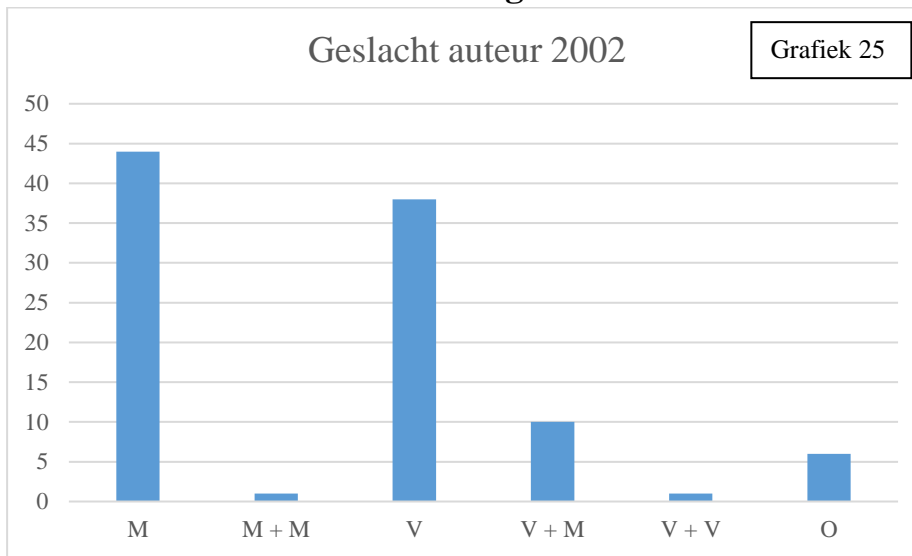
Er staat een aantal boeken op de lijst dat pas vele jaren na eerste verschijnen is bewerkt. De grootste verschillen zijn 75 en 61 jaar en daarna volgt nog een groep boeken die pas 49, 48 of 47 jaar later zijn bewerkt, 4 boeken die ruim 3 decennia later pas zijn bewerkt en ook nog 3 boeken die ruim 2 decennia later zijn bewerkt.

Van dit totaal van 11 boeken die meer dan 20 jaar later pas een bewerking kregen, zijn er 5 van de hand van J. R. Tolkien en 3 van de hand van Annie M. G. Schmidt. De overige 3 zijn van de al eerder, bij kenmerk E, besproken Sándor Márai, Marianne Fredriksson en Thomas Harris. De boeken van Márai en Fredriksson werden overigens pas na 2002 bewerkt.

Het grootste gedeelte van de 30 bewerkingen is gebaseerd op een origineel Engelstalig boek: 18 gevallen. Nederlandstalige boeken zijn 9 keer bewerkt en er staan daarna nog 3 bewerkte boeken op de lijst die oorspronkelijk in het Duits, Hongaars of Zweeds zijn geschreven.

5.1.8 H: Man/vrouw-verhoudingen

Geslacht	Freq. (18)
M	44
M + M	1
V	38
V + M	10
V + V	1
O	6

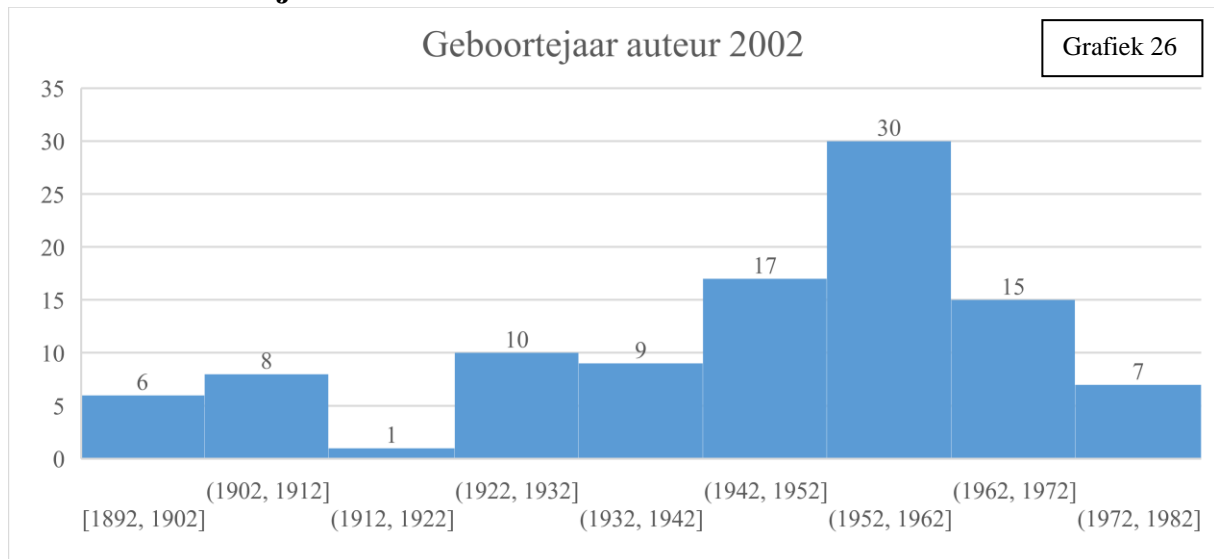
Het vaakst voorkomend op de lijst van 2002 is een boek met een mannelijke auteur: 44 van de 100 boeken. Er zijn 38 boeken met een vrouwelijke auteur en 12 boeken waaraan meerdere auteurs hebben gewerkt. Van 6 boeken is het niet goed te achterhalen wie de auteur is of is er simpelweg geen duidelijke auteur aan te wijzen.

Totaal aantal mannelijke auteurs: $44 + 2 + 10 = 56$

Totaal aantal vrouwelijke auteurs: $38 + 10 + 2 = 50$

Er zijn dus in totaal meer mannelijke auteurs die een boek hebben geschreven of mee hebben gewerkt aan een boek op de lijst.

5.1.9 I: Geboortejaar van de auteur

De meeste auteurs op de lijst van 2002 zijn geboren tussen 1952 en 1962. Dat betekent dat zij op het moment dat hun boek in deze lijst terecht kwam, tussen de 40 en de 50 jaar oud waren.

5.2 Aantekeningen bij de lijst van 2002

NUR-code

Nummer 33 is nergens te vinden onder de titel *Jamie*, zoals dit boek in de CPNB-lijst staat. De volledige titel is *Jamie: de basis van het koken*, zo blijkt uit verschillende andere noteringen van het boek op internet. Dit boek is uitgegeven in 2002, dus dat noteer ik. Alle andere werken van de hand van auteur Jamie Oliver krijgen de code 440: Eten en drinken algemeen, dus die noteer ik ook voor dit boek.

Nummer 56, *Het aanzien van het huwelijk* bestaat niet onder deze korte titel. Er bestaat wel een boek dat *Het aanzien van het huwelijk: Willem-Alexander en Maxima* heet. Ik ga ervan uit dat dit hetzelfde boek is. Er is geen auteur genoteerd en de NUR-code van het boek is niet te vinden, maar 698: Koningshuizen, lijkt me het meest passend vanwege de inhoud en omdat andere werken over dit onderwerp ook deze code krijgen.

Nummer 58 is een roman van Carry Slee. Het boek is niet te vinden, maar code 301 lijkt me het meest passend, aangezien het een Nederlandse roman is en omdat een vergelijkbaar boek van Slee ook deze code krijgt. Nummer 60 is ook van Carry Slee, maar is een kinderboek. Ik kan de NUR-code niet vinden, maar omdat op de website van Carry slee wordt vermeld dat het boek '7+' is⁴⁸ en omdat het boek fictie is, lijkt code 282: Fictie 7-9 me het meest passend.

Nummer 51, *Blijf bij mij* is onvindbaar, maar een vergelijkbaar boek van de auteurs Josie Lloyd en Emlyn Rees krijgt de code 302, dus die plaats ik ook bij dit boek.

Nummer 64 is onvindbaar, maar omdat andere boeken over de Tour de France ook NUR-code 480 krijgen, kies ik die ook voor dit boek.

Bij nummer 69 kan ik geen NUR-code vinden. Omdat er op de voorkant van het boek 'Literaire Thriller' genoteerd staat, lijkt code 305 me het meest logisch. Het geboortjaar van deze auteur is overigens ook niet vindbaar.

Nummer 74 is onvindbaar, maar het gaat over de VOC en andere boeken over de VOC krijgen NUR-code 688: Vaderlandse geschiedenis, dus die code kies ik ook voor dit boek.

Nummer 82 is het eerste boek waarin Hannibal Lecter als hoofdpersoon voorkomt. Dit boek is niet te vinden, maar het vervolg hierop, dat code 332 krijgt, wel. Daarom kies ik ook voor nummer 82 deze NUR-code. Voor nummer 84 kan ik geen NUR-code vinden, maar omdat het boek bestaat uit columns die auteur Youp van 't Hek schreef voor het *NRC*, ga ik ervan uit dat 401: Gebundelde columns en interviews, de juiste NUR-code is.

⁴⁸ Slee 18 juni 2017

Van nummer 75 en 98 is geen NUR-code te vinden en ik kan zelf ook geen code vinden die er het best bij past. Nummer 75 is compleet onvindbaar en ik heb dus geen goed beeld van de inhoud. Nummer 75 is ‘autobiografische fictie’ en ik zie geen NUR-code die dat omvat.

Bewerkingen

Nummer 14 op de lijst, *The Lord of the Rings: De Reisgenoten*, is tweemaal verfilmd: een keer in 1978 al als animatiefilm en daarna, de veel bekendere versie, in 2001. Omdat het 2 heel verschillende films zijn en ze qua jaartal ver uit elkaar liggen, noteer ik ze allebei als bewerkingen.

De Hobbit, op nummer 46 van de lijst, is verfilmd in 3 delen. Het eerste deel kwam uit in 2012, wat ik als jaar van bewerking noteer. Dat de film in verschillende delen en dus jaren uitkwam, betekent met andere woorden dat dit boek vanaf 2012 is bewerkt.

Auteur

Bij nummer 18 staat Han van Bree, net zoals in 1997 niet als auteur genoteerd, terwijl hij duidelijk degene is die sinds 1983 de reeks ‘Het aanzien van’ uitbrengt. Zijn geboortjaar is niet bekend, maar ik noteer hem wel als M, omdat in latere lijsten hij wel voor deze reeks wordt genoteerd als auteur.⁴⁹ Nummer 40 is een woordenlijst, waarvan door het CPNB geen auteur wordt aangewezen. Ook voor nummer 74, 75 en 97 heeft het CPNB geen auteur genoteerd.

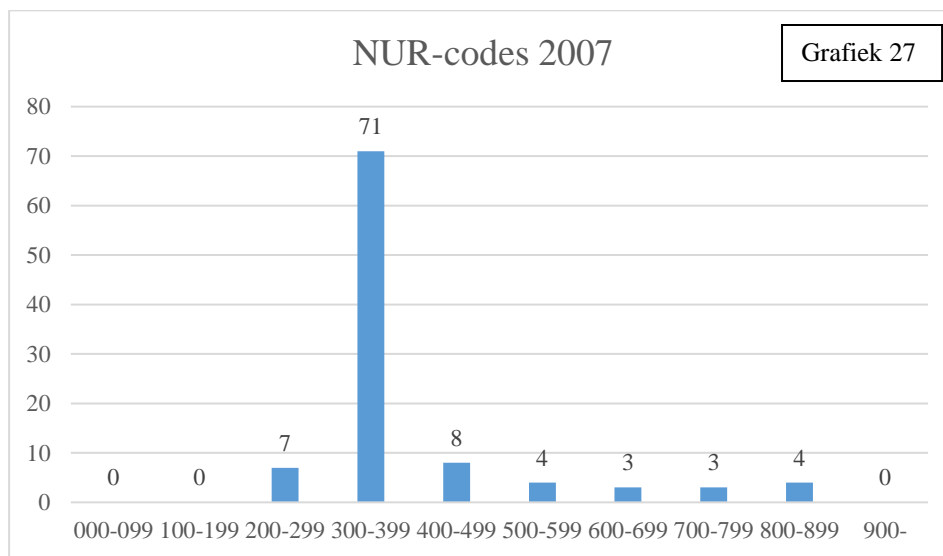
⁴⁹ Van Bree 18 juni 2017

Hoofdstuk 6: Eindresultaten op basis van de CPNB Top 100-lijst van 2007

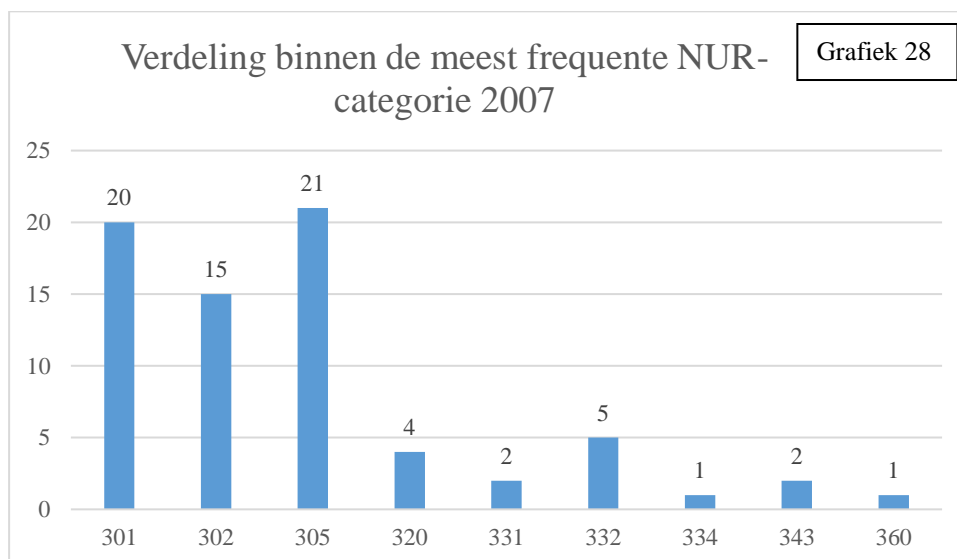
6.1 Resultaten 2007

In dit hoofdstuk zijn de resultaten weergegeven die voortkomen uit de CPNB Top 100-lijst van 2007.

6.1.1 A: NUR-code

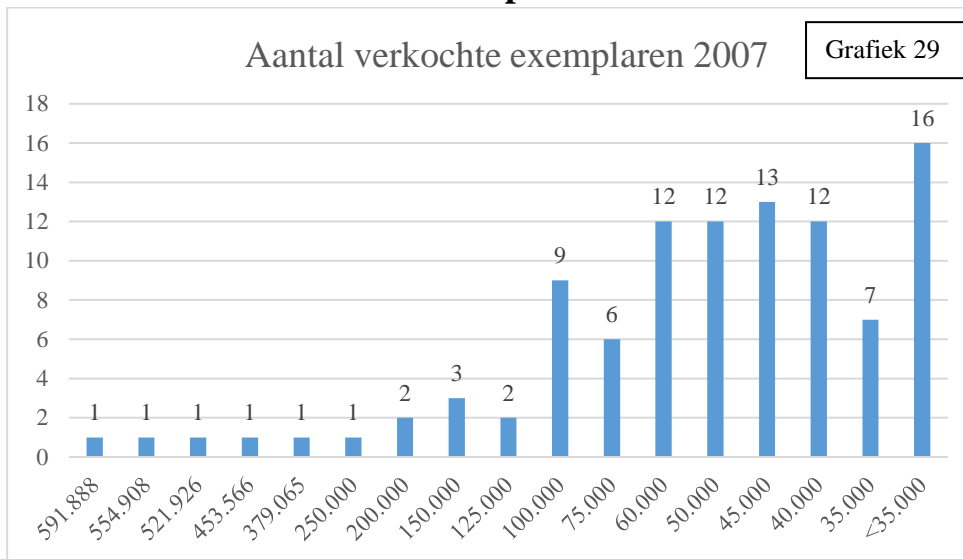

De meest voorkomende categorie NUR-codes is die van 300: Literaire fictie algemeen. In totaal staan er 71 boeken op de lijst met een 300-code. De 2 grootste categorieën die daarop volgen zijn de 400-groep en de 200-groep, met respectievelijk 8 en 7 boeken. De verdeling binnen de NUR-categorie Literaire fictie algemeen, ziet eruit als volgt:

De NUR-code 305 komt voor dit jaar het vaakst voor: Literaire thriller. Er zijn in totaal 21 boeken die deze code hebben. Daarop volgt, met 20 boeken, de code 301: Literaire roman, novelle en op de derde plaats staan 15 boeken die de NUR-code 302: Vertaalde literaire roman, novelle hebben.

6.1.2 B: Aantal verkochte exemplaren

Het boek dat het vaakst werd verkocht in 2007 is *Harry Potter en de Relieken van de Dood* van J. K. Rowling. Het boek ging 591.888 keer over de toonbank. De nummers 2 en 3 volgen snel daarachter, met 554.908 en 521.926 verkochte exemplaren en zijn *Bereik én behoud je ideale gewicht!* van Sonja Bakker en *De Vliegeraar* van Khaled Hosseini. De grootste groep wordt echter gevormd door een lager verkocht aantal: 16 boeken vallen in de categorie ‘minder dan 35.000’ verkochte exemplaren.

Het totale aantal verkochte exemplaren komt voor dit jaar bij benadering uit op:

$$591.888 + 554.908 + 521.926 + 453.556 + 379.065 + 250.000 + (200.000 \times 2) + (150.000 \times 3) + (100.000 \times 9) + (75.000 \times 6) + (60.000 \times 12) + (50.000 \times 12) + (45.000 \times 13) + (40.000 \times 12) + (35.000 \times 7) + (35.000 \times 16) = 8.391.535 \text{ verkochte exemplaren.}$$

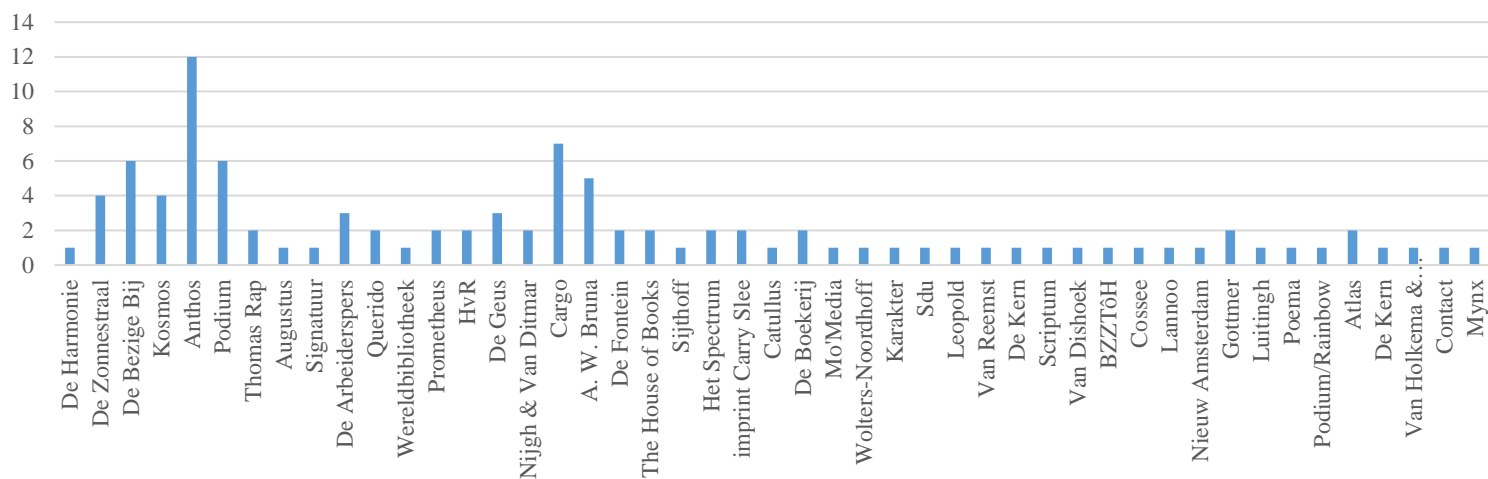
6.1.3 C: Uitgeverijen

Uitgeverijen 2007	Freq. (19)
Anthos	12
Cargo	7
De Bezige Bij	6
A. W. Bruna	5
Podium	5
De Zonnestraal	4
Kosmos	4
De Arbeiderspers	3
De Geus	3
Atlas	2
De Boekerij	2
De Fontein	2
De Kern	2
Gottmer	2
Het Spectrum	2
HvR	2
imprint Carry Slee	2
Nijgh & Van Ditmar	2
Prometheus	2
Querido	2
The House of Books	2
Thomas Rap	2
Augustus	1
BZZTôH	1
Catullus	1
Contact	1
Cossee	1
De Harmonie	1
Karakter	1
Lannoo	1
Leopold	1
Luitingh	1
Mo'Media	1
Mynx	1
Nieuw Amsterdam	1
Podium	1
Podium/Rainbow	1
Poema	1
Scriptum	1
Sdu	1
Signatuur	1
Sijthoff	1
Van Dishoek	1

Van Holkema & Warendorf	1
Van Reemst	1
Wereldbibliotheek	1
Wolters-Noordhoff	1

Frequentie uitgeverijen 2007

Grafiek 30

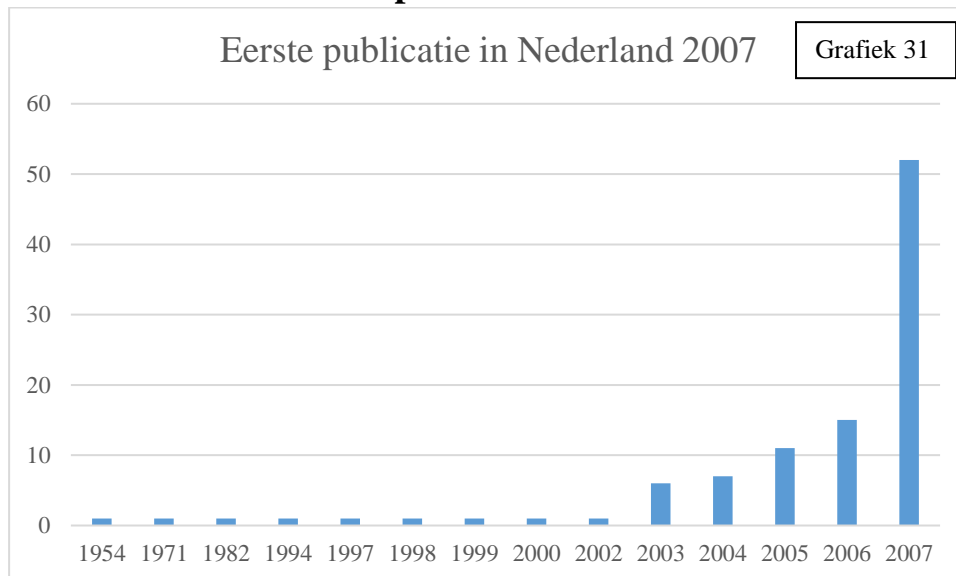

Er staan in 2007 in totaal 47 verschillende uitgeverijen op de lijst. De uitgeverij met de meeste boeken op de lijst is Anthos, met 12 boeken. Een top 5 ziet eruit als volgt:

1	Anthos	12
2	Cargo	7
3	De Bezige Bij	6
4	A. W. Bruna	5
5	Podium	5

Na Anthos volgen Cargo, De Bezige Bij, A. W. Bruna en Podium als uitgeverijen met de meeste boeken op de lijst. De boeken van uitgeverij Anthos zijn allemaal literaire thrillers, met de NUR-code 305. Datzelfde geldt voor de nummer 2, Cargo. Het bestverkochte boek van 2007 is overigens niet van een van de uitgeverijen in de top 5, maar van De Harmonie, die verder geen boeken op de lijst heeft staan.

6.1.4 D: Jaar van eerste publicatie in Nederland

Publ.jaar	Freq. (20)
1954	1
1971	1
1982	1
1994	1
1997	1
1998	1
1999	1
2000	1
2002	1
2003	6
2004	7
2005	11
2006	15
2007	52

Het grootste deel van de boeken op de lijst werd in 2007 voor het eerst in Nederland uitgegeven. In de 4 jaar voor 2007 zijn er steeds meerdere boeken uitgegeven, in de jaren daarvoor, is het steeds geen of slechts 1 boek. Het eerste boek van voor 2003 staat op plaats 35 van de lijst. Het eerste boek van voor 2000 is pas op plek 54 te vinden.

Het boek uit 1954 is *Het groene boekje*. Het boek stond het jaar ervoor ook al op de lijst, een paar plekken lager: plaats 62. Ik heb geen verklaring voor de stijging, slechts het vermoeden dat dit boekje altijd actueel en handig is en daarom ook nu op de lijst staat.

Het boek uit 1971 is *Rupsje nooitgenoeg*, dat op de eerste 2 lijsten ook staat. Het ontbreken van de notering van de positie van het jaar ervoor betekent dat het boek in 2006 niet op de lijst stond. Ik heb geen verklaring voor de wisselende verschijning van het boek.

Het boek uit 1982 is *De aanslag* van Harry Mulisch. Dit boek werd in 2007 verkozen tot 'beste Nederlandstalige boek allertijden', wat waarschijnlijk verklaart waarom het boek op de lijst staat dit jaar en het jaar ervoor niet.

Het boek dat in 1994 voor het eerst verscheen, is *De alchemist* van Paul Coelho. Dit boek werd in het Portugees al in 1988 uitgegeven. Een mogelijke verklaring voor het verschijnen van dit boek op de lijst in 2007 is dat Coelho in 2006 een nieuw boek uitbracht, *De heks van Portobello*, dat in 2007 in Nederlandse vertaling verscheen. Waarschijnlijk heeft dat de populariteit van dit boek ook aandacht voor *De Alchemist* veroorzaakt.

In 1997 werd een boek van Nicci French, *Het geheugenspel* uitgebracht. French bracht in 2007 een nieuw boek uitbracht, dat op plaats 10 staat, wat wellicht de populariteit van vorige boeken heeft doen stijgen.

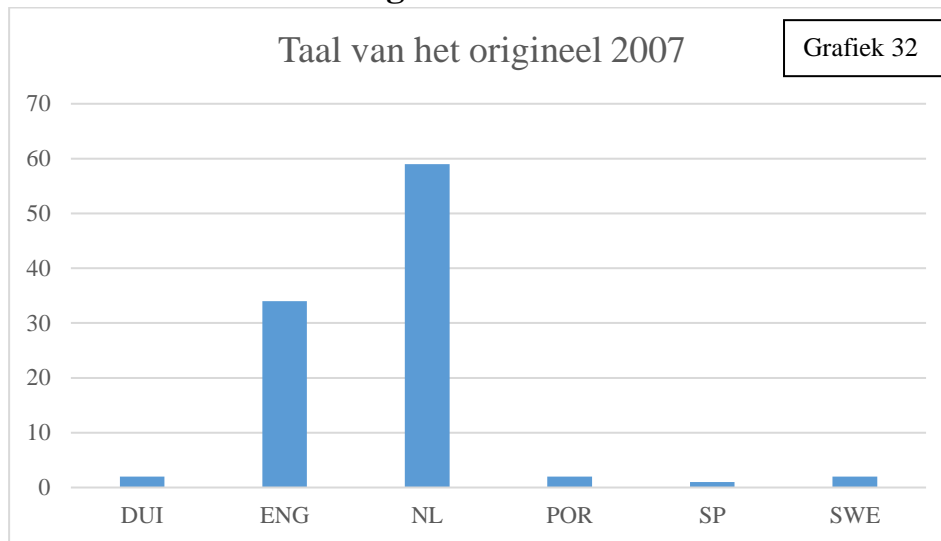
Joris Luyendijk schreef het boek uit 1998, *Een goede man slaat soms zijn vrouw*. Dit boek stond het jaar ervoor niet op de lijst. Dit kan ook weer een geval zijn zoals de vorige 2. Hij bracht in 2006 *Het zijn net mensen uit*, dat meteen dat jaar en in 2007 hoog op de lijst stond (respectievelijk plaats 25 en plaats 15).

Het boek uit 1999 is *Chocolat* van Joanne Harris. Een paar plaatsen hoger op de lijst, plaats 90, staat het in 2007 uitgebrachte vervolg op dit boek, *Rode schoenen*. Dit is waarschijnlijk de reden dat *Chocolat* ook op de lijst staat.

Het boek uit 2000 is *Koud bloed* van Tess Gerritsen. Er verscheen een goedkope editie van dit boek (€4,95) in 2007, wat waarschijnlijk de reden is dat het boek 7 jaar nadat de eerste vertaling ervan verscheen in Nederland op de lijst terecht is gekomen.

Het boek uit 2002 is van Karen Slaughter. Dit lijkt me ook weer een geval zoals eerder al beschreven: Slaughter bracht in 2007 een nieuw boek uit, dat op plaats 26 van de lijst staat. Dat heeft er waarschijnlijk voor gezorgd dat ook haar andere boek(en) nieuwe aandacht kregen. Dat verklaart echter niet waarom dit boek in 2006 ook al op de lijst stond. Bij andere boeken met een soortgelijke verklaring, stonden niet het jaar ervoor ook al op de lijst.

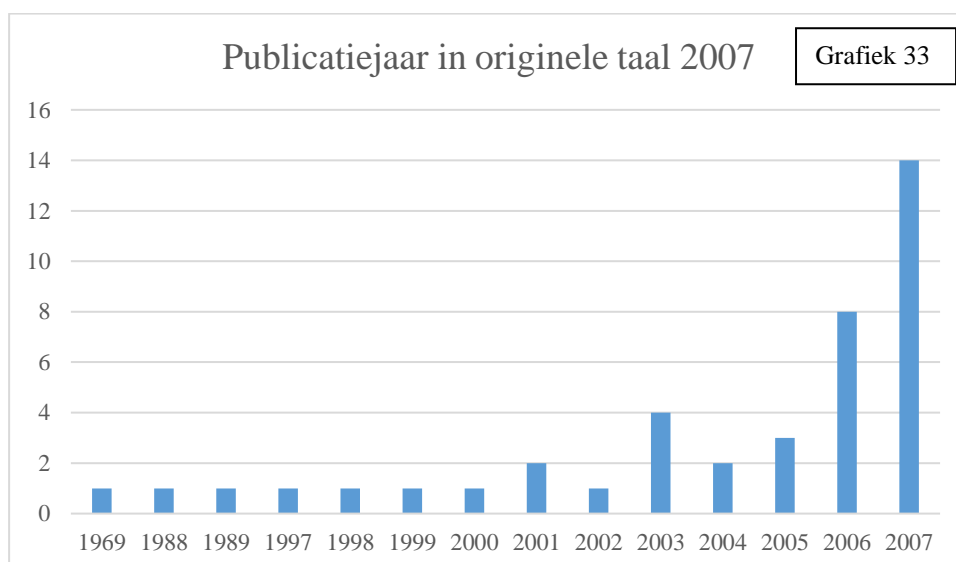
6.1.5 E: Taal van het origineel

Taal	Freq. (21)
DUI	2
ENG	34
NL	59
POR	2
SP	1
SWE	2

De meeste boeken op deze lijst zijn oorspronkelijk al in het Nederlands geschreven: 59 van de 100 boeken. Dat betekent dat er in totaal 41 vertalingen op de lijst staan. Het grootste gedeelte van die vertalingen komt uit het Engels: 34 stuks. Daarop volgen Duits, Portugees en Zweeds met elk 2 boeken en er is ook nog 1 origineel Spaanstalig boek.

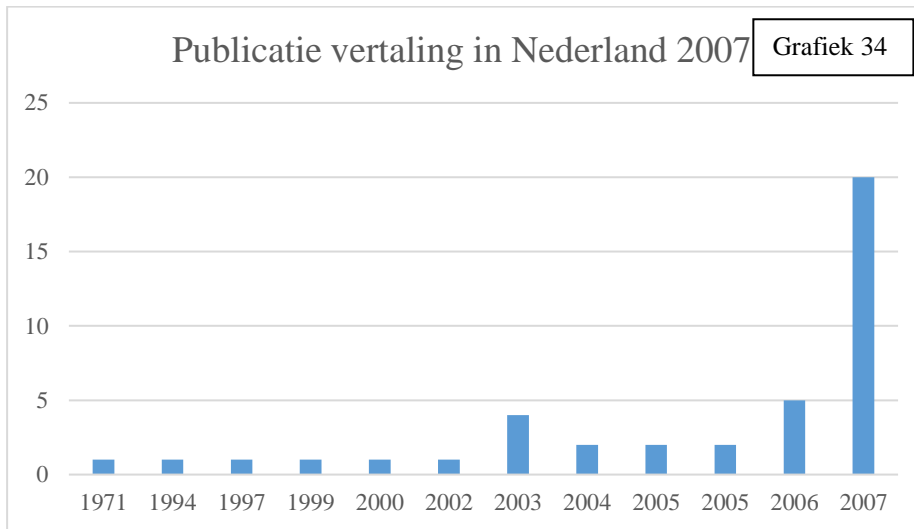
De 2 oorspronkelijk Portugese boeken zijn allebei van Paul Coelho. Beide Zweedse boeken zijn misdaadromans, literaire thrillers. De Duitse boeken verschillen veel van elkaar met auteurs Jil Karoly en Pascal Mercier. Het eerst boek is een *chicklit*, het tweede boek eerder een literaire roman. Ze hebben overigens wel dezelfde NUR-code, omdat ze allebei een vertaalde literaire roman zijn.

Jaar	Freq. (22)
1969	1
1988	1
1989	1
1997	1
1998	1
1999	1
2000	1
2001	2
2002	1
2003	4
2004	2
2005	3
2006	8
2007	14

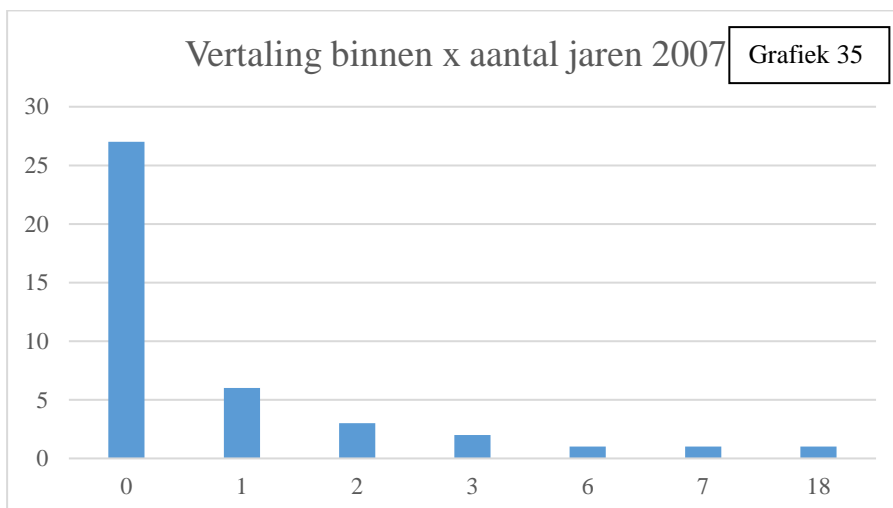
Het grootste gedeelte van de vertalingen op de lijst is uitgegeven in 2007: 14 van de 41 boeken. Dat betekent dat die boeken zowel in de originele taal als in de

Nederlandse vertaling in 2007 werden uitgegeven en dat het dus voor deze boeken minder dan een jaar heeft geduurd voor er een Nederlandse vertaling is verschenen.

Taal	Freq. (23)
1971	1
1994	1
1997	1
1999	1
2000	1
2002	1
2003	4
2004	2
2005	2
2005	2
2006	5
2007	20

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het niet slechts om 14 boeken gaat, die in 2007 zijn uitgegeven als vertaling. Het totaal van het aantal vertalingen dat in 2007 voor het eerst in Nederland op de markt kwam, staat op 20: er zijn dus sowieso 6 boeken die meer dan een jaar verschil hebben tussen hun originele verschijning en het verschijnen van hun vertaling, hoewel het, zoals al eerder aangegeven, bijvoorbeeld zo zou kunnen zijn dat een boek in november 2006 werd gepubliceerd in originele taal en dat het in januari 2007 als Nederlandse vertaling al verscheen bijvoorbeeld. Onderstaande grafiek werpt meer licht op de precieze verdeling van de verschillen.

Verskil	Freq. (24)
0	27
1	6
2	3
3	2
6	1
7	1
18	1

Het vaakst voorkomend is dat er binnen een jaar een vertaling verschijnt. Een vertaling na een jaar komt 6 keer voor. Marianne Fredriksson staat op nummer 95 en schreef het boek dat pas 18 jaar na originele publicatie in het Zweeds in het Nederlands verscheen. Zij is overleden in 2007. Wellicht is dat de reden dat haar boeken (opnieuw) goed verkochten.

6.1.6 F: Prijs van het boek

De totale prijs van de boeken komt neer op €1664,68. Gedeeld door honderd betekent dat dus dat de gemiddelde prijs van een bestsellerboek op de lijst van 2007 €16,65 kost. Als je deze prijs in de Value of the Guilders-machine stopt, blijkt dat €16,65 in 2007 gelijk staat aan €19,16 in 2016.

Het totale aantal (bij benadering) verkochte exemplaren in 2007, zoals berekend bij B, komt neer op 8.391.535. Dit aantal maal de gemiddelde, voor inflatie gecorrigeerde prijs van een boek op de lijst, komt uit op €160.778.323. De omzet van de boeken op de lijst van 2007 is dus ruim 160 miljoen euro.

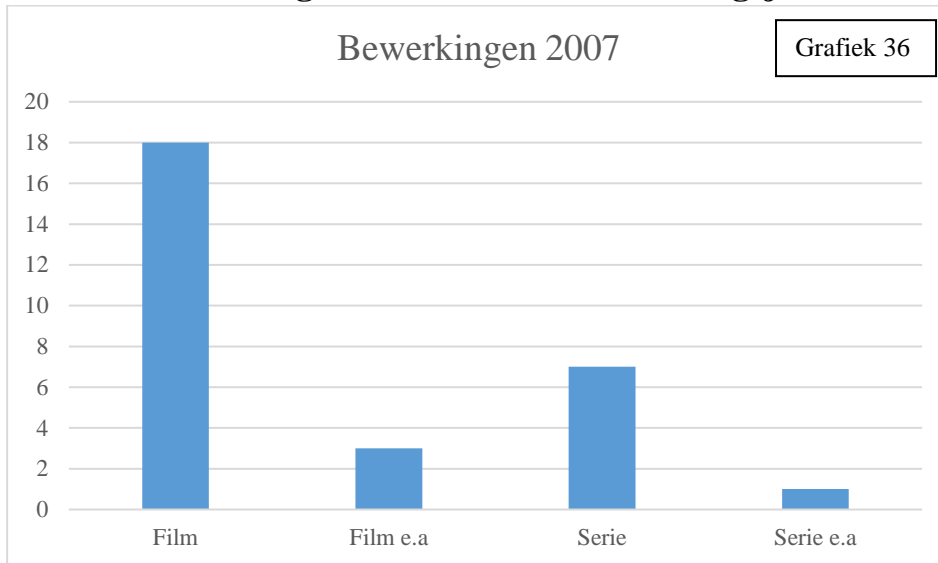
F2: Prijs van het boek na standaarddeviatie

Excel geeft aan dat de standaarddeviatie van de prijzen van deze lijst 13.09 is. De gemiddelde prijs van een boek op deze lijst min 2 keer de standaarddeviatie en plus 2 keer de standaarddeviatie toont tussen welke 2 bedragen de grootste groep, 95% van de boeken zich bevinden. De gemiddelde prijs, voor inflatie gecorrigeerd, is €19,16. Als ik 2sd eraf haal, kom ik uit op, aan de linkerkant heb ik dus geen minimum. Aan de rechterkant echter, kom ik uit op €45,34. Dat betekent dat ik 1 uitschieter – een boek van €129,00– verwijder uit mijn volgende berekening van de gemiddelde prijs van een boek.

Het totaalbedrag van de overgebleven 99 boeken is €1535,68. Dat betekent een gemiddelde prijs van €15,51 per boek. Dit bedrag is volgens de Value of the Guilders-machine in 2016 €17,85.

Deze prijs maal de totale hoeveelheid verkochte boeken komt neer op een omzet van €149.788.899,75. Dit is dus minder dan de andere berekende omzet; bijna 150 miljoen euro.

6.1.7 G: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar

Bew.	Freq. (25)
Film	18
Film e.a.	3
Serie	7
Serie e.a.	1

In totaal hebben 29 van de 100 boeken op de lijst van 2007 een bewerking gekregen. Het grootste gedeelte van de bewerkingen gaat om het maken van een film, 18 van de 29 keer.

Onderstaande tabel toont van links naar rechts het originele verschijningsjaar van het bewerkte boek, het jaar waarin de bewerking is verschenen of vanaf welk jaar er bewerkingen zijn en het verschil tussen deze twee.

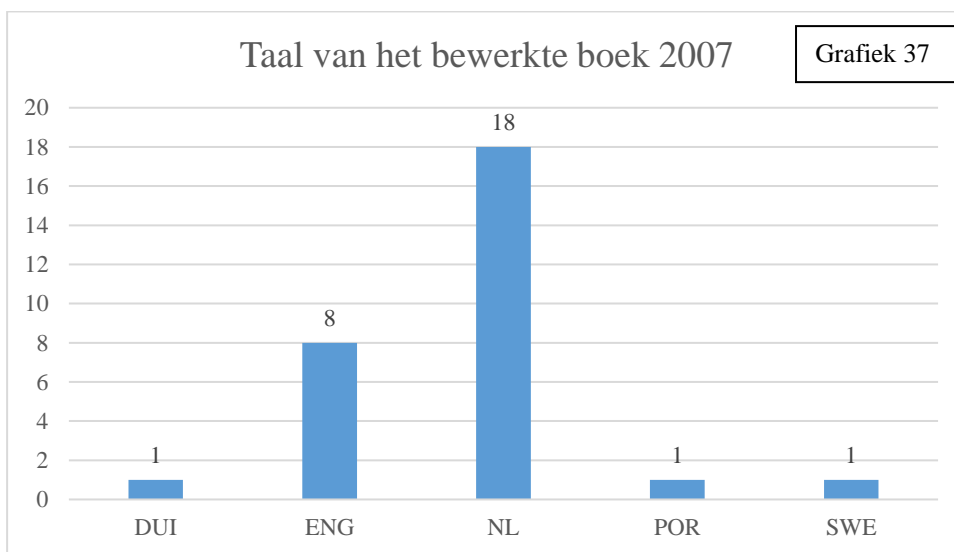
Or.vers.jr.	Bew.jr.	Vershil (26)
2006	2007	1
2003	2009	6
2004	2013	9
2006	2015	9
2006	2010	4
2003	2009	6
2004	2010	6
2004	2011	7
2005	2016	6
2006	2009	3
2006	2015	9
2003	2006	6
1982	1986	4
1999	2001	1
2006	2013	2
2004	2015	11
2007	2007	0
2003	2007	4
2007	2010	3
1969	1993	24
2005		
2007	2013	6

2007	1996	-13
2007	1996	-13
2007	2007	0
2007	2013	6
2000	2000	0
2004	2007	3
2007		

Het aantal jaren verschil loopt nogal uiteen, van 24 later tot aan 2 boeken waarvan de bewerking eerder bestond dan het boek zelf. Hierbij geldt dus eigenlijk dat het boek de bewerking is.

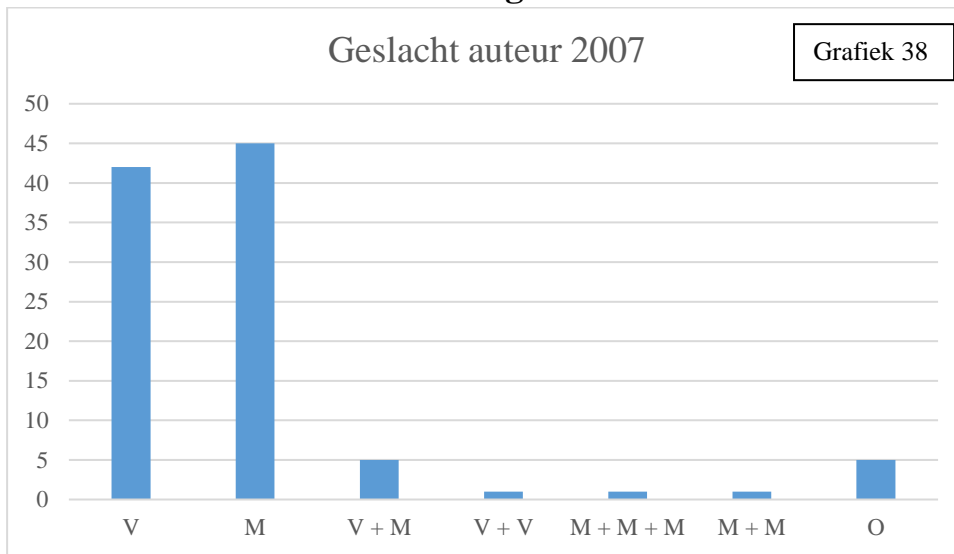
Het boek dat pas 24 jaar nadat het voor het eerst verscheen, bewerkt werd, is *Rupsje Nooitgenoeg* van Eric Carle. De 2 gevallen waarbij het boek eigenlijk de bewerking is, zijn 2 boeken van A. C. Baantjer.

De serie *Baantjer* is gebaseerd op de boeken en werd voor het eerst uitgezonden in 1996. De 2 boeken op de lijst zijn hoogstwaarschijnlijk ook gebruik als basis voor een aflevering, en dus vallen ze in de categorie ‘bewerkt’, maar omdat niet goed vast te stellen is welke aflevering precies, is gekozen voor het startjaar van de gehele serie en dat leidt tot een verschil van -13 voor beide boeken, die allebei pas in 2007 verschenen.

In 2007 zijn 18 van de 29 bewerkte boeken van oorsprong Nederlandstalig. 8 van de 29 boeken zijn gebaseerd op een oorspronkelijk Engels boek en daarnaast zijn er nog 1 Duits, 1 Portugees en 1 Zweeds boek die een bewerking hebben gekregen.

6.1.8 H: Man/vrouw-verhoudingen

Geslacht	Freq. (27)
V	42
M	45
V + M	5
V + V	1
M + M + M	1
M + M	1
O	5

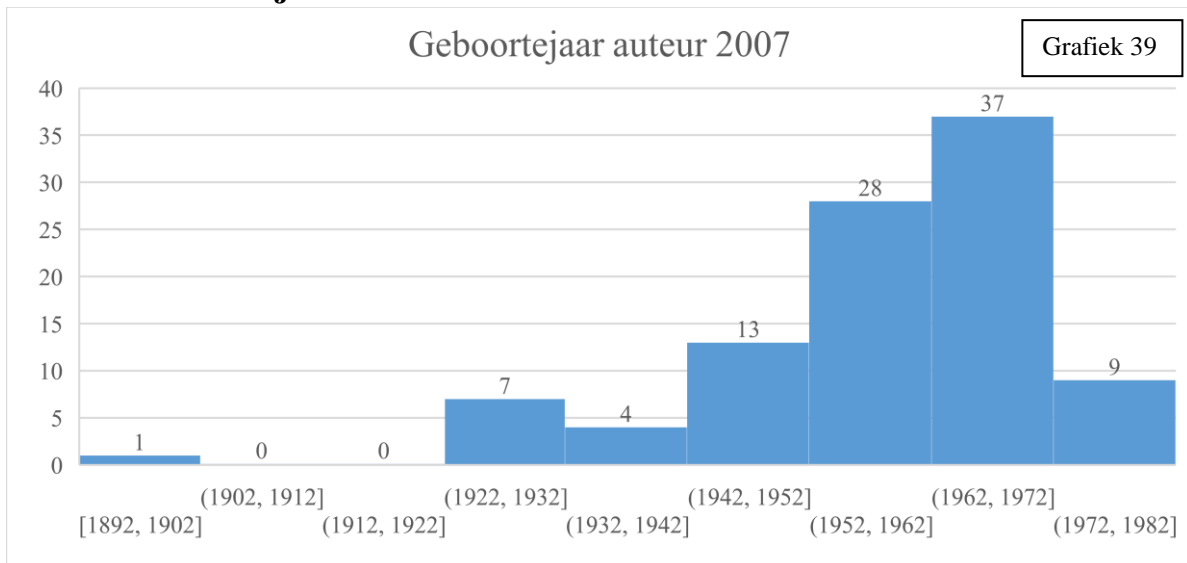
Het vaakst voorkomend is een boek met 1 mannelijke auteur: dat geldt voor 45 van de 100 boeken. Voor 42 boeken geldt dat er alleen een vrouwelijke auteur is. Er zijn 8 boeken waaraan meerdere auteurs hebben gewerkt en 5 boeken waarvan het niet vast te stellen is of de auteur een man of een vrouw is.

Totaal aantal mannelijke auteurs: $45 + 5 + 3 + 2 = 55$

Totaal aantal vrouwelijke auteurs: $42 + 5 + 2 = 49$

Er zijn dus in totaal meer mannelijke auteurs die een boek hebben geschreven of mee hebben gewerkt aan een boek op de lijst.

6.1.9 I: Geboortejaar van de auteur

De meeste auteurs zijn geboren tussen 1962 en 1972. Dat betekent dat ze in 2007, op het moment dat hun boek op de lijst terecht kwam, tussen de 45 en de 55 jaar oud waren.

6.2 Aantekeningen bij de lijst van 2007

NUR-code

Nummer 83 is *Wijnalmanak 2008* van Harold Hamersma en Hubrecht Duijker. Dit boek is niet te vinden, maar *Het beste van de Wijnalmanak* van dezelfde auteurs wel en dat boek krijgt NUR-code 447: Wijn en dranken. Deze kies ik daarom ook voor nummer 83.

Voor het boek op nummer 92 kan ik geen NUR-code vinden. Dit boek is de filmeditie. De gewone, oorspronkelijke versie van het boek kan ik wel vinden en dat boek krijgt 284 als code. Omdat er geen aparte categorie bestaat voor filmedities, past 284 ook bij dit boek het best.

Van nummer 97 kan ik geen NUR-code vinden, maar andere boeken van dezelfde auteur, Floortje Dessing, krijgen allemaal code 500: Reizen algemeen en daarom kies ik deze code ook voor dit boek.

Auteur

De geboortejaren van Jill Mansell (een pseudoniem) op nummer 37 en 85, Han van Bree op nummer 38 en Maarten H. Rijkens op nummer 71 zijn niet te vinden.

Bij nummer 52 staat alleen de titel *Topkoks voor thuiskoks* genoteerd, geen auteur. Datzelfde geldt voor nummer 55, *De Bosatlas van Nederland*, voor nummer 57, *Het groene boekje*, voor nummer 63, *Capitool – 40 uitstapjes in Nederland en Vlaanderen* en voor nummer 69, *De zilveren lepel*.

Nummer 66 op de lijst is van Suzanne Vermeer. Tot 2011 ging Paul Goeken schuil achter dit pseudoniem, daarna is de naam overgenomen door een groep niet nader te bepalen auteurs. Dit boek, *All-inclusive*, werd al in 2006 uitgegeven, dus, in tegenstelling tot een aantal andere, latere boeken, is het bij dit boek met zekerheid te zeggen dat Goeken de auteur is.

Overig

Er staan meerdere boeken van Sonja Bakker op deze lijst. Sommige boeken hebben NUR-code 893: Dieet- en voedingsleer gekregen, andere boeken hebben NUR-code 443:

Dieetboeken gekregen. Ik ga niet zelf NUR-codes wijzigen, dus ik houd gewoon de codes aan die ik vind.

Nummer 78 is *Rupsje nooitgenoeg*. Dit boek staat ook op sommige andere lijsten. Op de lijst van 2016 is aangegeven dat het boek voor het eerst in 1994 verscheen in Nederland. Hier, bij 2007, staat er dat het boek voor het eerst in 1971 al in Nederland verscheen. Er klopt hier dus

iets niet, maar omdat ik voor alle andere boeken ook aanhoud wat het CPNB in dat jaar zegt, blijf ik daar in dit geval ook bij.

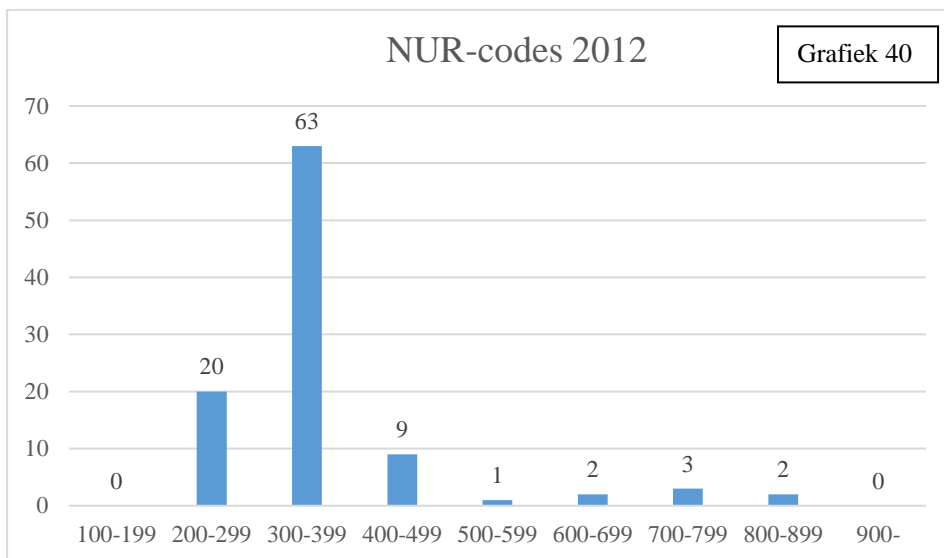
Dikkie Dik (op nummer 98) is behalve in strips ook terug te vinden op kalenders, shirts, etuis, allerhande koopwaar. Vanaf wanneer precies is echter niet vast te stellen, dus het jaar van bewerking ontbreekt.

Hoofdstuk 7 Eindresultaten op basis van de CPNB Top 100-lijst van 2012

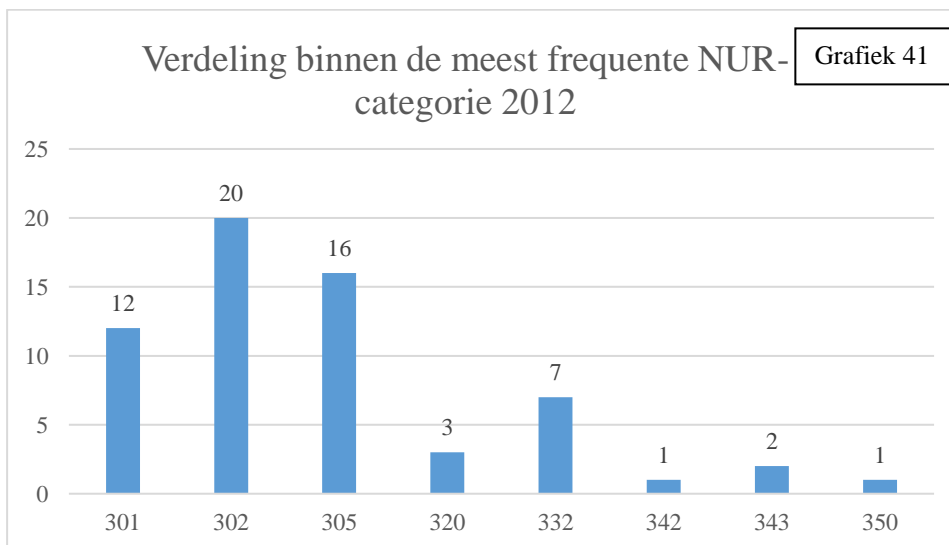
7.1 Resultaten 2012

In dit hoofdstuk zijn de resultaten weergegeven die voortkomen uit de CPNB Top 100-lijst van 2012.

7.1.1 A: NUR-code

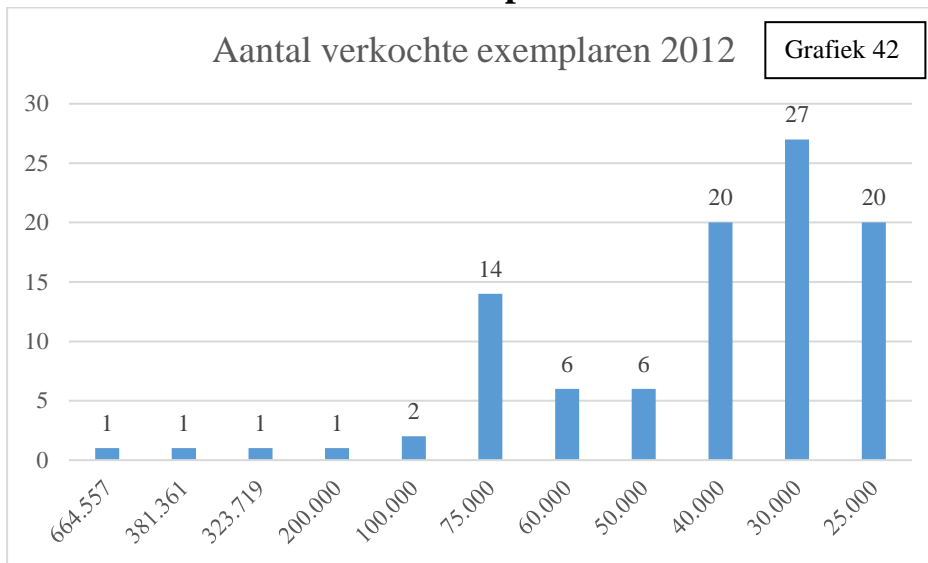

De meest voorkomende categorie NUR-codes op de lijst van 2012 is de categorie 300: Literaire fictie algemeen, met in totaal 63 boeken. Daarop volgen de categorieën 200: Kinderboeken algemeen en 400: Non-fictie vrije tijd/algemeen, met respectievelijk 20 en 9 boeken. Binnen de 300-groep is de verdeling als volgt:

Het vaakst voorkomend zijn boeken met de NUR-code 302: Vertaalde literaire roman, novelle. Daarna volgt code 305: Literaire thriller en op de derde plaats staat code 301: Literaire roman, novelle.

7.1.2 B: Aantal verkochte exemplaren

De meeste boeken op de lijst vallen in de categorie ‘minimaal 30.000 verkochte exemplaren’. De nummer 1 op de lijst is in totaal 664.557 keer over de toonbank gegaan en de 2 daarop volgende boeken 381.361 en 323.719 keer. De top 3 wordt gevormd door de *Fifty Shades of Grey*-boeken. Opvallend is het grote verschil tussen de nummer 1 en de nummers 2 en 3: het eerste boek is ruim 2 keer zo vaak verkocht als het derde boek en bijna twee keer zo veel als het tweede boek.

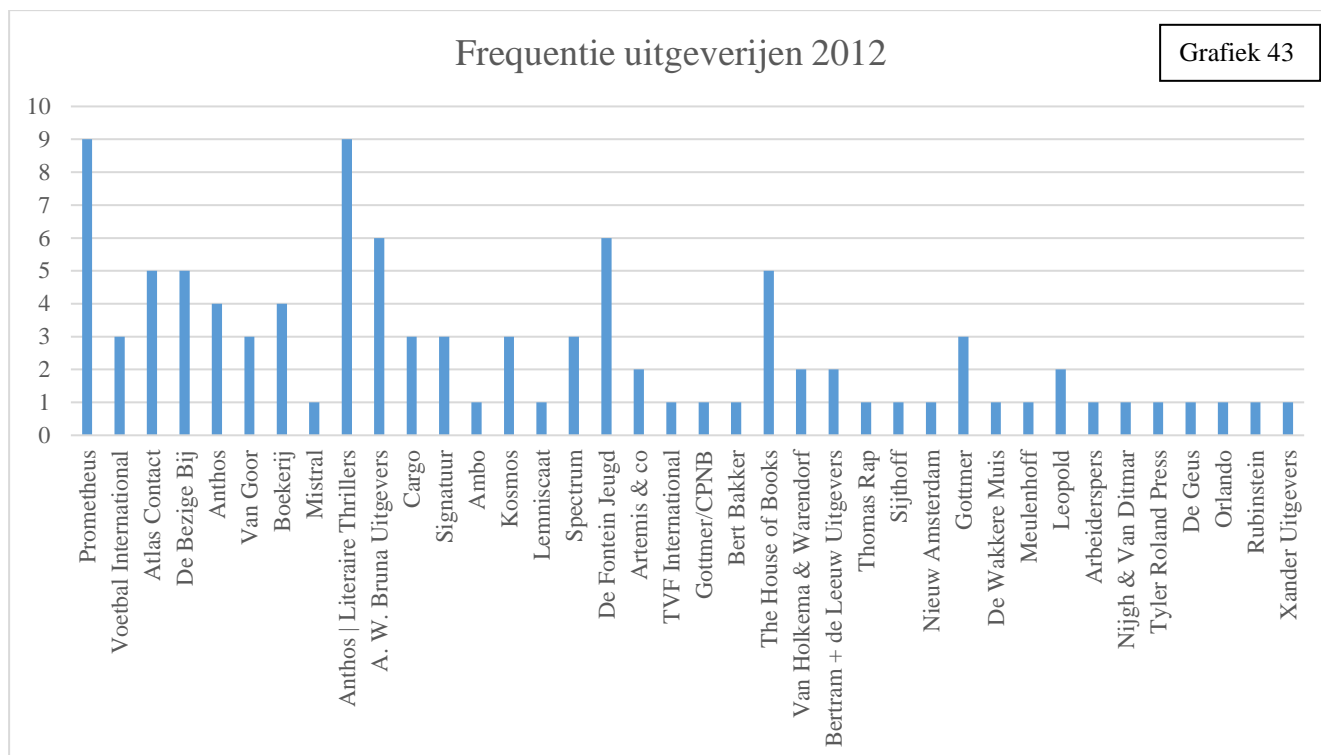
Het totaal aantal verkochte boeken op deze lijst komt uit op:

$$664.557 + 381.361 + 323.719 + 200.000 + (100.000 \times 2) + (75.000 \times 14) + (60.000 \times 6) + (50.000 \times 6) + (40.000 \times 20) + (30.000 \times 27) + (25.000 \times 20) =$$

5.589.637 verkochte exemplaren.

7.1.3 C: Uitgeverijen

Uitgeverijen 2012	Freq. (28)
Prometheus	9
Anthos Literaire Thrillers	9
A. W. Bruna Uitgevers	6
De Fontein Jeugd	6
Atlas Contact	5
De Bezige Bij	5
The House of Books	5
Anthos	4
Boekerij	4
Voetbal International	3
Van Goor	3
Cargo	3
Signatuur	3
Kosmos	3
Spectrum	3
Gottmer	3
Artemis & co	2
Van Holkema & Warendorf	2
Bertram + de Leeuw Uitgevers	2
Leopold	2
Mistral	1
Ambo	1
Lemniscaat	1
TVF International	1
Gottmer/CPNB	1
Bert Bakker	1
Thomas Rap	1
Sijthoff	1
Nieuw Amsterdam	1
De Wakkere Muis	1
Meulenhoff	1
Arbeiderspers	1
Nijgh & Van Ditmar	1
Tyler Roland Press	1
De Geus	1
Orlando	1
Rubinstein	1
Xander Uitgevers	1

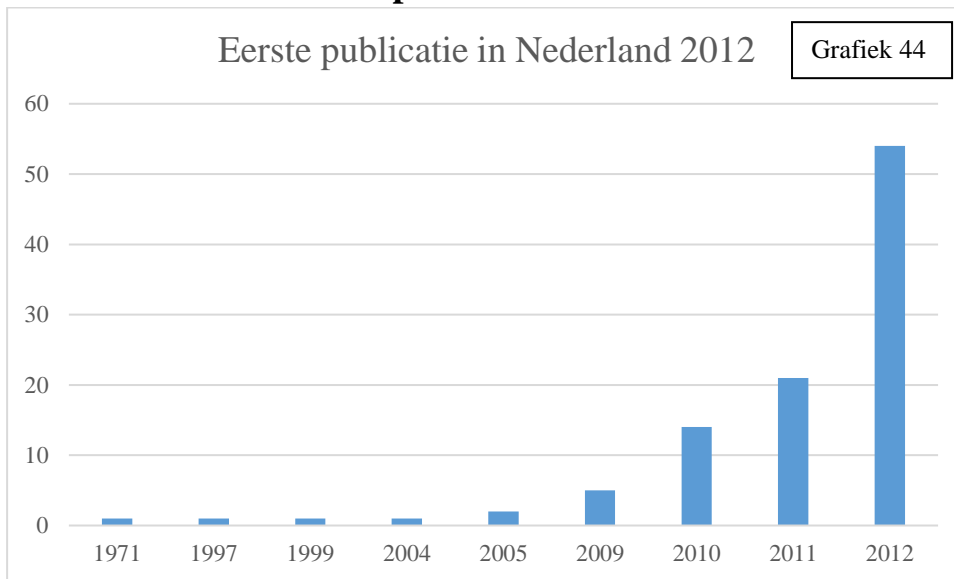

Er staan in totaal 38 verschillende uitgeverijen op de lijst van 2012. De uitgeverijen die het vaakst voorkomen zijn Prometheus en Anthos | Literaire Thrillers, met allebei 9 boeken op de lijst. Er kan geen top 5 gemaakt worden, omdat de vijfde plek wordt gedeeld door 3 uitgeverijen, met elk 5 boeken: een top 7 kan dus wel.

1	Prometheus	9
2	Anthos Literaire Thrillers	9
3	A. W. Bruna Uitgevers	6
4	De Fontein Jeugd	6
5	Atlas Contact	5
6	De Bezige Bij	5
7	The House of Books	5

Prometheus is de uitgever van de top 3: de *Fifty Shades*-trilogie. Op 1 boek na hebben de 18 boeken van de 2 meest voorkomende uitgeverijen samen allemaal een code in de 300-categorie. De uitzondering is *Universele reisgids voor moeilijke landen* van Jelle Brandt Corstius, op plaats 90 van de lijst.

7.1.4 D: Jaar van eerste publicatie in Nederland

Publ.jaar	Freq. (29)
1971	1
1997	1
1999	1
2004	1
2005	2
2009	5
2010	14
2011	21
2012	54

Verreweg de meeste boeken op deze lijst zijn in Nederland voor het eerst gepubliceerd in 2012. In 2011, een jaar ervoor, zijn er 21 boeken voor het eerst in Nederland uitgekomen. Ook in 2012 is te zien wat bij alle eerdere lijsten het geval is: in de 4 jaar voor het jaar van de lijst zijn er meerdere boeken en verder terug in de tijd is er steeds geen of slechts 1 boek uitgegeven per jaar.

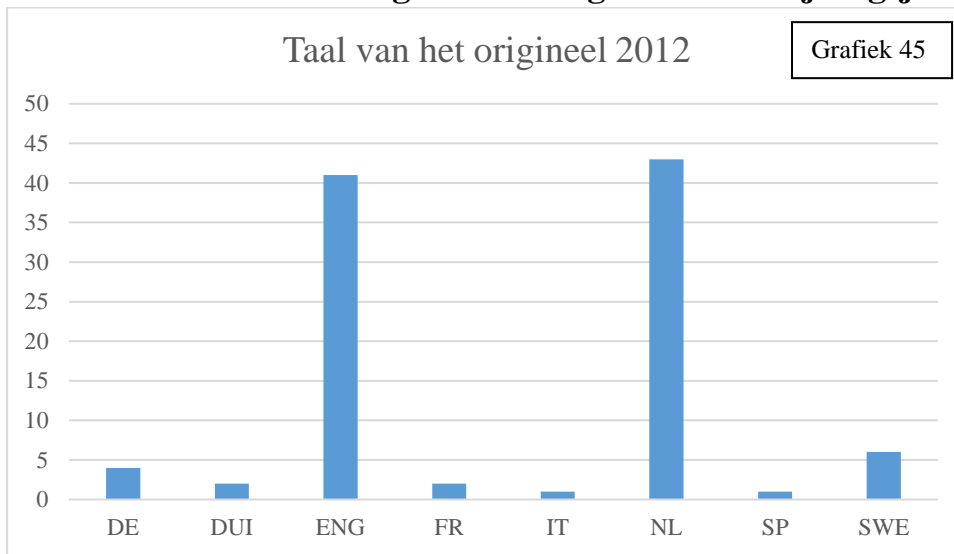
Het boek uit 1971 is *Rupsje Nooitgenoeg*. Het boek lijkt een eeuwig populair kinderboek te zijn.

Het boek uit 1997 is *Dolfje Weerwolfje* van Paul van Loon en staat op de laatste plaats van de lijst. In november 2011 kwam er een verfilming van het boek uit; waarschijnlijk de reden dat het boek in 2012 op de lijst terecht is gekomen.

Het boek uit 1999 staat als eerste boek van voor 2000 op plaats 46. Het gaat om *Achtste-groepers huilen niet* van Jacques Vriens. Dit boek werd in 2012 verfilmd en dat zal de reden zijn dat het boek op de lijst terecht is gekomen.

Het boek uit 2004 is *De reinie* van Simone van der Vlugt. Dit boek werd pas in 2015 verfilmd, wat dus niet de reden kan zijn voor de populariteit in 2012. Het boek stond in 2007 ook al op de lijst en de lijst van 2012 geeft aan dat het boek in 2011 op plaats 13 van de lijst stond. Het zou kunnen dat dit boek gewoon steeds populair is en blijft.

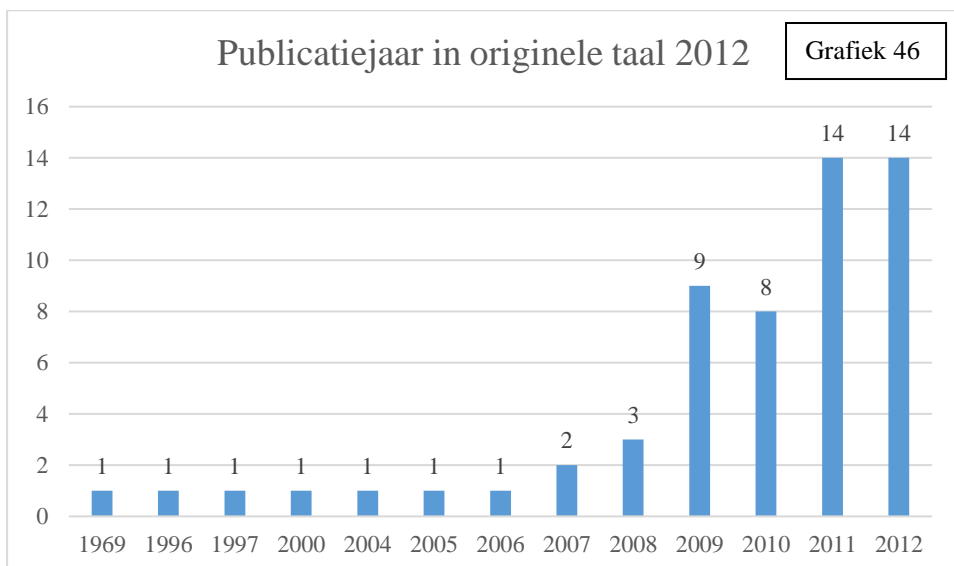
7.1.5 E: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar

Taal	Freq. (30)
DE	4
DUI	2
ENG	41
FR	2
IT	1
NL	43
SP	1
SWE	6

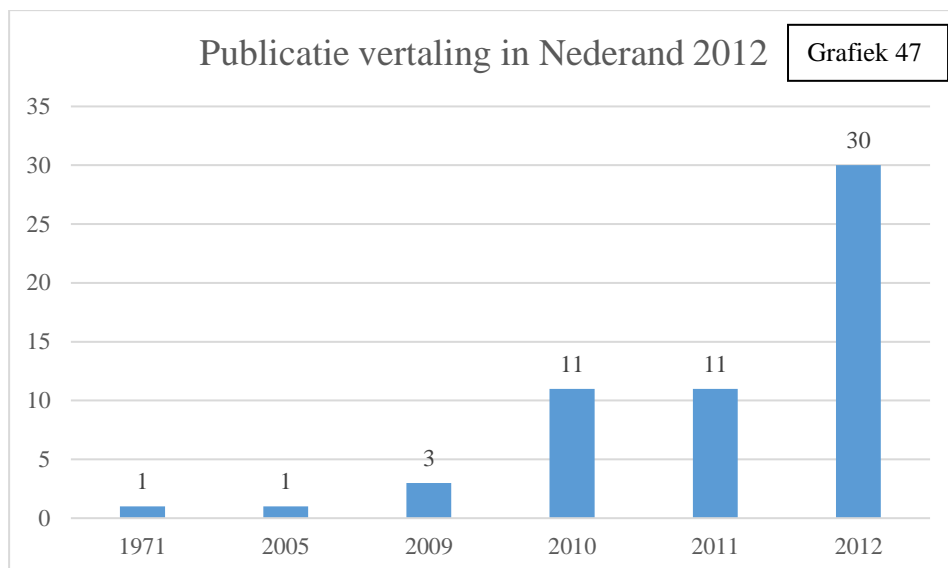
De meeste boeken op de lijst van 2012 zijn oorspronkelijk in het Nederlands geschreven: 43 van de 100 boeken. Vlak daarachter volgt Engels, met slechts 2 boeken minder. In totaal staan er 57 boeken op de lijst die vertalingen zijn; meer dan de helft dus.

Er staan 6 Zweedse en 4 Deense boeken op de lijst. 10 Scandinavische boeken in totaal dus, waarvan het grootste gedeelte de NUR-code 305 heeft gekregen: Literaire Thriller. Verder staan er 2 Duitse boeken op de lijst, die allebei code 302 hebben gekregen, 1 Italiaans boek met als code 282 (over Geronimo Stilton) en 2 Franse boeken, die de codes 302 en 350 dragen. De 350-code: Fictie overig algemeen is de verzetsroman *HhhH* van Laurent Binet.

Jaar	Freq. (31)
1969	1
1996	1
1997	1
2000	1
2004	1
2005	1
2006	1
2007	2
2008	3
2009	9
2010	8
2011	14
2012	14

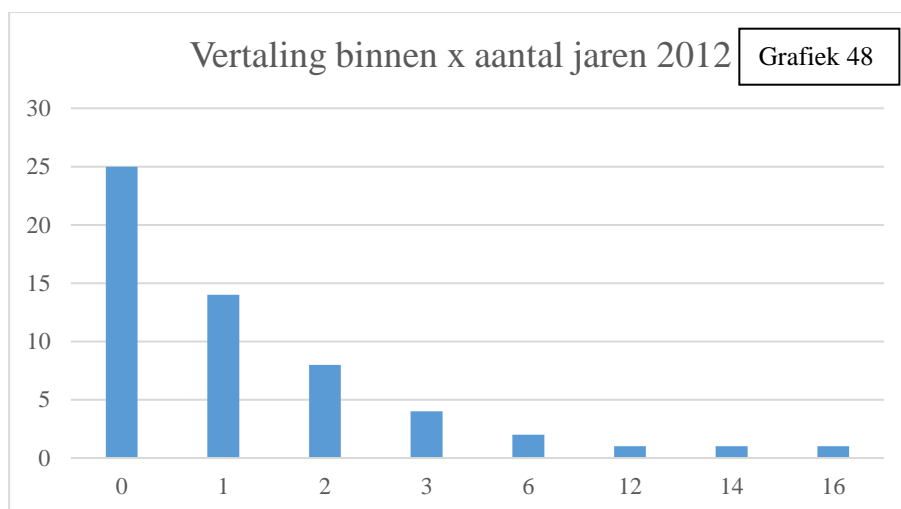
Het grootste gedeelte van de vertalingen, 28 boeken, is in 2011 of 2012 uitgegeven. Dat betekent dus dat de meeste vertalingen ofwel in hetzelfde jaar als dat ze origineel gepubliceerd werden, ook in Nederlandse vertaling verschenen ofwel dat ze na slechts een jaar als vertaling in Nederland op de markt kwamen.

Jaar	Freq. (32)
1971	1
2005	1
2009	3
2010	11
2011	11
2012	30

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het grootste gedeelte van de vertalingen, 30 van de 57 boeken, in 2012 in Nederland werd uitgegeven. Dat is opvallend, vergeleken met de hoeveelheid boeken die in de originele taal in 2012 werd uitgegeven. Het betekent dat er veel buitenlandse boeken van voor 2012, pas in 2012 zijn uitgegeven in Nederland.

Opvallend is ook in deze grafiek het boek uit 1971: *Rupsje Nooitgenoeg*, dat veel eerder dan de rest is uitgegeven. Verder zijn alle vertalingen relatief kort voor 2012 verschenen. Het boek uit 2005 is *Extreem luid & ongelooflijk dichtbij* van Jonathan Safran Foer, dat in 2012 werd verfilmd.

Vershil	Freq. (33)
0	25
1	14
2	8
3	4
6	2
12	1
14	1
16	1

Het vaakst voorkomend is dat een boek in het jaar dat het verschijnt in de originele taal ook een Nederlandse vertaling krijgt. Dit geldt voor 25 van de 57 vertalingen. Daarna volgen 14 boeken die een jaar nadat ze in de originele taal werden gepubliceerd, een vertaling in het Nederlands krijgen.

Het boek dat pas zestien jaar nadat het verscheen in het Engels, werd vertaald naar het Nederlands is *Negentig dagen Genevieve* van Lucinda Carrington. Dit is een boek dat veel

weg heeft van de *Fifty Shades*-boeken. Omdat die in 2012 op nummer 1, 2 en 3 stonden en enorm populair waren, is het niet zo gek dat vergelijkbare boeken ook in populariteit stijgen en dat uitgevers hun kans schoon zien om een boek als *Negentig dagen* in vertaling uit te geven.

7.1.6 F: Prijs van het boek

Het totaal van alle 100 prijzen komt uit op €1575,38. Dat betekent dat de gemiddelde prijs van de boeken op deze CPNB Top 100-lijst neerkomt op €15,75.

Als je dit bedrag in de Value of the Guilders-machine stopt, blijkt dat deze gemiddelde prijs in 2016 gelijk staat aan €16,46. Iets hoger dus.

Het totale aantal verkochte exemplaren, zoals bij B berekend, is 5.589.637. Dit aantal maal de voor gecorrigeerde gemiddelde prijs per boek komt uit op €92.005.425, met andere woorden een omzet van ruim 92 miljoen euro.

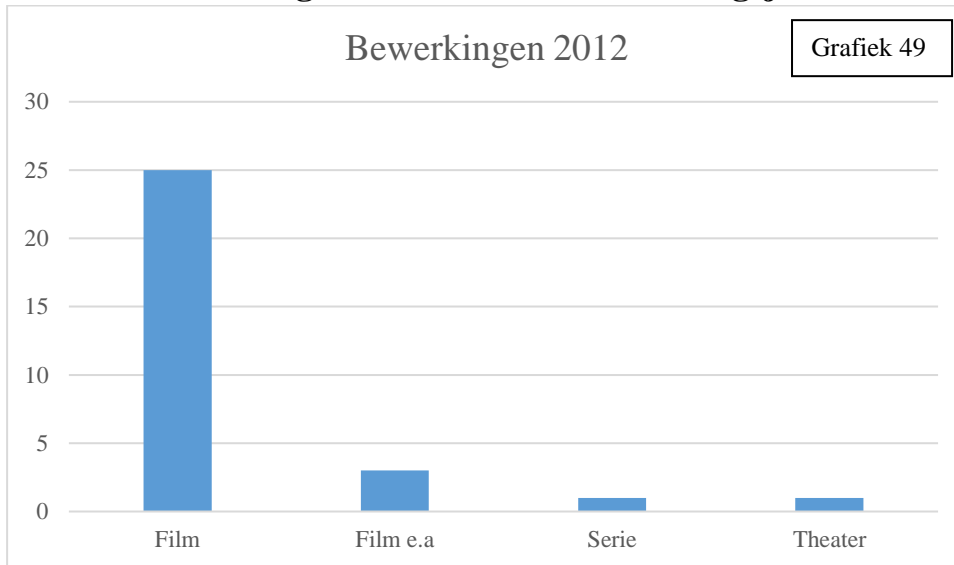
F2: Prijs van het boek na standaarddeviatie

De standaarddeviatie van de prijzen in 2012 komt neer op 5,12. De gemiddelde prijs min 2 standaarddeviaties en plus 2 standaarddeviaties betekent dat alle boeken met een prijs tussen de €6,22 en de €26,70 samen de 95% vormen.

Er vallen 6 boeken buiten deze groep. Het totaalbedrag van deze overgebleven 94 boeken komt neer op €1494,53 en de gemiddelde prijs van een boek komt uit op $(€1494,53 / 94) = €15,90$. Dit bedrag in de Value of the Guilders-machine is €16,62.

Dit bedrag maal het totale aantal verkocht exemplaren komt uit op €92.899.766,90, met andere woorden, net zoals bij de niet-gecorrigeerde berekening, ruim 92 miljoen.

7.1.7 G: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar

Bew.	Freq. (34)
Film	25
Film e.a.	3
Serie	1
Theater	1

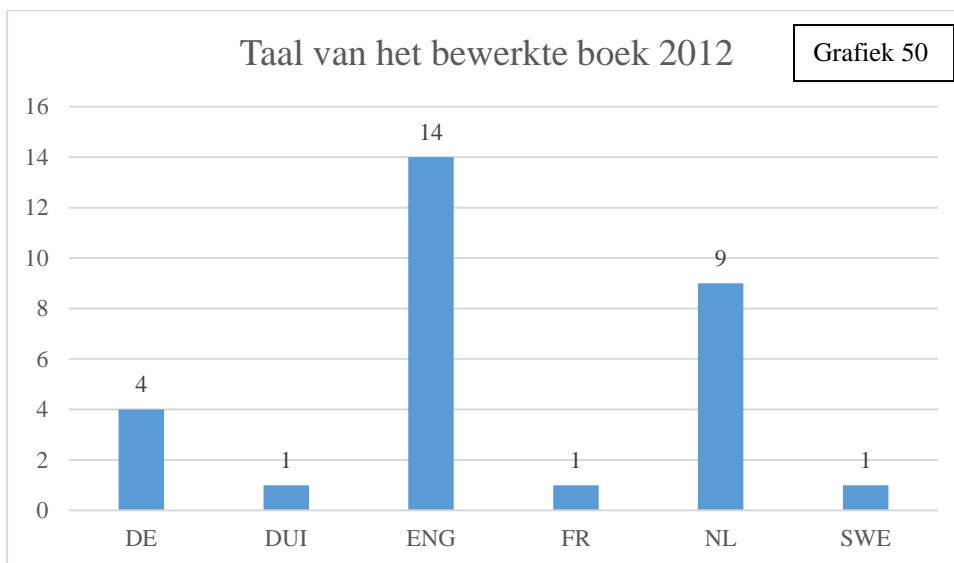
In totaal zijn 30 van de 100 boeken op een of andere manier verwerkt. Het vaakst komt een bewerking tot film voor; 25 van de 30 bewerkingen.

In onderstaande tabel zijn van links naar rechts het originele verschijningsjaar van het boek af te lezen, het jaar van de bewerking of het jaar vanaf wanneer er bewerkingen zijn verschenen en het verschil tussen de eerste 2. De hoeveelheid jaren tussen boekverschijning en bewerking varieert sterk, van 14 jaar na verschijning tot 1 boek dat 2 jaar voordat het verscheen, al als film uitkwam: *De laatste sterft* van Tess Gerritsen. Dit boek uit 2012 is een vervolg van de al in 2010 begonnen serie over Rizzoli en Isles. Er zijn 3 boeken waarvan niet goed is vast te stellen in welk jaar voor het eerst een bewerking van het boek verscheen.

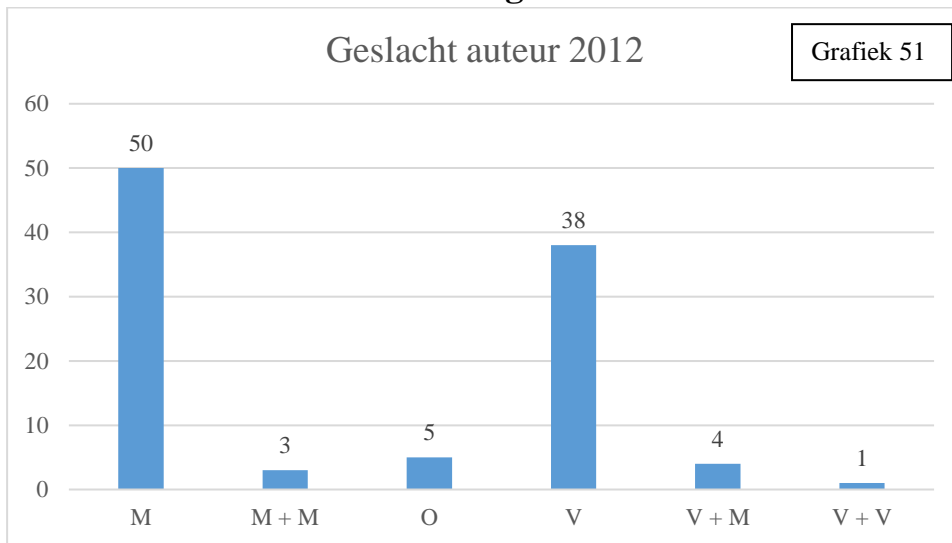
Or.vers.jr.	Bew.jr.	Vershil (35)
2011	2015	4
2012	2017	5
2008	2012	4
2011	2016	5
2009	2011	3
2009	2013	4
2009	2013	4
2010	2014-2015	4 of 5
2007	2013	6
2009	2012	3
2010	2017	7
2011		
2009	2012	3
1999	2012	13
2007	2010	3
2011	2014	3

2008	2011	3
2010	2017	7
2005	2012	7
2011	2011	0
2004	2015	11
2009	2016	7
2010	2018	8
2008	2014	6
1997	2011	14
2011		
1969		
2011	2011	0
2012	2010	-2
2012	2016	4

Het grootste gedeelte van de bewerkte boeken werd oorspronkelijk in het Engels geschreven: 14 van de 30 boeken. Daarna volgt Nederlandstalig met 9 boeken. Er zijn 4 Deense boeken bewerkt, 1 Duitse, 1 Franse en 1 Zweedse. De Deense boeken zijn allemaal verfilmingen van de misdaadromans van Jussi Adler-Olsen.

7.1.8 H: Man/vrouw-verhoudingen

Geslacht	Freq. (36)
M	50
M + M	3
V	38
V + M	4
V + V	1
O	5

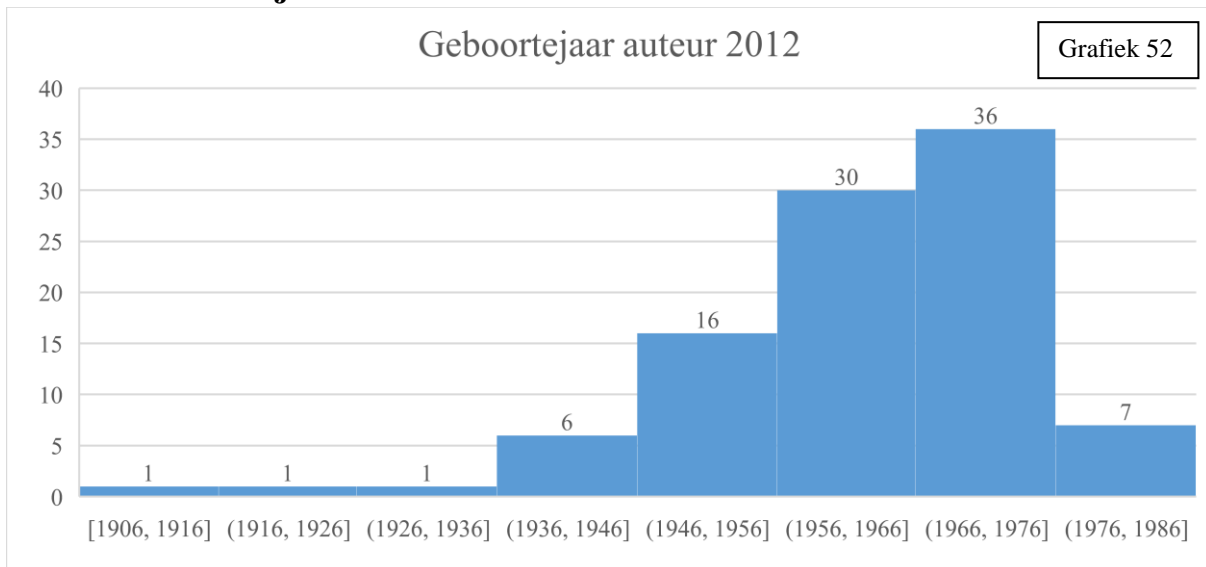
Het vaakst voorkomend op de lijst is een mannelijke auteur: 50 keer. Er zijn in totaal 38 boeken met een vrouwelijke auteur en 8 boeken waaraan meerdere auteurs hebben meegewerkt. Van 5 boeken is er geen duidelijke auteur aan te wijzen.

Totaal aantal mannelijke auteurs: $50 + 9 + 4 = 63$

Totaal aantal vrouwelijke auteurs: $38 + 4 + 2 = 44$

Er zijn dus meer mannelijke dan vrouwelijke auteurs die (mee) hebben gewerkt aan een boek op de lijst.

7.1.9 I: Geboortejaar van de auteur

De meeste auteurs op de lijst van 2012 zijn geboren tussen 1959 en 1969. Dat betekent dat zij, op het moment dat hun boek in 2012 op de lijst terecht kwam, tussen de 43 en de 53 jaar oud waren.

7.2 Aantekeningen bij de lijst van 2012

Auteur en geboortedatum

Nummer 17, nummer 28 en nummer 58 zijn van Suzanne Vermeer. Tot 2011 ging Paul Goeken schuil achter dit pseudoniem, maar nadat hij in 2011 overleed, werd de naam overgenomen door een schrijverscollectief, waarvan niet precies is vast te stellen wie erin zitten. Er is bij deze 3 boeken dus geen auteur te noteren.

Het boek op nummer 64 van de lijst is van de 'auteur' Geronimo Stilton. Dit is tevens de hoofdpersoon van het boek, een getekende muis. De echte auteur(s) is/zijn niet te achterhalen en de uitgeverij, De Wakkere Muis, doet er alles aan om de identiteit(en) te bewaren. Hier is dus ook geen auteur te noteren.

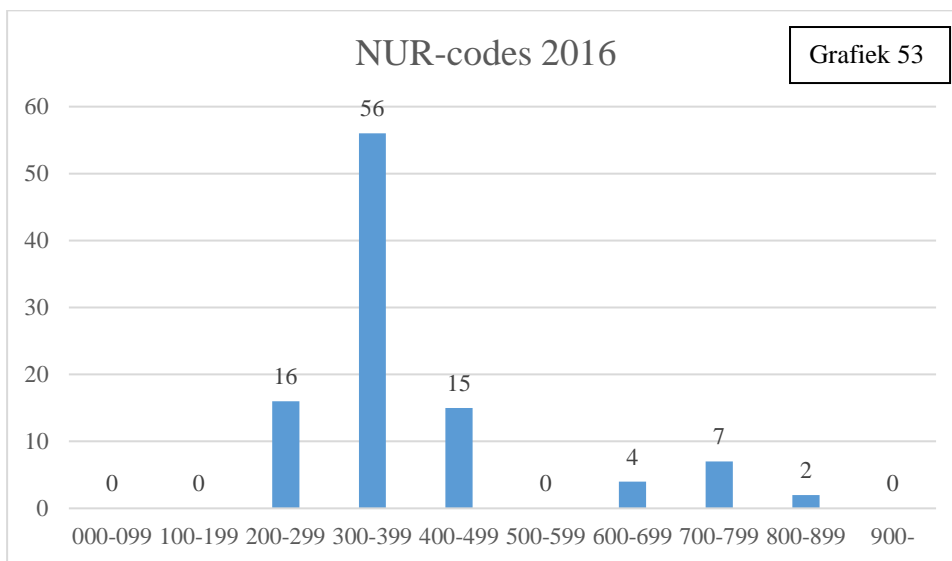
Van de auteur van nummer 42, Rob Broomby en van degene achter het pseudoniem Jill Mansell, de auteur van het boek op nummer 60, zijn de geboortejaren niet te achterhalen. Ditzelfde geldt voor de auteurs van nummer 75, Tom Knipping, nummer 77, Han van Bree en nummer 97, Lucinda Carrington.

Hoofdstuk 8: Eindresultaten op basis van de CPNB Top 100-lijst van 2016

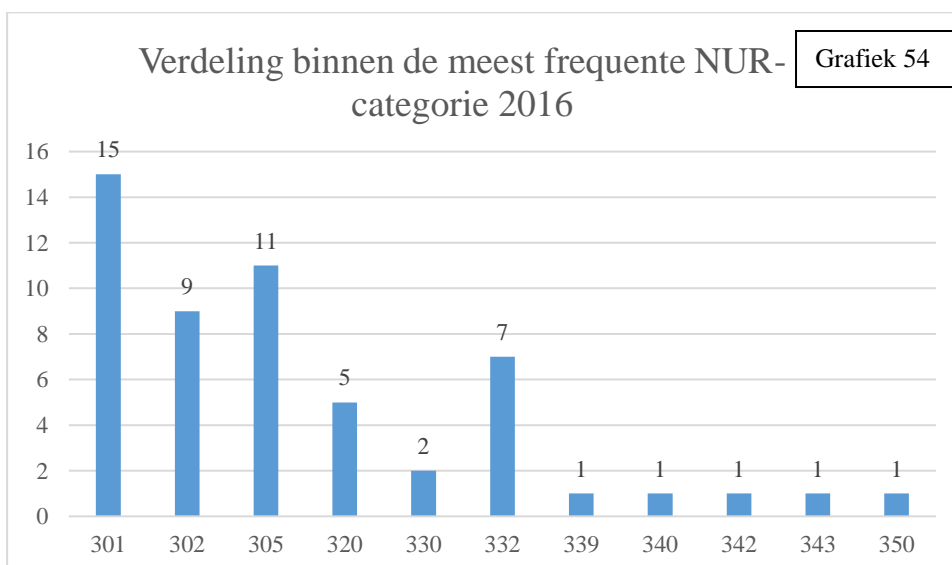
8.1 Resultaten 2016

In dit hoofdstuk zijn de resultaten weergegeven die voortkomen uit de CPNB Top 100-lijst van 2016.

8.1.1 A: NUR-code

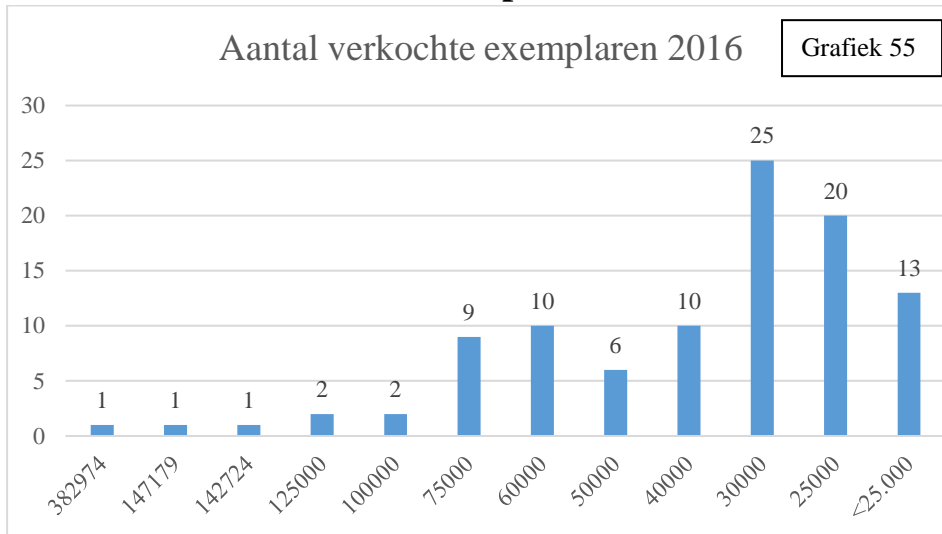

De categorie 300: Literaire fictie algemeen, komt het vaakst voor op de lijst van 2016. Op plaats 2 en 3 staan respectievelijk de categorie 200: Kinderboeken algemeen en categorie 400: Non-fictie vrije tijd/algemeen. Binnen de meest voorkomende categorie is de volgende verdeling te zien:

Het vaakst voorkomend is een boek met de categorie 301: Literaire roman, novelle, met in totaal 15 boeken met deze code. De NUR-code 305: Literaire thriller volgt met 11 boeken en op nummer 3 staat 302: Vertaalde literaire roman, novelle.

8.1.2 B: Aantal verkochte exemplaren

Het grootste gedeelte van de boeken op de lijst van 2016 bevindt zich in de categorie van minimaal 30.000 verkochte exemplaren als grootste aantal.

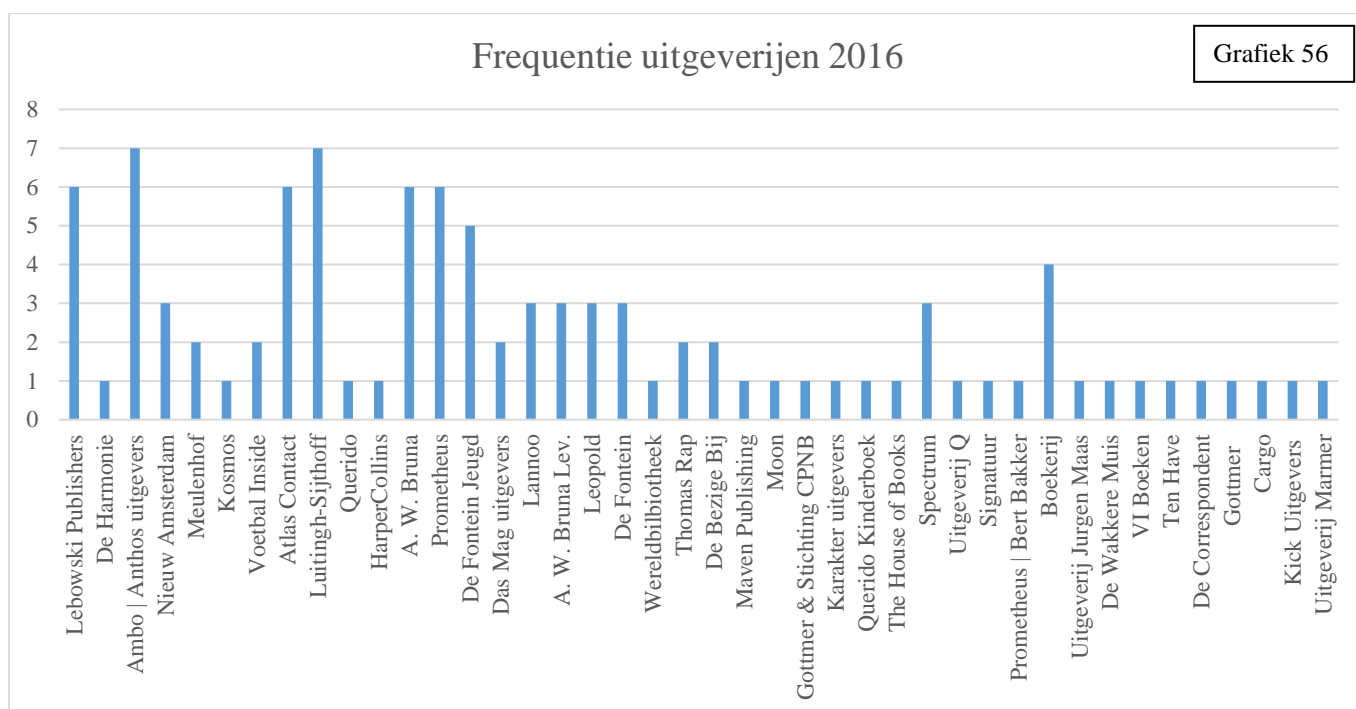
De nummer 1 op de lijst is in totaal 382.974 keer over de toonbank gegaan. In vergelijking met de nummer 2 en 3 is dit hoog: die staan op respectievelijk 147.179 en 142.724 verkocht exemplaren.

Het totale verkochte aantal boeken op deze lijst komt uit op:

$$382.974 + 147.179 + 142.724 + (125.000 \times 2) + (100.000 \times 2) + (75.000 \times 9) + (60.000 \times 10) + (50.000 \times 6) + (40.000 \times 10) + (30.000 \times 25) + (25.000 \times 20) + (25.000 \times 13) = 4.654.877 \text{ verkochte exemplaren.}$$

8.1.3 C: Uitgeverijen

Uitgeverijen 2016	Freq. (37)
Ambo Anthos <i>uitgevers</i>	7
Luitingh-Sijthoff	7
Lebowski Publishers	6
Atlas Contact	6
A. W. Bruna	6
Prometheus	6
De Fontein Jeugd	5
Boekerij	4
Nieuw Amsterdam	3
Lannoo	3
A. W. Bruna Lev.	3
Leopold	3
De Fontein	3
Spectrum	3
Meulenhof	2
Voetbal Inside	2
Das Mag uitgevers	2
Thomas Rap	2
De Bezige Bij	2
De Harmonie	1
Kosmos	1
Querido	1
HarperCollins	1
Wereldbibliotheek	1
Maven Publishing	1
Moon	1
Gottmer & Stichting CPNB	1
Karakter uitgevers	1
Querido Kinderboek	1
The House of Books	1
Uitgeverij Q	1
Signatuur	1
Prometheus Bert Bakker	1
Uitgeverij Jurgen Maas	1
De Wakkere Muis	1
VI Boeken	1
Ten Have	1
De Correspondent	1
Gottmer	1
Cargo	1
Kick Uitgevers	1
Uitgeverij Marmer	1

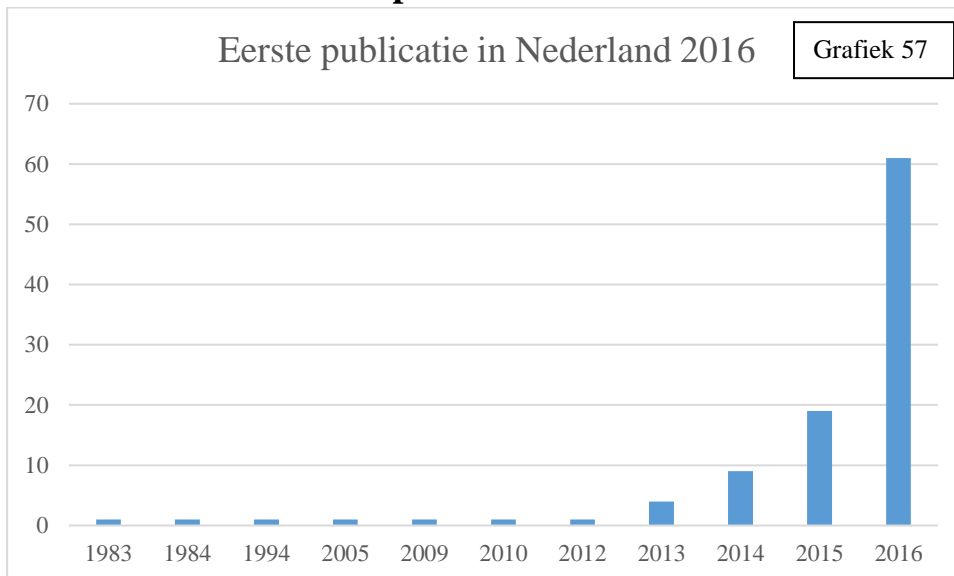

Er staan in totaal 42 verschillende uitgeverijen op de lijst van 2016. De meest voorkomende uitgeverijen zijn Ambo | Anthos *uitgevers* en Luitingh Sijthoff, met allebei 7 boeken op de lijst. Een top 5 is niet te maken, omdat er 4 uitgeverijen zijn die 6 boeken op de lijst hebben staan. Het wordt voor dit jaar dus een top 6.

1	Ambo Anthos <i>uitgevers</i>	7
2	Luitingh-Sijthoff	7
3	Lebowski Publishers	6
4	Atlas Contact	6
5	A. W. Bruna	6
6	Prometheus	6

De boeken van de grootste uitgeverijen hebben op 2 na allemaal een NUR-code in de 300. De 2 uitzonderingen zijn *Nooit meer te druk* van Tony Crabbe, met als code 770: Psychologie algemeen en *Ik, Zlatan* van Zlatan Ibrahimovic en David Lagercrantz, met als code 491: Sportbiografieën. Het boek dat op nummer 1 van dit jaar staat, is *Judas. Een familiechroniek*, uitgegeven door Lebowski Publishers, die op nummer 3 staat, met in totaal 6 boeken op de lijst.

8.1.4 D: Jaar van eerste publicatie in Nederland

Publ.jaar	Freq. (38)
1983	1
1984	1
1994	1
2005	1
2009	1
2010	1
2012	1
2013	4
2014	9
2015	19
2016	61

Uit bovenstaande gegevens blijkt dat het grootste gedeelte van de boeken op de lijst van 2016 voor het eerst in Nederland werd uitgegeven in 2016. In de 3 jaren voor 2016 zijn er steeds meerdere boeken voor het eerst in Nederland uitgegeven. In alle jaren voor 2013 geen of slechts 1 boek. Pas op nummer 23 van de lijst staat een boek van voor 2013.

Het boek uit 1983 is *De GVR* van Roald Dahl. De meest logische verklaring voor de verschijning van dit boek op deze lijst is dat dit boek in 2016 verfilmd werd. Dat verklaart waarschijnlijk ook waarom het boek uit 1984, *De heksen*, op de lijst staat. Dit boek is ook van Roald Dahl.

Het boek uit 1994 is *Rupsje Nooitgenoeg* van Eric Carle. Dit boek werd tegen de prijs van €7,50 in 2013 opnieuw uitgegeven door uitgeverij Gottmer, ter gelegenheid van hun 75-jarige jubileum. Op de lijst van het CPNB staat genoteerd dat *Rupsje Nooitgenoeg* in 2015 op de 77^e plek stond. Het boek staat, zoals later nog zal blijken, ook op een aantal van de andere lijsten (hoewel, zoals gezegd, met een ander eerste verschijningsjaar) en is hoogstwaarschijnlijk gewoon een altijd populair kinderboek.

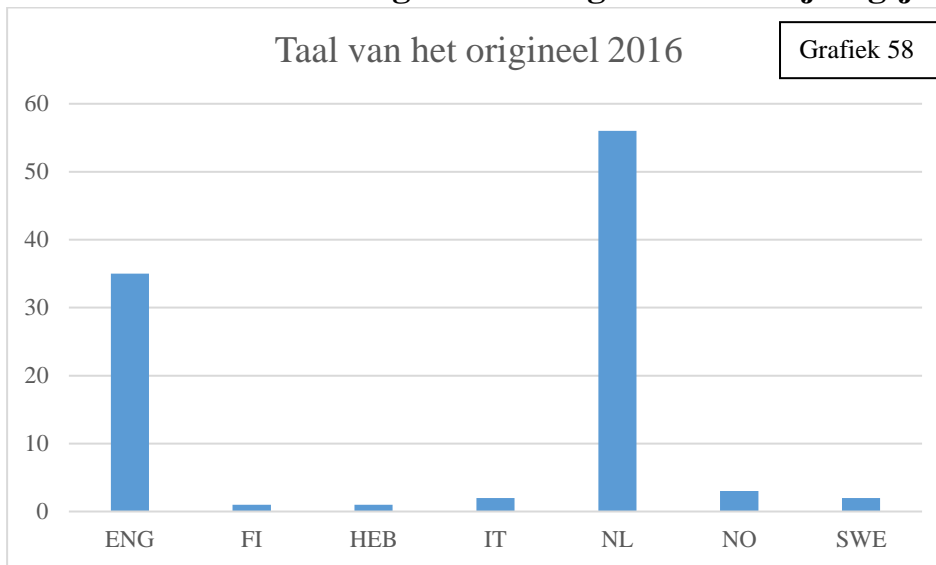
Het boek uit 2005 is *Jip en Janneke* van Annie M. G. Schmidt. Dit boek stond in 2015 niet op de lijst. Een andere verklaring dan het feit dat dit ook een altijd populair kinderboek is, is niet te vinden.

Het boek uit 2009 is *Dag van de ontmaskering* van Allan Folsom. Dit is voor het eerst geen kinderboek in dit lijstje. Ik kan geen verklaring vinden voor het verschijnen van dit boek op de lijst, 7 jaar na de eerste publicatie ervan in Nederland. Allan Folsom overleed in 2014, maar het boek stond als gevolg daarvan niet al in 2015 op de lijst.

Het boek uit 2010 is *Ja –maar... Omdenken* van Berthold Gunster. Dit boek zakte in 2016 van de 16^e naar de 24^e plek. Dat neemt niet weg dat het boek nog steeds hoog op de lijst staat. Het feit dat Gunster in 2016 een ‘vervolg’, *Omdenken in communicatie* uitbracht, kan een verklaring zijn voor de nieuwe/blijvende populariteit van zijn eerdere werk uit 2010.

Het boek uit 2012 is *Ik, Zlatan* van Zlatan Ibrahimovic en David Dagercrantz. In 2016 vond het EK plaats en Ibrahimovic tekende voor een transfer van Paris Saint-Germain naar Manchester United. Alle media-aandacht rondom beide gebeurtenissen hebben eraan bijgedragen dat de bibliografie over de Zweedse voetballer goed verkocht in 2016.

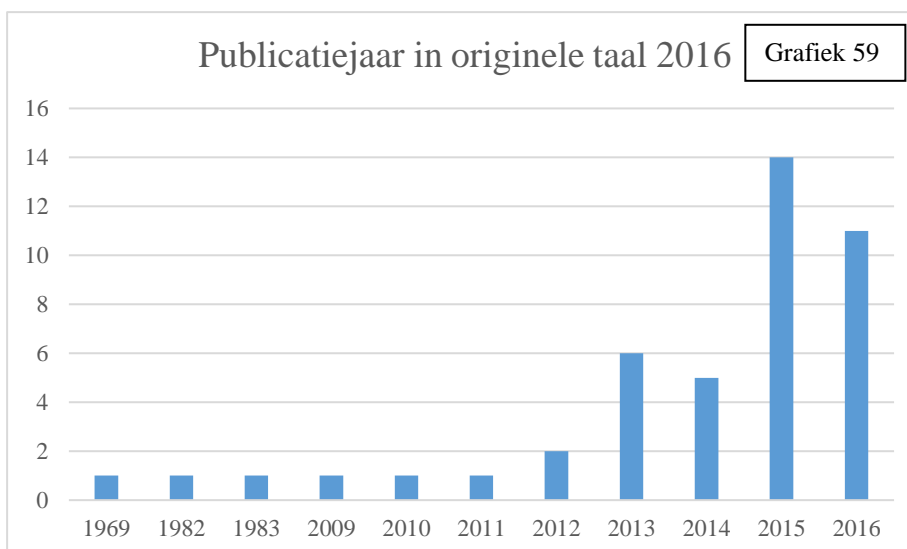
8.1.5 E: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar

Taal	Freq. (39)
ENG	35
FI	1
HEB	1
IT	2
NL	56
NO	3
SWE	2

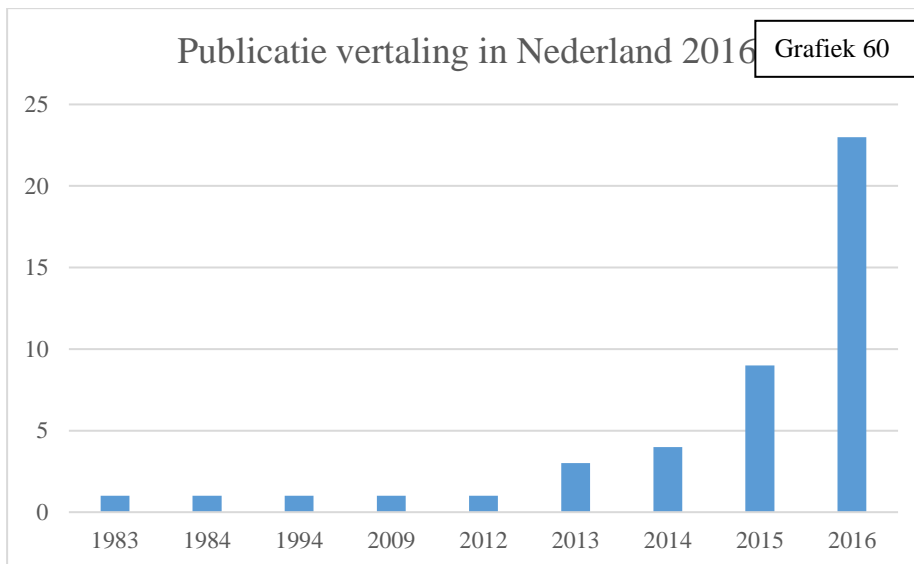
In totaal staan er op deze lijst 56 oorspronkelijk Nederlandstalige boeken. Dat betekent dat 44 van de 100 boeken vertalingen zijn. De meeste vertalingen komen uit het Engels; 35 van de 44.

De Scandinavische boeken (3 Noorse en 2 Zweedse boeken) zijn: 2 thrillers, 1 literaire thriller, 1 non-fictie vrije tijd, algemeen en 2 sportbiografieën. Verder staan er 2 oorspronkelijk Italiaanse boeken en 1 Hebreeuws boek (Israëliisch, van de schrijver Amos Oz, die vaak wordt genoemd als kanshebber voor een Nobelprijs) op de lijst.

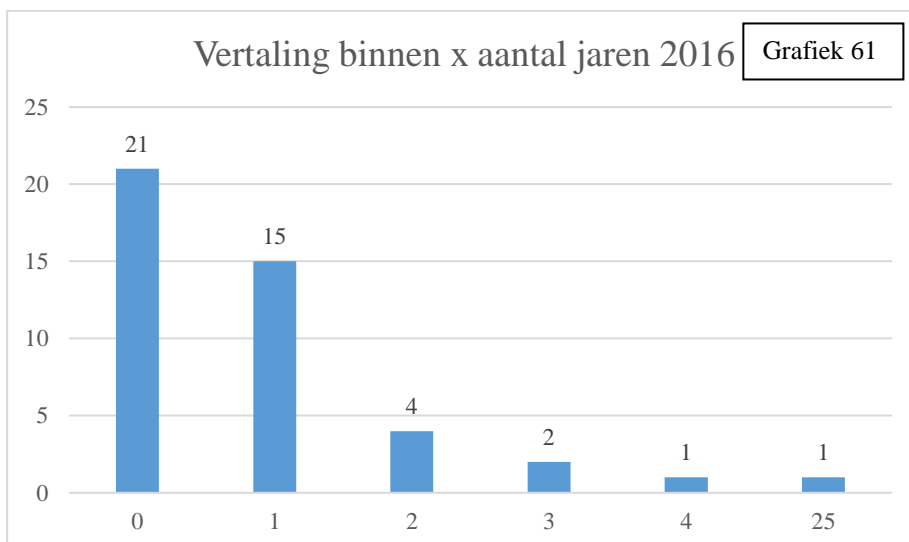
Jaar	Freq. (40)
1969	1
1982	1
1983	1
2009	1
2010	1
2011	1
2012	2
2013	6
2014	5
2015	14
2016	11

Het grootste gedeelte van de vertalingen op de lijst is uitgegeven in 2015: 14 van de 44. In de volgende grafiek is echter te zien dat het grootste gedeelte van de vertalingen in Nederland in 2016 is uitgekomen. Het lijkt er dus op dat een buitenlands boek even de tijd nodig heeft om in eigen land een succes te worden, voordat het een Nederlandse vertaling krijgt.

Jaar	Freq. (41)
1983	1
1984	1
1994	1
2009	1
2012	1
2013	3
2014	4
2015	9
2016	23

De volgende grafiek, die toont hoeveel jaar er tussen de originele verschijning en het verschijningsjaar van de Nederlandse vertaling van de 44 boeken zit, wijst echter uit dat dit niet helemaal het geval is. In totaal zijn er 21 boeken die in hetzelfde jaar als dat ze in de originele taal zijn verschenen, ook meteen een Nederlandse vertaling hebben gekregen. Er zijn 15 boeken die na 1 jaar een vertaling hebben gekregen. Het grootste gedeelte van deze boeken wordt dus wel heel snel als vertaling uitgegeven. Het lijkt er eerder op dat een vertaald boek tijd nodig heeft om in Nederlandse vertaling een succes te worden.

Verskil	Freq. (43)
0	21
1	15
2	4
3	2
4	1
25	1

Het boek dat pas 25 jaar na publicatie in de oorspronkelijke taal een Nederlandse vertaling kreeg, is *Rupsje Nooitgenoeg* van Eric Carle. Het boek staat ook op andere lijsten en dan krijgt het als 'eerste verschijningsjaar in Nederland' niet 1994 maar 1971. Het boek kwam oorspronkelijk in het Engels uit in 1969, dus dan is het verschil tussen originele publicatiejaar en verschijningsjaar in Nederland slechts 3 jaar. Waar deze inconsistentie vandaan komt, is niet te zeggen, maar ik houd me elk jaar aan wat het CPNB noteert.

8.1.6 F: Prijs van het boek

Als je de prijzen van alle 100 boeken bij elkaar optelt, kom je uit op een bedrag van €1759,00. Gedeeld door het aantal boeken, betekent dit dat een boek op de lijst van 2016 gemiddeld €17,59 kost. Value of the Guilders-machine berekent door tot maximaal 2016, dus deze gemiddelde prijs in de machine stoppen heeft geen effect.

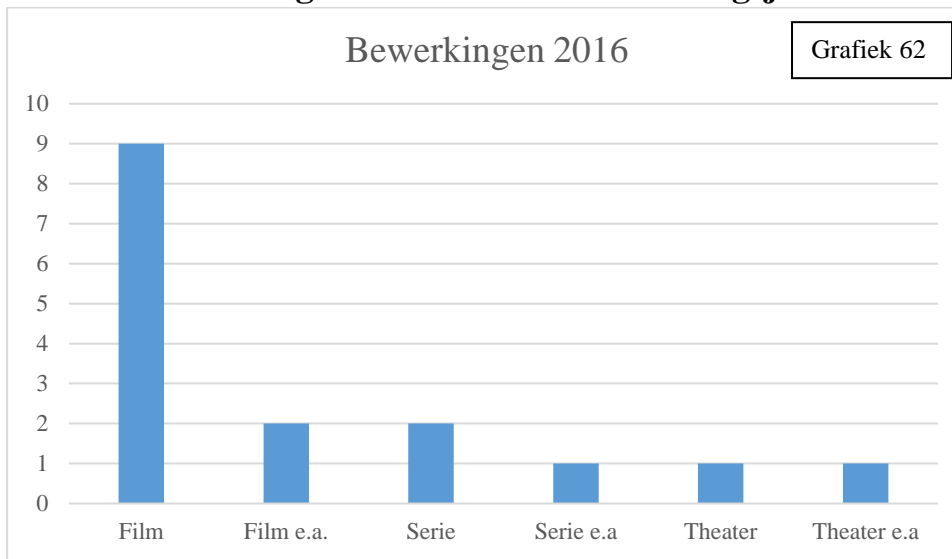
Het totale aantal verkochte exemplaren, zoals berekend bij B, komt uit op 4.654.877 boeken. Dit aantal maal de gemiddelde prijs geeft een boekenomzet van €81.879.286,40, met andere woorden: ruim 81 miljoen euro.

F2: Prijs van het boek na standaarddeviatie

Excel berekent de standaarddeviatie over de prijzen van 2016 als 5,91. Dat betekent dat 2sd neerkomt op 11,82. Alle boeken die onder de €5,77 liggen en boven de €29,41 zullen niet worden meegenomen in de volgende berekening van het gemiddelde. Dat betekent dat er 8 boeken buiten de 95% vallen. Het totaal van de 92 overgebleven boeken komt uit op €1604,14 en dat betekent een gemiddelde prijs van €17,44. Ook hier is weer geen Value of the Guilders-correctie mogelijk.

Dit bedrag betekent een omzet van $(4.654.877 \times 17,44)$ €81.181.054,90, ook ruim 81 miljoen dus.

8.1.7 G: Bewerking van het boek en beweringsjaar

Bew.	Freq. (44)
Film	9
Film e.a.	2
Serie	2
Serie e.a.	1
Theater	1
Theater e.a.	1

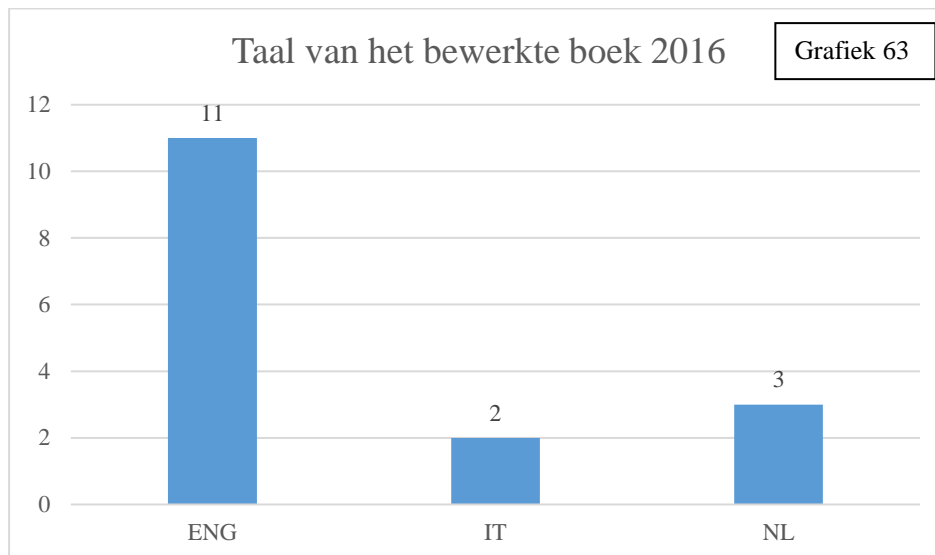
In totaal zijn 16 van de 100 boeken bewerkt. Het vaakst is die bewerking in de vorm van een film, 9 van de 16. De bewerkingen zijn in allerlei verschillende jaren uitgegeven. In de onderstaande tabel is in de derde kolom weergegeven hoeveel jaar er zit tussen het originele verschijningsjaar van het boek en het verschijningsjaar van de bewerking. Er is een aantal boeken waarvan niet met zekerheid kan worden vastgesteld wanneer het eerste jaar is dat er een bewerking is verschenen.

Er zit een aantal opvallende dingen in deze kolom. Er zijn 2 boeken die eerder een bewerking hadden dan een boek. Dat betekent dus dat het boek de bewerking is. Een van de 2 is een boek over 'Dokter Pol', die al jaren een televisiester is op National Geographic. Dierenarts Jan Pol heeft samen met David Fisher 3 jaar na het begin van de serie een boek geschreven. Het andere boek, dat 7 jaar na de verschijning van de serie verscheen, is *Fantasia XI* van Geronimo Stilton. Het boek dat pas 34 jaar na het verschijnen een verfilming kreeg, is *De GVR* van Roald Dahl.

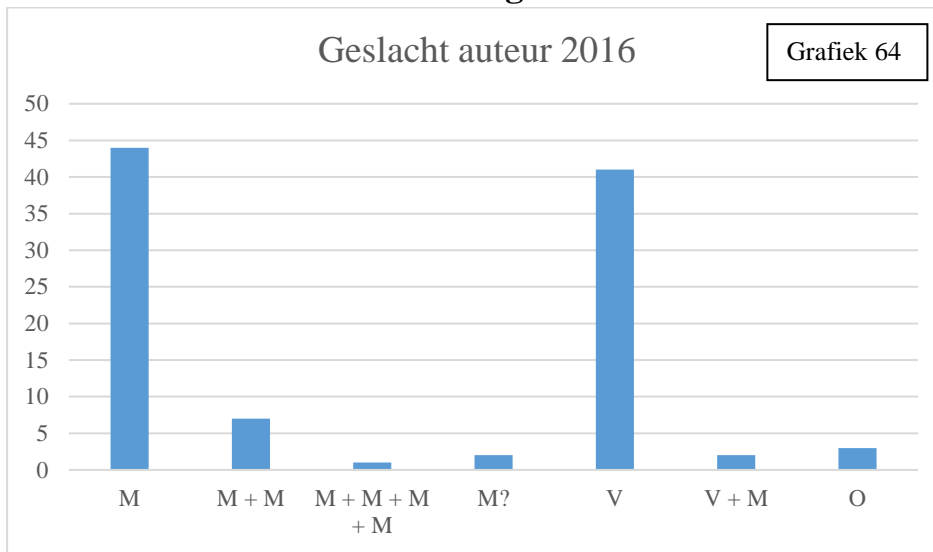
Or.vers.jr.	Bew.Jr.	Freq. (45)
2016	2016	0
2015	2016	1
2013	2017	4
2012	2016	4
2013	2017	3
2005		
2014	2011	-3
2015	2018	3
2013		
2013	2017	4
1982	2016	34

2016	2009	-7
2016		
2013		
1969		
1983	1990	7

De meeste bewerkte boeken zijn Engels van oorsprong: 11 van de 16.

8.1.8 H: Man/vrouw-verhoudingen

Geslacht	Freq. (46)
M	44
M + M	7
M + M + M + M	1
M?	2
V	41
V + M	2
O	3

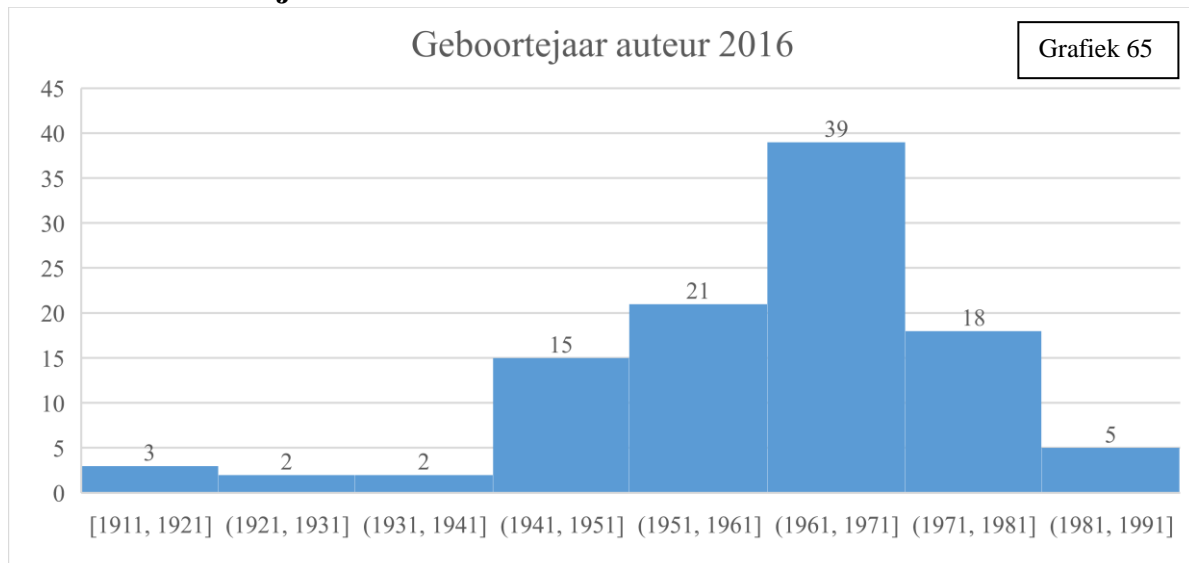
Het vaakst voorkomend op de lijst is een mannelijke auteur: 44 keer. Boeken met een vrouwelijke auteur volgen met 41. Er zijn in totaal 10 boeken waaraan meerdere auteurs hebben gewerkt en 3 boeken waarvan de auteur niet vast te stellen is.

Totaal aantal mannelijke auteurs: $44 + 14 + 4 + 2 = 64$ (of 66 als je M? meerekent, zie voor meer informatie 8.2 Aantekeningen).

Totaal aantal vrouwelijke auteurs: $41 + 2 = 43$

Er zijn dus meer mannelijke dan vrouwelijke auteurs die hebben (mee)gewerkt aan een boek op de lijst.

8.1.9 I: Geboortejaar van de auteur

De meeste auteurs op de lijst van 2016 zijn geboren tussen 1961 en 1971. Dat betekent dat zij, op het moment dat hun boek op deze lijst terecht kwamen, tussen de 46 en de 56 jaar oud waren.

8.2 Aantekeningen bij de lijst van 2016

Auteur en geboortjaar

De auteur van nummer 5 en nummer 16 is Hendrik Groen. Dit is een pseudoniem waarover wordt gespeculeerd, maar niemand weet met zekerheid te zeggen wie erachter zit. Ik noteer M? omdat ik ervan uitga, vanwege de naam en vanwege de speculaties die wel steeds in de richting van een man wijzen, dat de kans het grootst is dat het een man is, maar het vraagteken omdat het dus niet met zekerheid te zeggen is.

Nummer 26 is van Suzanne Vermeer, tot zijn overlijden in 2011 het pseudoniem van Paul Goeken. Daarna werd de naam overgenomen door een schrijverscollectief waarvan de precieze schrijvers niet te achterhalen zijn.

Nummer 79 is van 'auteur' Geronimo Stilton. Dit is tevens de hoofdpersoon van het boek, een getekende muis. De echte auteur(s) is/zijn niet te achterhalen en de uitgeverij, De Wakkere Muis, doet er alles aan om de identiteit(en) te bewaren. Hier is dus geen auteur te noteren.

Het geboortjaar van Karin Luttenberg, schrijfster van het boek op nummer 40 van de lijst, is niet te achterhalen. Ook het geboortjaar van de vrouw die achter het pseudoniem Jill Mansell schuilt, is niet te achterhalen, net zoals dat van de auteur van nummer 83, Han van Bree.

Hoofdstuk 9: Vergelijkingen en deelconclusies per kenmerk

De overkoepelende vraag die in dit hoofdstuk wordt gesteld, en die met behulp van deelvraag 1 tot en met 9 wordt beantwoord, is het eerste deel van de hoofdvraag: **“Welke terugkerende/constante kenmerken en nieuwe ontwikkelingen zijn er in de CPNB Top 100-lijsten te vinden in de periode 1997-2017 met betrekking tot de bestseller en zijn auteur (I).** Een samenvattend antwoord op deze vraag zal worden gegeven in het hoofdstuk Eindconclusie.

9.1 Vergelijking kenmerk A: NUR-codes

Per jaar heb ik hieronder de 3 meest voorkomende categorieën genoteerd en binnen de grootste categorie de 2 of 3 meest voorkomende specifieke NUR-codes. Tussen haakjes staat steeds het aantal boeken genoteerd.

1997:

1. 300: Literaire fictie algemeen (46)
 - a. 301: Literaire roman, novelle (18)
 - b. 302: Vertaalde literaire roman, novelle (12)
2. 400: Non-fictie algemeen/vrije tijd (14)
3. 800: Bedrijfskunde algemeen (13)

2002:

1. 300: Literaire fictie algemeen (62)
 - a. 302: Vertaalde literaire roman, novelle (19)
 - b. 301: Literaire roman, novelle (18)
2. 200: Kinderboeken algemeen (14)
3. 400: Non-fictie algemeen/vrije tijd (7)

2007:

1. 300: Literaire fictie algemeen (71)
 - a. 305: Literaire thriller (21)
 - b. 301: Literaire roman, novelle (20)
 - c. 302: Vertaalde literaire roman, novelle (15)
2. 400: Non-fictie algemeen/vrije tijd (8)
3. 200: Kinderboeken algemeen (7)

2012:

1. 300: Literaire fictie algemeen (63)
 - a. 302: Vertaalde literaire roman, novelle (20)
 - b. 305: Literaire thriller (15)
 - c. 301: Literaire roman, novelle (12)
2. 200: Kinderboeken algemeen (20)
3. 400: Non-fictie algemeen/vrije tijd (9)

2016:

1. 300: Literaire fictie algemeen (56)
 - a. 301: Literaire roman, novelle (15)
 - b. 305: Literaire thriller (11)
 - c. 302: Vertaalde roman, novelle (9)
2. 200: Kinderboeken algemeen (16)
3. 400: Non-fictie algemeen/vrije tijd (15)

Er zijn veel overeenkomsten te vinden tussen de jaren. Voor elk van de peiljaren geldt dat categorie 300: Literaire fictie algemeen het grootst is. In 1997 is deze categorie nog verantwoordelijk voor iets minder dan de helft van alle boeken, in de andere jaren heeft meer dan de helft van de boeken een NUR-code in deze categorie. Categorie 400: Non-fictie algemeen/vrije tijd staat elk jaar op de tweede of derde plek. De andere posities in de top 3 worden altijd ingenomen door 200: Kinderboeken algemeen of 800: Bedrijfskunde algemeen. De 3 grootste categorieën samen zijn elk jaar verantwoordelijk voor respectievelijk 76, 83, 86, 92 en 87 van de 100 boeken. Er staan dus steeds maar weinig ‘andere’ boeken op de lijsten.

Binnen de grootste categorie zijn steeds 301: Literaire roman, novelle, 302: Vertaalde literaire roman, novelle en 305: Literaire thriller, het grootst. Elk van deze drie heeft het label ‘literair’.

Opvallend is dat in 1997 en 2002 NUR-code 301 of 302 het grootst is en dat code 305 niet of nauwelijks voorkomt. Ik heb voor deze jaren een top 2 en niet een top 3, omdat het verschil tussen de nummer 2 en de nummer 3 zo groot is dat de nummer 3 al niet meer noemenswaardig is. In 2007 komt dan ‘ineens’ code 305 naar boven als grootste groep. In 2012 en 2016 is deze code ook nog wel groot, maar al niet meer de grootste.

Ik heb in mijn hypothese gesteld dat ik verwacht dat (Scandinavische) thrillers na 2010 zullen toenemen op de lijst. Na de *Millennium*-trilogie, die vooral vanaf 2010 – toen het eerste boek verfilmd werd – ontzettend populair werd, steeg de vraag naar en de populariteit van dit genre enorm. Vanaf 2012 is het genre Literaire thriller heel vaak aanwezig op de lijst. Daarvoor bijna niet en het lijkt erop dat het genre alweer over zijn hoogtepunt heen is na 2012, want daarna staat code 305 nog wel in de op 3, maar niet meer op nummer 1.

Het is overigens zo dat de codes in de categorie 330: Spannende boeken algemeen, ook wel bij het *crime fiction*-genre zouden kunnen horen. Code 332 staat voor Thriller en die zou er wel bij kunnen, maar code 338: Spionageroman, niet altijd.⁵⁰ Omdat het niet mogelijk is om voor elk boek met een 330-code te kijken of het wel of niet een (Scandinavische)

⁵⁰ Ik baseer de invulling van dit genre op Forshaw (2013).

thriller is zoals de *Millennium*-trilogie, hou ik het bij code 305, die ook al mijn hypothese bevestigt.

9.1.1 Deelconclusie

De deelvraag behorend bij dit kenmerk, is: *Tot welke genres, bepaald aan de hand van NUR-codes, behoren de boeken in de peiljaren en hoe zijn de verhoudingen van die genres?* Het grootste gedeelte van de 100 bestverkochte boeken in Nederland in elk van de peiljaren is literaire fictie, NUR-categorie 300. Er wordt binnen deze groep onderscheid gemaakt tussen ‘literaire’ werken en niet-literaire werken. De literaire werken komen het vaakst voor.

Literaire romans of novelles en vertaalde literaire romans of novelles vormen binnen deze categorie de grootste groepen en vanaf 2012 komen daar ook nog de literaire thrillers bij.

Deze categorie vormt steeds de grootste groep, daarna volgen non-fictie vrije tijd/algemeenboeken (400), kinderboeken (200) en bedrijfskunde-boeken (800).

→ Een boek heeft dus wat betreft genre de grootste kans om op de Bestseller Top 100-lijst van het CPNB terecht te komen als het een (vertaalde) literaire roman, novelle of thriller is.

9.1.2 Terugkoppeling naar hypothese

Het eerste deel van mijn hypothese is hierboven al behandeld. Ik stelde verder dat ik verwacht ‘dat de verdeling van de genres niet statisch is en met de tijd mee verandert.’ Dat blijkt niet te kloppen. Elk jaar zijn het ongeveer dezelfde categorieën die het grootst zijn: literaire fictie, non-fictie en kinderboeken verkopen elk jaar het best.

9.2 Vergelijking kenmerk B: Aantal verkochte exemplaren

Het totale aantal verkochte exemplaren van de boeken in de Top 100 per jaar:

1997: 4.270.000 exemplaren

2002: 4.961.000 exemplaren

2007: 8.391.535 exemplaren

2012: 5.589.637 exemplaren

2016: 4.654.877 exemplaren

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat 2007 een uitzondering is. Vergeleken met 1997 en 2002 is het totale aantal bijna verdubbeld in 2007 en daarna neemt het totaal weer af in 2012, totdat in 2016 het totale verkochte aantal weer ongeveer gelijk is aan de eerste 2 peiljaren.

De verklaring voor deze uitschieter is niet te vinden in de top 3. De top 3 (1997: 570.037 / 2002: 518.249 / 2007: 1.668.722 / 2012: 1.369.637 / 2016: 672.887) vormt voor elk van de peiljaren respectievelijk 15,76%, 10,45%, 19,89%, 24,50% en 14,46% van het totaal. Het is dus 2012 waarin de top 3 relatief het grootste aandeel vormt.

2007 was een uitzonderlijk goed jaar voor de boekverkoop. Om meer te kunnen zeggen over het precieze verloop van de verkoopcijfers, zou er gekeken moeten worden naar de jaren die tussen de peiljaren liggen. Misschien is daar een constante stijgende en vervolgens dalende lijn te ontdekken.

9.2.1 Deelconclusie

De deelvraag behorend bij dit kenmerk is: *Wat is het verkochte aantal exemplaren van elk boek en is er een ontwikkeling te zien in de aantallen? Wat is het totale aantal verkochte exemplaren per jaar en is daar een ontwikkeling in te zien?* Er lijkt niet echt een logische ontwikkeling te zitten in de verkoopcijfers. De stijging van 2002 naar 2007 is enorm en daarna daalt het totale aantal verkochte exemplaren weer sterk. Het lijkt erop dat 2007 een uitzondering is en dat de verkoopcijfers normaal gesproken rond de 4 à 5 miljoen liggen.

9.2.2 Terugkoppeling naar hypothese

Ik stelde in mijn hypothese dat ik een stijging verwachtte, omdat de bevolking stijgt en vanwege invloed van de sociale media steeds groter wordt. Bestsellers worden door veel mensen gelezen en besproken en het boek kan online nog sneller, nog meer mensen bereiken. Dit lijkt niet het geval te zijn. Er is wel grote stijging, maar daarna ook weer een grote daling, terwijl de bevolking niet is afgenomen na 2007 bijvoorbeeld.

9.3 Vergelijking kenmerk C: Uitgeverijen

De uitgeverijen vergelijk ik op basis van de top 5 die ik voor elk jaar heb gemaakt (of top 6/7). Het totale aantal boeken per uitgeverij is verwerkt in onderstaande tabel. De enige uitgeverij die elk jaar in de top terecht is gekomen en dus steeds een van de grootste is, is A. W. Bruna (uitgevers). Anthos is de uitgeverij die het 'record' houdt: 12 boeken op 1 lijst is geen enkele andere uitgeverij gelukt. Opvallend is dat, zo is ook te zien in onderstaande tabel, A. W. Bruna niet de allergrootste uitgeverij is: in totaal hebben Ambo | Anthos *uitgeverijen*, Anthos en Anthos | Literaire thrillers samen de meeste boeken op de alle lijsten samen: 28 stuks.

Uitgeverij	Totaal (47)
(Ambo)Anthos (Literaire Thrillers)	28
A. W. Bruna	27
Bert Bakker + Prometheus	25
De Bezige Bij + Cargo	24
Querido	14
Atlas Contact	11
Artulen	7
Luitingh-Sijthoff	7
Het Spectrum	6
De Fontein Jeugd	6
Kosmos-Z&K	5
M	5
Podium	5
The House of Books	5
De Harmonie	4

2007, het peiljaar met het grootste aantal verkochte exemplaren in totaal, heeft de meeste verschillende uitgeverijen: 47 verschillende. Het peiljaar dat daarna het grootste totale aantal verkochte exemplaren heeft, is 2012. Dit jaar heeft echter het kleinste aantal verschillende uitgeverijen: 38. In dat jaar zijn dus veel boeken door relatief weinig uitgeverijen uitgegeven.

Bert Bakker, die met 6 boeken op de lijst staat, is een van de drie fondsen waaruit Uitgeverij Prometheus bestaat. Om deze reden zijn deze 2 uitgeverijen in bovenstaande tabel bij elkaar opgeteld. Bert Bakker staat maar op 1 van de lijsten, Prometheus komt voor op 2002, 2012 en 2016, wat tot het totaal van 25 boeken leidt. Cargo is een imprint van De Bezige Bij en daarom zijn deze 2 uitgeverijen bij elkaar opgeteld.

Ik heb nu alleen gekeken naar de overnames of duidelijke samenwerkingen en imprints van en tussen uitgeverijen. Zoals Kuitert aangaf⁵¹, vormen uitgeverijen soms

⁵¹ Kuitert 2008, p. 78

concerns, maar omdat dat er veel zijn, omdat die steeds veranderen en omdat niet elke uitgeverij even betrokken is in de concerns, laat ik die voor wat ze zijn.

9.3.1 Deelconclusie

De deelvraag behorend bij dit kenmerk is: *Hoe is de verdeling over uitgeverijen per peiljaar?*

Er zijn elk jaar veel verschillende uitgeverijen die boeken op de lijst hebben. De allergrootste van alle peiljaren is Anthos (in alle drie de namen), die 1 jaar met 12 boeken op de lijst staat en die in totaal de meeste boeken heeft: 28 stuks. A. W. Bruna (uitgevers) is de enige uitgeverij die elk jaar op de lijst staat.

→ Een boek heeft dus de meeste kans om op de CPNB Top 100-lijst terecht te komen wanneer het is uitgegeven bij Anthos of bij A. W. Bruna.

9.3.2 Terugkoppeling naar hypothese

Ik stelde in mijn hypothese dat ik verwachtte een samenhang te vinden tussen de vaakst voorkomende genres en welke uitgeverijen het grootst zijn. Ik noemde Uitgeverij De Geus als uitgeverij van Scandinavische thrillers, maar deze uitgeverij staat geen enkel jaar, ook niet in 2012 in de top 5. Wel is het zo dat Anthos, ook een uitgeverij van veel (literaire) thrillers, die zelfs soms op de lijsten staat met de naam Anthos | 'Literaire thrillers', de grootste is. A. W. Bruna, een uitgeverij van vooral romans en thrillers, staat elk jaar op de lijst en dit zijn de 2 meest voorkomende genres. De gestelde hypothese klopt dus wel.

9.4 Vergelijking kenmerk D: Jaar van publicatie in Nederland

Voor elk van de peiljaren geldt dat ongeveer de helft van de boeken voor het eerst in Nederland is verschenen in hetzelfde jaar als waar de lijst over gaat. Peiljaar 2016 is iets hoger dan de rest; 61 tegenover 53, 48, 52 en 54 boeken in respectievelijk 1997, 2002, 2007 en 2012.

In de paar jaren voor elk peiljaar zijn er ook nog meerdere boeken die voor het eerst in Nederland zijn verschenen. Ik begin bij 1997, waarin in de 5 jaar ervoor nog veel boeken zijn verschenen: 32 in totaal. Om deze reden kijk ik voor elk ander jaar ook naar de 5 jaar ervoor. Dan blijkt dat die 5 jaren en het peiljaar zelf opgeteld goed zijn voor 85 van de 100 boeken in 1997 (53 + 32), 80 van de 100 boeken in 2002 (48 + 32), 92 van de 100 boeken in 2007 (52 + 41), 94 van de 100 boeken in 2012 (54 + 40) en 94 van de 100 boeken in 2016 (61 + 33).

9.4.1 Deelconclusie

De deelvraag behorend bij dit kenmerk is: *In welk jaar verscheen het boek voor het eerst in Nederland en hoe is de verhouding per peiljaar tussen bestsellers die in het jaar van verschijnen meteen op de lijst kwamen ten opzichte van bestsellers die er langer over deden?* Het jaar waarin elk boek voor het eerst in Nederland verscheen, is genoteerd in de tabellen in de bijlage. In elk peiljaar zijn de meeste boeken voor het eerst in Nederland verschenen in hetzelfde jaar als waar de lijst over gaat. Als je daar de boeken bij optelt die zijn verschenen maximaal 5 jaar voor het peiljaar, blijkt dat het allergrootste gedeelte van de boeken in die 6 jaar wordt uitgegeven. De boeken die eerder zijn uitgegeven, kunnen beschouwd worden als uitzonderingen.

→ Een boek komt dus het vaakst direct op de Bestseller Top 100-lijst van het CPNB terecht, of nog maximaal 5 jaar nadat het voor het eerst in Nederland verschenen is. Langer dan dat blijkt weinig voor te komen.

9.4.2 Terugkoppeling naar hypothese

Ik noteerde in de hypothese dat ik verwachtte dat de meeste bestsellers direct na het verschijnen ook op de CPNB-lijst terecht zullen komen. Dat blijkt het geval te zijn.

9.5 Vergelijking kenmerk E: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar

In 1997 was verreweg het grootste gedeelte van de 100 boeken van origine Nederlandstalig. Er waren oorspronkelijk 21 Engelstalige boeken en 9 boeken uit andere talen. Dit betekent een verhouding van 70 Nederlandse boeken tegenover 30 vertalingen.

In 2002 was dit heel anders: er staan in dit peiljaar 49 origineel Nederlandstalige boeken op de lijst, 40 vertalingen uit het Engels en nog 11 uit andere talen. Dit betekent een verhouding van 49 Nederlandstalige boeken tegenover 51 vertalingen. Meer dan de helft van de boeken is dus vertaald werk.

In 2007 stonden er 59 Nederlandstalige boeken op de lijst. 34 van de 100 boeken zijn vertaald uit het Engels en 7 boeken uit andere talen. Dit betekent een verhouding van 59 Nederlandstalige boeken tegenover 41 vertaalde boeken. In dit jaar is dus weer meer dan de helft origineel Nederlandstalig.

In 2012 stonden er 43 Nederlandstalige boeken op de lijst. De werken die uit het Engels zijn vertaald, vormen een groep van 41 werken en er zijn nog 16 boeken uit andere talen vertaald. Dit betekent dat er 43 origineel Nederlandstalige boeken op de lijst staan en 57 vertaalde werken: meer dan de helft van de boeken is dus vertaald dit jaar.

In 2016 stonden er 56 origineel Nederlandstalige boeken op de lijst, 35 origineel Engelstalige boeken en nog 9 boeken die vertaald waren uit andere talen. Dat betekent een verhouding van 56 Nederlandstalige boeken tegenover 44 vertalingen. Meer dan de helft is dus in 2016 weer origineel Nederlandstalig.

Voor elk peiljaar geldt dat de meeste vertalingen een verschil van 0 jaar hebben: in het jaar dat ze dus in de originele taal verschenen, werden ze ook vertaald naar het Nederlands. Er zijn ook nog wat boeken die 1 of 2 jaar later zijn vertaald, maar boeken die er langer over doen om een vertaling te krijgen zijn eerder uitzonderingen en vaak is er een goede reden voor te vinden, zoals een verfilming.

9.5.1 Deelconclusie

De deelvraag behorend bij dit kenmerk is: *In welke taal is het origineel geschreven en hoe zijn de verhoudingen tussen origineel Nederlandse boeken en vertalingen? Duurt het lang voordat een vertaling in het Nederlands verschijnt of worden boeken direct vertaald?* In de tabellen in de bijlage is genoteerd in welke taal elk boek origineel is geschreven. Het wisselt steeds: in 1997 zijn er meer origineel Nederlandstalige boeken, in 2002 meer vertalingen, in 2007 meer Nederlandstalige boeken, in 2012 meer vertalingen en in 2016 meer

Nederlandstalige boeken. Wel is het verschil tussen de hoeveelheid Nederlandstalige boeken in 1997 en de rest van de peiljaren heel groot. In de laatste 4 jaren schommelt het aantal boeken dat origineel Nederlandstalig is steeds rond de 50, in 1997 zijn het er 70.

De vertalingen worden het vaakst direct gemaakt, soms duurt het nog 1 of 2 jaar, maar boeken die echt pas jaren, decennia later zelfs, een vertaling in het Nederlands krijgen, zijn uitzonderingen en er is vrijwel altijd een goede reden voor het ‘alsnog’ vertalen van het boek. → Een boek heeft evenveel kans om op de bestsellerlijst terecht te komen als het origineel Nederlands is als wanneer het een vertaald werk is. Een vertaling heeft wel de grootste kans om op deze CPNB Top 100 terecht te komen als het zo snel mogelijk wordt gemaakt.

9.5.2 Terugkoppeling naar hypothese

Ik stelde in mijn hypothese te verwachten dat het aantal vertalingen op de lijsten toeneemt per jaar en dat het even duurt voordat een boek vertaald wordt naar het Nederlands. Een echte toename van het aantal vertalingen is te zien ten opzichte van 1997, maar het is geen stijgende lijn. Daarnaast worden boeken snel vertaald. Dit is hoogstwaarschijnlijk omdat een bestseller in korte tijd uitgroeit tot een enorm succes. Dat gaat niet over jaren maar over dagen of weken. Dat een boek eerst een succes moet worden in eigen land voordat het een vertaling krijgt, lijkt me nog steeds vanzelfsprekend, maar dat kost niet zo veel tijd als ik dacht.

9.6 Vergelijking kenmerk F: Prijs van het boek

De gemiddelde prijs van een boek op de lijst is op 2 manieren berekend: met en zonder standaarddeviatie. De gemiddelde prijs is steeds in de Value of the Guilders-machine gestopt, zodat voor elk jaar geldt dat inflatie of deflatie is meegenomen en elke gemiddelde prijs de prijs in euro's is, zoveel als de euro waard was in 2016.

De 'gewone' gemiddelde prijs (zonder standaarddeviatieberekening) maal het (bij benadering) berekende totale aantal verkochte exemplaren levert de volgende bedragen in euro's op:

1997: €21,68 gemiddeld per boek en een totale omzet van €92.573.600; ruim 92 miljoen.
2002: €20,15 gemiddeld per boek en een totale omzet van €99.964.150; bijna 100 miljoen.
2007: €19,16 gemiddeld per boek en een totale omzet van €160.778.323; ruim 160 miljoen.
2012: €16,46 gemiddeld per boek en een totale omzet van €92.005.425; ruim 92 miljoen.
2016: €17,56 gemiddeld per boek en een totale omzet van €81.879.268,40; ruim 81 miljoen.

Eenzelfde notering kan gemaakt worden voor de bedragen resulterend uit een berekening met standaarddeviatie:

1997: €20,56 gemiddeld per boek en een totale omzet van €88.175.000; ruim 88 miljoen.
2002: €19,18 gemiddeld per boek en een totale omzet van €95.151.980; ruim 95 miljoen.
2007: €17,85 gemiddeld per boek en een totale omzet van €149.788.899,75; bijna 150 miljoen.
2012: €16,62 gemiddeld per boek en een totale omzet van €92.899.766,90; ruim 92 miljoen.
2016: €17,44 gemiddeld per boek en een totale omzet van €81.181.054,90; ruim 81 miljoen.

9.6.1 Deelconclusie

De deelvraag behorend bij dit kenmerk is: *Wat is de (gemiddelde) prijs van de bestsellers en wat is de totale omzet per jaar? Wat voor ontwikkelingen zijn hierin te zien?* Welke van de 2 berekeningen je ook neemt, er is duidelijk een daling te zien in de gemiddelde prijs per boek vanaf 1997, totdat de prijs weer licht stijgt in 2016. De gemiddelde prijs van een boek in 1997 is beduidend hoger dan in 2016.

Hoewel de prijs in 2002 en 2007 daalde ten opzichte van 1997, nam de totale omzet toe. Zeker in 2007 is een enorme omzet gedraaid. Dit was ook het jaar waarin de meeste boeken werden verkocht. Hoewel de gemiddelde prijs in 2016 is gestegen ten opzichte van 2012 is de omzet niet gestegen. Dat hangt dus samen met het totale verkochte aantal van deze 2 jaren, dat in 2016 lager is dan in 2012. Het lijkt erop dat mensen de laatste jaren minder

boeken kopen of dat er minder mensen zijn die boeken kopen, maar dat die mensen wel bereid zijn meer geld te betalen voor hun boeken.

→ Een boek dat een prijs rond of op de gemiddelde prijs heeft, heeft de meeste kans om op een CPNB-lijst terecht te komen. De totale omzet is geen inherent kenmerk van een boek en zegt dus meer over het boekenvak dan over een boek op zichzelf.

9.6.2 Terugkoppeling naar hypothese

Ik stelde te verwachten dat tijdens en vlak na de economische crisis van 2008 de prijzen lager zouden zijn. Er zijn inderdaad rond 2008, in 2007 en 2012 dalingen te zien in de prijzen, maar die daling begint al in 1997. Het lijkt me sterk dat de economische crisis zich in het boekenvak al 10 jaar ervoor aankondigde. Met behulp van de cijfers van 2008 en 2009 bijvoorbeeld zou het beter kunnen worden vastgesteld, maar nu lijkt het erop dat mijn hypothese niet klopt.

9.7 Vergelijking kenmerken G en G2: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar

Het aantal boeken dat op wat voor manier dan ook bewerkt is, ligt elk peiljaar rond hetzelfde aantal: 29 of 30 boeken. Alleen 2016 haalt dit niet; van die lijst zijn slechts 16 boeken bewerkt, maar dat komt hoogstwaarschijnlijk doordat dit jaar nog heel recent is. Als je namelijk kijkt hoeveel jaar er tussen de verschijning van een boek en het jaar van de bewerking zit, dan blijkt dat die aantallen erg uiteenlopend zijn. Elk jaar zijn er een paar boeken die eigenlijk de bewerking zijn; de bewerking dateert van een eerder jaar dan het boek. Er zijn ook elk jaar meerdere boeken die pas jaren later bewerkt worden. Dat is voor 2016 natuurlijk nog niet mogelijk.

De meeste bewerkingen zijn verfilmingen van boeken en dat aantal neemt toe per peiljaar. In 1997 en 2002 hebben 13 van de 29 respectievelijk 30 boeken alleen een verfilming gekregen. In 2007 zijn 18 van de 29 boeken alleen verfilmd, in 2012 zelfs 25 van de 30 boeken. In 2016 zijn het er 9 van de 16 boeken.

De taal van het bewerkte boek is het vaakst Nederlands of Engels. Slechts een enkele keer zijn er boeken uit andere talen bewerkt. Of er meer Engelstalige of meer Nederlandstalige boeken zijn bewerkt, is per jaar verschillend:

1997: 16 Nederlandstalige en 11 Engelstalige boeken.

2002: 9 Nederlandstalige en 18 Engelstalige boeken.

2007: 18 Nederlandstalige en 8 Engelstalige boeken.

2012: 9 Nederlandstalige en 14 Engelstalige boeken.

2016: 3 Nederlandstalige en 11 Engelstalige boeken.

De 2 hoge aantallen Nederlandstalige boeken (1997 en 2007) hangen samen met de totale verdeling in talen: er waren in 1997, zie ook kenmerk F, maar liefst 70 origineel Nederlandstalige boeken en in 2007 waren het er 59, tegenover 34 Engelstalige boeken.

9.7.1 Deelconclusie

De deelvraag behorend bij dit kenmerk is: *Is het boek verfilmd, verwerkt tot theaterstuk of op een andere manier bewerkt en zo ja, in welk jaar? Wat voor ontwikkelingen zijn hierin te zien?* Van de 100 boeken zijn er steeds ongeveer 30 bewerkt. Er is geen pijl op te trekken wanneer de bewerking verschijnt: dat kan heel snel zijn, maar het kan ook een paar jaar of soms zelfs decennia duren. Het vaakst wordt een boek bewerkt tot film en de meeste bewerkte boeken zijn origineel Engelstalig of Nederlandstalig.

→ Een bewerkt boek dat origineel uit het Nederlands komt of uit het Engels is vertaald, heeft de grootste kans om op de CPNB-lijsten terecht te komen. Hoe lang het duurt voor een bewerking verschijnt, heeft geen invloed op het wel of niet verschijnen van het boek op de lijsten. Wel is te zien dat boeken, die al lang van de lijsten zijn verschenen, opnieuw of alsnog op de lijsten terecht kunnen komen, wanneer er een bewerking verschijnt.

9.7.2 Terugkoppeling naar hypothese

Ik stelde te verwachten dat er niet veel bewerkingen zullen zijn. Of dit wel of niet klopt, ligt aan hoe je het bekijkt. Je kunt zeggen dat nog niet eens een derde van de boeken bewerkt is en dat dat weinig is, maar je zou ook kunnen zeggen dat ruim een kwart veel is. Een vergelijking met het buitenland (zie 10.7) wijst niet uit het of het een relatief groot aantal is of niet.

9.8 Vergelijking kenmerk H: Man-vrouw/verhoudingen

Het totale aantal mannelijke en vrouwelijke auteurs per peiljaar is als volgt:

1997: 59 mannelijke en 31 vrouwelijke auteurs.

2002: 56 mannelijke en 50 vrouwelijke auteurs.

2007: 55 mannelijke en 49 vrouwelijke auteurs.

2012: 63 mannelijke en 44 vrouwelijke auteurs.

2016: 64 (of 66) mannelijke en 43 vrouwelijke auteurs.

Er is elk jaar een aantal boeken waarvan het niet is vast te stellen of de auteur een man of een vrouw is, maar die aantallen zijn nooit groot genoeg om de verhouding daadwerkelijk te doen veranderen. In 1997 zijn er bijvoorbeeld 13 onbekende of niet goed aan te wijzen auteurs. Stel dat dit allemaal vrouwen zouden zijn, dan zou de verhouding alsnog 46 vrouwen tegenover 59 mannelijke auteurs zijn. Datzelfde geldt voor de andere jaren.

Elk jaar zijn er een paar boeken waaraan meerdere auteurs hebben gewerkt. In 1997 geldt dat slechts voor 4 boeken, in de andere jaren geldt dat voor respectievelijk 12, 8, 8 en 10 boeken.

9.8.1 Deelconclusie

De deelvraag behorend bij dit kenmerk is: *Is de auteur een man of een vrouw en hoe zijn de man-vrouwverhoudingen per peiljaar?* Voor elk van de peiljaren geldt dat er meer mannelijke dan vrouwelijke auteurs op de lijst staan. Boeken waaraan meerdere auteurs hebben gewerkt, zijn er wel maar niet zo veel.

→ Je kunt dus het beste een alleen-werkende mannelijke auteur zijn: dan heb je de meeste kans om op de Bestseller Top 100 van het CPNB terecht te komen.

9.8.2 Terugkoppeling naar hypothese

Ik stelde te verwachten dat er elk jaar meer mannen dan vrouwen op de lijst staan. Dit is bevestigd. Of het echt komt door de ‘niet geheel gendergelijke wereld’ weet ik niet, dat is misschien een onderwerp voor nieuw onderzoek (zie ook ‘Vervolgonderzoek’ in het hoofdstuk Discussie).

9.9 Vergelijking kenmerk I: Geboortejaar van de auteur

De jaren waartussen de meeste auteurs zijn geboren, zijn:

1997: 1945-1955 (42-52)

2002: 1952-1962 (40-50)

2007: 1962-1972 (35-45)

2012: 1959-1969 (43-53)

2016: 1961-1971 (45-55)

Dit betekent dat de auteurs op het moment dat hun boek(en) op de Top 100-lijst terecht kwam(en), het vaakst de leeftijd had zoals die tussen haakjes staat weergegeven. Elk jaar ligt die leeftijd ongeveer tussen dezelfde getallen: de auteurs zijn steeds in de veertig, begin vijftig. In 2007 zijn ze wel iets jonger dan in de andere jaren.

9.9.1 Deelconclusie

De deelvraag behorend bij dit kenmerk is: *Wat is het geboortejaar van de auteur en wat is de verdeling in leeftijdscategorieën? Welke categorie komt het vaakst voor per peiljaar?* De geboortejaren van de auteurs zijn – voor zover bekend – genoteerd in de tabellen in de bijlage. De auteurs op de lijst hebben het vaakst een leeftijd van ergens in de veertig, begin vijftig. De uitzondering is 2007. Toch zit dit jaar ook niet heel ver af van de andere jaren.

→ De kans om als auteur een boek op de Bestseller Top 100 van het CPNB te krijgen is het grootst als je tussen de veertig en de vijftig jaar oud bent.

9.9.2 Terugkoppeling naar hypothese

Ik stelde in mijn hypothese dat ik verwacht dezelfde resultaten te vinden als Bloom, in zijn boek over de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Dit is precies wat ik ga bekijken in het volgende hoofdstuk, voor informatie hierover dus: Hoofdstuk 10.

Hoofdstuk 10: vergelijking met eerdere bevindingen

Dit hoofdstuk richt zich op het tweede deel van de hoofdvraag: “op welke manier passen die kenmerken en ontwikkelingen in de door de bestaande literatuur geschetste (buitenlandse) bestsellertraditie (II)?” Met ‘die kenmerken en ontwikkelingen’ wordt bedoeld; dat wat er in de voorafgaande hoofdstukken is gevonden en in hoofdstuk 9 is geconcludeerd. Dit deel van de hoofdvraag wordt in dit hoofdstuk per kenmerk beantwoord, een overkoepelend antwoord zal in het hoofdstuk Eindconclusie worden gegeven.

Er wordt in de bestaande literatuur niet over elk kenmerk evenveel geschreven. Over sommige kenmerken is veel te vinden en mijn keuze voor het onderzoeken van dit kenmerk is dan ook vaak ingegeven door wat er in de bestaande literatuur staat. Andere kenmerken zijn gekozen omdat ze door het CPNB als gegeven op de lijsten worden genoteerd of omdat ze logisch volgen uit andere kenmerken.

De gevonden resultaten zullen naast de bevindingen uit de literatuur over andere landen en over eerdere periodes gelegd worden. Alle literatuur die wordt gebruikt, is al in meer of mindere mate besproken in de Status Quaestionis. Dezelfde volgorde van kenmerken is aangehouden als in het eerst deel van dit onderzoek. Aan het eind van dit hoofdstuk zal worden teruggekoppeld naar de hypothese.

10.1 A: NUR-code

Er is tot nu toe nog niemand – voor zover bekend – geweest die NUR-codes heeft gebruikt in combinatie met bestselleronderzoek, voor het indelen van genres. Andere onderzoekers hebben verschillende manieren gekozen om over de meest (of minst) voorkomende genres bij bestsellers te spreken. Hackett en Burke schrijven:

There are recurrent themes in fiction and nonfiction throughout these 80 years. The historical, romantic adventure story is not as popular as it once was; the religious novel occasionally appears; crime and suspense stories, not usual in the earlier years, are now prevalent. [...] Today the nonfiction best sellers outsell the novels by two to one.⁵²

Hun werk komt uit 1977, maar de trends die zij schetsten in de Verenigde Staten, lijken doorgezet te hebben en ook in Nederland van toepassing. Er is geen NUR-code voor ‘historische, romantische avonturenverhalen’, maar de historische roman bijvoorbeeld, NUR-code 342, komt bijna niet voor in alle lijsten. De ‘religious novel’ komt weinig voor, maar af en toe dringen er toch een paar door op de lijsten, zoals in 1997 *De Celestijnse belofte* en

⁵² Hackett en Burke 1977, p. 4.

*Celestijnse meditatie*s van het echtpaar Redfield. Daarnaast is het ook zeker zo dat ‘crime and suspense stories’, zeker in 2012 en 2016 nog veel meer op de lijst staan dan eerder. Vooral boeken met codes als 305: Literaire thriller, 331: Detective en 332: Thriller staan in 1997 al op de lijst, maar nemen een steeds grotere plaats in, binnen de 300-categorie.

De enige niet herkenbare uitspraak van Hackett en Burke is de laatste zin. Uit de bestsellerlijsten van het CPNB blijkt dat de grootste categorie steeds 300 is, fictie. De non-fictie categorie 400 stond welk elk jaar op de tweede of derde plek, maar voor 4 van de 5 lijsten samen met de categorie 200: Kinderboeken. Binnen de categorie 200 heb ik niet specifiek gekeken naar de verdeling, maar een terugblik op de lijst toont al meteen dat de fictiekinderboeken (NUR-code in de 280 vooral) veel vaker voorkomen dan non-fictiekinderboeken (NUR-codes in de groepen 210 en 240). Hieruit kan de conclusie getrokken worden dat voor de CPNB-lijsten niet geldt dat er voor elke novelle, fictie dus, 2 non-fictieboeken zijn. Wellicht is het een jaren ‘70 verschijnsel geweest, of is de situatie in Nederland altijd anders geweest.

Ook Bloom registreert de populariteit van *crime fiction*, in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Dit genre samen met een genre dat hij ‘women’s romance’ noemt, ‘accounted for at least 50 per cent of all genre purchases, whilst ‘general’ fiction and other series accounted for the rest.’⁵³ Bloom richt zich alleen op fictie, hoe de verdeling zou zijn als hij non-fictie erbij zou hebben betrokken, is lastig te zeggen. Dat *crime fiction*, of in de woorden van Bloom ‘detective fiction’ of ‘crime detection and mystery’ veel op de lijsten voorkomen, was bevestigd. Onder ‘women’s romance’ verstaat Bloom boeken ‘from Ethel Dell to Miss and Boon, Barbara Cartland and the numerous ‘chick-lit’ writers’. De bij naam genoemde auteurs zijn typisch Amerikaanse voorbeelden. Het is lastig te bepalen wat er precies onder ‘chick-lit’ valt in Nederland. Als je alleen boeken uit de 340-categorie pakt, en dan met name NUR-code 343: Romantiek, bijvoorbeeld, dan is het aandeel van dit genre heel klein. Als je er 301 en 302, (Vertaalde) Literaire roman, novelle bij pakt, dan wordt het ineens een hele grote groep. Er bestaat helaas geen NUR-code voor ‘de’ chick-lit.

Over kinderboeken in het Verenigd Koninkrijk zegt Bloom het volgende: ‘There is no doubt that children’s literature went through a renaissance between 1990 and 2008 and if it might decline thereafter it will certainly not go away.’⁵⁴ Ook Sutherland noemt kinderboeken een ‘bestselling category’.⁵⁵ Behalve in 1997 staat de categorie 200: Kinderboeken, elk jaar in

⁵³ Bloom 2008, p. 107.

⁵⁴ Bloom 2008, p. 128.

⁵⁵ Sutherland 2007, p. 104.

de top 3 van grootste groepen NUR-codes. Het aantal kinderboeken is in 2012 en 2016 zelfs groter dan in de jaren ervoor. Als die renaissance ook in Nederland aan de gang was tussen 1990 en 2008, dan is deze nog niet opgehouden.

Sussman is de derde die bevestigt dat *crime fiction*, of ‘detective fiction’, zoals hij het noemt, een zeer populair genre is, ‘seeming to never die’.⁵⁶ Hij richt zich in zijn artikel op bestsellers uit de Victoriaanse tijd en komt tot de conclusie dat ‘poetry is the one genre of the Victorian bestseller whose popularity does not live into our own time’.⁵⁷ Poëzie, NUR-code 306 komt inderdaad vrijwel niet voor op de lijsten.

Van Boven sluit zich hierbij aan in haar boek *Bestsellers in Nederland*, waarin ze stelt dat dichtbundels zelden grote successen opleveren.⁵⁸ Wat wel opvallend is, is dat Van Boven stelt dat de bestseller ‘een lage literaire status’ heeft. ‘De bestseller eindigt niet op een prominente plaats in een prestigieuze boekenkast, maar bij uitdragers en op een rommelzolder’, stelt ze.⁵⁹ Het grootste gedeelte van de boeken op de lijsten van het CPNB zit echter in de categorie 300: Literaire fictie algemeen en binnen die categorie wordt onderscheid gemaakt tussen literaire romans en thrillers en ‘gewone’ romans en thrillers. De boeken die het label ‘literair’ hebben meegekregen, komen beduidend vaker voor. Deze inconsistentie ligt misschien in de invulling van het begrip ‘literair’. Als de NUR-codes volgens Kuitert, met de natte vinger worden toegekend,⁶⁰ is het misschien makkelijk om een boek ‘literair’ of ‘literatuur’ te noemen, terwijl dat het eigenlijk niet is.

10.1.1 Conclusie

Uit de lijsten van het CPNB bleek dat literaire fictie het vaakst voorkomt en dat binnen die categorie de genres (vertaalde) literaire romans of nouvelles en zeker later ook literaire thrillers het vaakst voorkwamen. Die populariteit van vooral (literaire) thrillers wordt zeker bevestigd en is ook eerder en in andere landen aanwezig. De populariteit van kinderboeken in het Verenigd Koninkrijk is hetzelfde in Nederland.

10.2 B: Aantal verkochte exemplaren

Korda stelt in 2001 over Amerikaanse fictie-bestsellerlijsten van 1994 dat ‘each of the first three novels sold over 1.500.000 copies. This pattern would hold in 1997.’⁶¹ Het is wat lastig

⁵⁶ Sussman 2008, p. 3.

⁵⁷ Sussman 2008, p. 5.

⁵⁸ Van Boven 2015, p. 25.

⁵⁹ Van Boven 2015, p. 16.

⁶⁰ Kuitert 2008, p. 81.

⁶¹ Korda 2001, p. 198-199.

om deze bewerking op Nederland toe te passen, omdat de Verenigde Staten een veel groter afzetgebied hebben. Bloom noteert:

In 1800 sales of 10.000 copies were considered the acme of popularity, by the mid-nineteenth century it was possible to sell up to 50.000 copies, but by 1955 the total had risen to 100.000 and 500.000 was considered possible but very rare. Nowadays the number may run into several million for the very top authors.⁶²

Hij bespreekt zowel de Verenigde Staten als het Verenigd Koninkrijk. Over wel land hij het in dit citaat heeft, is niet helemaal duidelijk, maar beide landen hebben een groter afzetgebied dan Nederland en dus is het lastig om ook deze uitspraak naast de cijfers van Nederland te leggen.

Van Boven doet gelukkig ook over Nederland wat uitspraken met betrekking tot de verkochte aantallen. Zij stelt dat het aan het begin van de 20e eeuw in Nederland ging ‘om duizenden, later om tienduizenden en aan het einde van de eeuw gaat het bij een echte bestseller om honderdduizenden verkochte exemplaren.’⁶³ Dit strookt met de bevindingen hier. In 1997 heeft het allerbest verkochte boek de teller staan op 370.037 en de nummer 2 en 3 hebben allebei ‘meer dan 100.000 exemplaren’ verkocht. In de jaren erna zit de top 3 ook steeds op honderdduizenden exemplaren, de boeken daarna soms ook nog, maar vaker op tienduizenden.

10.2.1 Conclusie

Uit de lijsten van het CPNB bleek een stijging van 1997 naar 2002 naar 2007 in het verkochte aantal exemplaren. Hierna daalde het aantal weer. Dat het, zeker in de top 3, gaat om echt grote aantallen, sluit mooi aan bij de situatie in het buitenland. De vraag blijft waarom 2007 zo hoog is in vergelijking met de andere jaren. De meeste literatuur loopt niet door tot 2007 en de boeken die wel van na 2007 zijn, zeggen niets of weinig over het verkochte aantal. Een goede verklaring voor het aantal van 2007 is er dus niet echt.

10.3 C: Uitgeverijen

Over uitgeverijen wordt in de bestaande literatuur weinig gezegd. Dat uitgeverijen de bestsellerlijsten en de titel ‘besteller’ graag gebruiken als promotiemateriaal wordt vaak genoemd, maar verder wordt er weinig aandacht besteed aan uitgeverijen. Bloom stelt wel: ‘it

⁶² Bloom 2008, p. 3.

⁶³ Van Boven 2015, p. 34.

is sometimes smaller publishers who will find their way to the bestseller list regardless of the pressures from big publishers who need to find their next blockbuster.’ Grote uitgeverijen die grote voorschotten aan auteurs kunnen geven, lopen volgens hem namelijk ook het grootste risico: als ze een groot voorschot geven voor een boek dat een flop wordt, lopen ze grote verliezen op.⁶⁴ Bestsellers zijn vaak, zoals in de inleiding al is gesteld, een kwestie van geluk.

Dat grote uitgeverijen dus niet per se alle bestsellers in handen hebben, blijkt wel uit de grote hoeveelheid uitgeverijen die er op de lijsten van het CPNB te vinden zijn. Zeker de nummer 1 van de lijst is lang niet altijd in handen van een grote uitgeverij of van een uitgeverij die heel veel boeken op de lijst heeft staan en er zijn veel uitgeverijen die slechts 1 van de 100 boeken hebben uitgegeven.

10.3.1 Conclusie

Het lijkt erop dat het zowel in binnen- als buitenland een kwestie van geluk is en of de auteur nu heeft getekend bij een grote of een kleine uitgeverij heeft daar weinig mee te maken. Er zijn wel een paar grotere uitgeverijen die meerdere boeken op de CPNB lijsten hebben staan, met A. W. Bruna en Anthos als grootsten, maar vooral de nummer 1 kan van iedereen zijn.

10.4 D: Jaar van publicatie in Nederland

Er is niet zo veel te vinden over het jaar van publicatie. Bloom stelt dat ‘interestingly, the attempts to revive a writer because of perceived historical interest, intrinsic worth or mere nostalgia always end in modest or poor sales’.⁶⁵

Het is volgens hem dus heel moeilijk om een boek zomaar te laten herleven. Dit gegeven verkleint de kans dat een boek jaren na eerste publicatie opnieuw op de lijst terecht komt. Het feit dat bestsellers, zoals in hoofdstuk 2 is gezegd, boeken zijn die in korte tijd heel veel verkopen, betekent ook dat de kans klein is dat een boek na uitkomst nog jarenlang een bestseller blijft en dus in de Top 100 blijft staan. Een van de weinige opties voor een heropleving is een verfilming, stelt Van Boven.⁶⁶ Dit bevestigt ook Sutherland: ‘And, where occasional comebacks have been achieved, there is invariably some easily identified extraneous factor’, waarmee hij vooral doelt op verfilmingen. ‘In the absence of such extraordinary circumstances [...] once the bestseller’s brief season is gone, it’s gone for good.’⁶⁷

⁶⁴ Bloom 2008, p. 21.

⁶⁵ Bloom 2008, p. 38.

⁶⁶ Van Boven 2015, p. 52.

⁶⁷ Sutherland 2007, p. 28.

Deze gegevens sluiten goed aan bij de gevonden resultaten van de CPNB-lijsten. Het overgrote deel van de boeken is voor het eerst in Nederland gepubliceerd in het jaar waarover de lijst gaat. In de paar jaren ervoor zijn er vaak ook nog wel meerdere boeken voor het eerst uitgegeven, maar er zijn weinig boeken die van veel eerder zijn. Die gevallen kunnen niet altijd, maar wel vaak verklaard worden door een verfilming of ander soort bewerking.

10.4.1 Conclusie

Er zijn uitzonderingen, maar die bevestigen zoals wel gezegd wordt de regel: in het algemeen zijn bestsellers korte, directe successen en de schaarse heroplevingen zijn vaak dankzij verfilmingen en andere bewerkingen. Dit wordt zowel in de literatuur als in dit onderzoek bevestigd.

10.5 E en E2: Taal van het origineel en origineel verschijningsjaar

De taal van een boek is een vaker besproken onderwerp. Korda, die zich baseert op Hackett en Burke, stelt het volgende over de eerste Amerikaanse bestsellerlijst:

Ms. Hackett got it exactly right in pointing to the international make-up of the list. It was far more cosmopolitan than today's, and in the area of fiction, at any rate, still dominated by British or, to a lesser degree, European writers [...] and it is now relatively rare for a foreign author to hit the bestseller list, while in the rest of the world, particularly France [...] intellectuals complain bitterly about the way their bestseller lists are increasingly dominated by American writers.⁶⁸

Sommige jaren staan er meer vertalingen op de lijst dan origineel Nederlandstalige boeken en het overgrote deel van de vertalingen is Engelstalig.

Bloom stelt dat al vanaf de jaren '80 de internationale markt wordt gedomineerd door Engelstalige boeken.⁶⁹ Deze bewering gaat nog wel een stapje verder dan die van Korda en Hackett en Burke. Na 1997 staan er op de CPNB-lijsten meer vertalingen en dus vooral meer Engelstalige boeken. In 2002 en in 2012 is het daarnaast zo dat er meer vertalingen dan Nederlandstalige boeken op de lijst staan, maar die meerderheid wordt veroorzaakt door een combinatie van Engelstalig en anderstalige boeken. De dominantie van Engelstalige boeken lijkt in Nederland nog wel mee te vallen.

Over Nederland stelt Van Boven: 'Later in de eeuw en zeker in het nieuwe millennium zijn de grote internationale successen gaan domineren op de bestsellerlijsten.'⁷⁰ Dit nuanceert

⁶⁸ Korda 2001, p. xv.

⁶⁹ Bloom 2008, p. 126.

⁷⁰ Van Boven 2015, p. 30-31.

ze echter later wel weer wat voor de periode 1985-2000, wanneer ze zegt dat toen, ondanks een toename van vertaalde romans, de Nederlandse boeken wel in de meerderheid bleven op bestsellerlijsten.⁷¹

Over de periode ‘vanaf 2000’ zegt ze: ‘Jaar in jaar uit bezetten de grote internationale successen de hoogste plaatsen op de bestsellerlijsten’.⁷² In het eerste deel van dit onderzoek is niet specifiek gekeken naar de taal van de top 3, maar een korte terugblik leert: de top 3 van 2002: Engels, Engels, Nederlands, de top 3 van 2007: Engels, Nederlands, Engels, de top 3 van 2012: Engels, Engels, Engels en de top 3 van 2016: Nederlands, Engels, Nederlands (1997 niet want het gaat om de periode vanaf 2000). Van de 12 bestverkochte boeken zijn er 8 Engelstalig en 4 Nederlandstalig. De conclusie van Van Boven strookt dus grotendeels wel met de bevindingen hier.

Van Boven stelt ook nog dat het verschijnen van de *Millennium*-trilogie van Stieg Larsson in 2009 en 2010 piekte in verkoop en dat ‘luidde een tijdperk in waarin Scandinavische misdaadboeken en tv-series een enorme populariteitsgolf beleefden.’⁷³ Het aandeel Scandinavische boeken is na deze jaren groter dan ervoor, maar niet enorm. Wel is er, zoals gezegd, een stijging in misdaadboeken uit allerlei landen en ook zeker uit Nederland. Over het originele verschijningsjaar en over hoe snel een boek vertaald wordt, is eigenlijk niets te vinden in de bestaande literatuur.

10.5.1 Conclusie

Er is na 1997 een toename van het aantal vertalingen op de lijst te zien. De verdeling Nederlandstalige en vertaalde boeken, vooral Engelstalige boeken, schommelt en het ene jaar zijn er meer Nederlandstalige boeken en het andere jaar zijn er meer vertalingen. De toename past zeker bij de geschetste ontwikkelingen in het buitenland, maar het lijkt in Nederland of in ieder geval op de lijsten van het CPNB nog wel mee te vallen; volledige dominantie van Engelstalig boeken ontbreekt er.

10.6 F: Prijs van het boek

Over de prijs van bestsellerboeken wordt weinig gezegd. Volgens Vanderbilt II was Richard Simon, een van de oprichters van de Amerikaanse uitgeverij Simon & Schuster, opgericht in 1924, de eerste die experimenteerde met boekprijzen. Zo ontdekte hij dat \$4,95 beter verkocht

⁷¹ Van Boven 2015, p. 155.

⁷² Van Boven 2015, p. 176.

⁷³ Van Boven 2015, p. 180.

dan \$5,00 en dit werd snel de gebruikelijke manier van beprijzen.⁷⁴ Hier is niet speciaal naar gekeken bij de CPNB-lijsten, maar een snelle blik op de prijzen leert dat dit nog steeds het geval is: ronde prijzen zijn minder frequent dan boeken van X euro en 50, 75, 90 of 95 cent.

Ook stelt Vanderbilt II dat ‘every time publishers have figured out how to lower the price of books, there has been an explosive growth in the sales of books.’⁷⁵ Dit lijkt niet heel erg toepasselijk op de Nederlandse boekenmarkt, in ieder geval gebaseerd op de CPNB-lijsten. De prijzen dalen, vanaf 1997 met een grootste daling tussen 2007 en 2012, maar het hoogste aantal verkochte exemplaren is in 2007, dus voor die grote verlaging van de prijs.

10.6.1 Conclusie

De manier van prijsbepaling van bestsellers in Nederland is vergelijkbaar met die in de Verenigde Staten, maar over hoe hoog de gemiddelde prijs is, is te weinig bekend om een goede vergelijking te kunnen maken.

10.7 G en G2: Bewerking van het boek en bewerkingsjaar

Bloom schetst een ontwikkeling vanaf de jaren ‘70, toen uitgeverijen tijdens de recessie probeerden met een kleiner aanbod, meer winst te maken: de zoektocht naar dé bestseller werd intenser. Op een gegeven moment ontdekten uitgevers dat de verkoop van een boek kon worden verhoogd ‘by tie-ins with television and film or with branded products and could be packaged for book clubs, a condensed novel, serial rights and a paperback version.’⁷⁶ Van Boven constateert hetzelfde en schrijft over de twintigste eeuw:

Nieuwe media kwamen op en maakten het mogelijk een bestseller in een andere vorm een nieuw leven te verlenen: een hoorspel, een toneelstuk, een musical, een film, een televisieserie, een computerspel. Het principe was steeds hetzelfde: het literaire succes van de bestseller garandeerde aandacht voor de nieuwe productie en, omgekeerd, profiteerde de bestseller weer van de nieuwe publieksaandacht.⁷⁷

Bewerkingen zorgen ervoor dat een boek langer een bestseller blijft of sneller een bestseller wordt. Dit is ook al geconstateerd bij kenmerk D, waarbij de meeste boeken die ver voor het verschijnen van de CPNB-lijst waarop het boek staat, zijn verfilmd of op een andere manier bewerkt.

⁷⁴ Vanderbilt II 1999, p. 184.

⁷⁵ Vanderbilt II 1999, p. 184.

⁷⁶ Bloom 2008, p. 97.

⁷⁷ Van Boven 2015, p. 51.

Van Boven noteert verder nog dat een verfilming steeds sneller na de boekpublicatie gebeurt. Dat lijkt bij de boeken op de CPNB-lijsten niet echt zo te zijn. Het aantal jaren tussen de verschijning van een boek en het jaar van bewerking loopt uiteen van vlak erna tot pas decennia later.

10.7.1 Conclusie

Dat bewerkingen worden gebruikt om de verkoop van bestsellers te verhogen lijkt zowel in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, waar Bloom het over heeft, als in Nederland het geval te zijn.

10.8 H: Man/vrouw-verhoudingen

Met de man/vrouw-verhoudingen op bestsellerlijsten hebben meerdere onderzoekers zich beziggehouden. Bloom schrijft het volgende⁷⁸:

It goes without saying that many of the top-selling fiction authors of the twentieth century were women, writing in almost all genres, that their success was and remains due to a female readership, and that women authors will continue to maintain this position.

Vervolgens maakt hij een kleine onderverdeling met betrekking tot genre; volgens Bloom schrijven vrouwen vaker romantische verhalen en saga's en mannen vaker over oorlog, misdaad en horror, maar er zijn genoeg schrijvers die niet binnen deze verdeling passen.⁷⁹

Bloom schrijft over de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Sutherland, die het vooral over de Verenigde Staten heeft, schrijft in 1981 dat uit een onderzoek van de New York Times Book Review bleek dat slechts 2 van de 10 bestverkopende auteurs van de jaren '70 vrouwelijk waren.⁸⁰ Wel waren vrouwen volgens hem in de 'genesis area of American bestsellerdom', dat wil zeggen eind negentiende eeuw, begin twintigste eeuw⁸¹, in de meerderheid. 'Op jaaroverzichten van bestverkochte boeken uit de jaren negentig vormen vrouwen geen meerderheid', stelt Van Boven.⁸²

10.8.1 Conclusie

Op alle vijf CPNB-lijsten staan meer mannelijke dan vrouwelijke auteurs. Het zou kunnen dat Bloom, die zegt dat 'many of the top-selling fiction authors' vrouwen waren, bedoelt dat veel,

⁷⁸ Bloom 2008, p. 31.

⁷⁹ Bloom 2008, p. 36.

⁸⁰ Sutherland 1981, p. 74.

⁸¹ Sutherland 2007, p. 47.

⁸² Van Boven 2015, p. 159.

maar niet de meerderheid vrouw was. Vanuit deze lezing sluit hij wel, net zoals Sutherland en Van Boven, aan bij de gevonden resultaten; natuurlijk staan er wel vrouwelijke auteurs op de lijst, maar mannen vormen de meerderheid. Het is geen Nederlands verschijnsel, maar een internationaal bestsellerverschijnsel.

10.9 I: Geboortjaar van de auteur

Best-selling authors tend to be aged between their late thirties or (more likely) mid-forties and mid-sixties, revisiting and revising much that came from their own childhood and teen years in the century.⁸³

Dit is wat Bloom in 2008 zegt over de leeftijd van de bestsellerauteurs. Tussen de laat-dertig of eerder midden-veertig en midden-zestig is een tijdsspanne van 20/25 jaar. De categorieën gebruikt in dit onderzoek zijn slechts 10 jaar breed, maar de meest voorkomende categorie elk jaar past steeds binnen de door Bloom geschetste periode: 42-52 jaar in 1997, 40-50 in 2002, 35-45 in 2007, 43-53 in 2012 en 45-55 in 2016. In de tijdsspanne die Bloom schetst, is de categorie van 2007 ook niet meer bijzonder of afwijkend, terwijl dat wel een beetje zo lijkt als je alleen de 5 CPNB-lijsten naast elkaar legt.

10.9.1 Conclusie

De gevonden resultaten op basis van de CPNB-lijsten sluiten goed aan bij wat Bloom schetst over de leeftijd van auteurs in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk.

10.10 Terugkoppeling naar de hypothese

Ik stelde in de hypothese dat ik verwachtte dat het grootste gedeelte van de resultaten wel overeen zal komen met de bestaande (buitenlandse) traditie. De literatuur gaat vooral over het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Ik verwachtte wel met betrekking tot de genres verschillen te ontdekken. Dit is eigenlijk niet het geval. In vrijwel alle gevallen komen de resultaten overeen met wat anderen al hebben genoteerd over andere landen en de resultaten sluiten ook meestal wel aan bij wat Van Boven noteert over Nederland. Ook de meest voorkomende genres blijken in alle landen wel dezelfde te zijn.

⁸³ Bloom 2008, p. 108.

Eindconclusie

Alle deelconclusies bij elkaar: heel concreet het antwoord op mijn hoofdvraag.

“Welke terugkerende/constante kenmerken en nieuwe ontwikkelingen zijn er in de CPNB Top 100-lijsten te vinden in de periode 1997-2017 met betrekking tot de bestseller en zijn auteur (I) en op welke manier passen die kenmerken en ontwikkelingen in de door de bestaande literatuur geschetste (buitenlandse) bestsellertraditie (II)?”

De boeken op de CPNB Top 100-lijsten zitten het vaakst in de categorie Literaire fictie algemeen en dan met name de genres (vertaalde) literaire romans en romans en literaire thrillers komen veel voor. Elk jaar vormt de categorie Non-fictie vrije tijd/algemeen de tweede grootste groep en ook kinderboeken komen veel voor. De belangrijkste ontwikkeling met betrekking tot het genre is de toename van het aantal (literaire) thrillers na 2007. Deze ontwikkeling sluit aan bij bevindingen in/over het buitenland.

Het aantal verkochte exemplaren stijgt, piekt in 2007 en daalt dan weer. Die enorme piek is niet goed te verklaren en omdat de andere, in de literatuur besproken, landen een veel grotere afzetmarkt hebben, is het lastig te zeggen of de gevonden resultaten aansluiten bij het buitenland. Wel bevestigen de resultaten de bewering van Van Boven dat van de allerbest verkochte boeken er honderdduizenden worden verkocht.

A. W. Bruna is de enige uitgeverij die op elke lijst voorkomt. Deze staat in totaal op de tweede plaats, met Anthos op 1 als uitgeverij met de meeste boeken in totaal op de lijsten. Deze 2 uitgeverijen zijn gespecialiseerd in boeken in de genres die het vaakst voorkomen. Er staan veel verschillende uitgeverijen op de lijsten en, zoals ook in de bestaande literatuur werd geschetst, toont dit dat niet per se de grootste uitgeverijen al het succes hebben, maar dat, omdat bestsellers zo willekeurig lijken te zijn, ook kleine uitgeverijen een goede kans maken om een bestseller uit te geven.

Bijna alle boeken werd ofwel in het jaar waarover de lijst gaat uitgegeven, ofwel in de 5 jaar ervoor. Dat bevestigt dat bestsellers snelle, relatief korte succesverhalen zijn. Voor de boeken die langer geleden werden uitgegeven, is meestal een goede verklaring te vinden, zoals het feit dat het boek een verfilming krijgt.

In 1997 was het grootste gedeelte van de boeken op de lijst Nederlandstalig. In de jaren erna is het een soort touwtje trekken; het ene jaar zijn er net iets meer Nederlandstalige boeken en het andere jaar zijn er net iets meer vertalingen. Zoals de bestaande literatuur aangeeft, is het grootste gedeelte van de vertalingen oorspronkelijk Engelstalig. Een echte dominantie van Engelse boeken, zoals Bloom die schetste, is er in Nederland niet.

De prijzen van de boeken dalen, totdat ze in 2016 ineens weer omhoog gaan. Dit loopt niet gelijk met de totale omzet, die in 2007, het jaar waarin er zo extreem veel boeken werden verkocht, veel groter is dan in de andere jaren. In de bestaande literatuur wordt zeer weinig geschreven over de prijzen van bestsellers. Het is dus lastig te zeggen of deze ontwikkeling normaal is en of de gemiddelde prijs in Nederland vergelijkbaar is met die in het buitenland.

Elk jaar worden er 29 of 30 boeken bewerkt, behalve in 2016. Er is geen logica in de snelheid van de bewerking; soms duurt het jaren, soms wordt een boek heel snel bewerkt. De meeste bewerkingen gaan om verfilmingen van boeken. Het is wel zo dat zowel in de Verenigde Staten als in het Verenigd Koninkrijk als in Nederland bewerkingen gebruikt worden om de levensduur van een bestseller te verlengen of om het boek nieuw leven in te blazen.

Elk jaar staan er meer mannelijke dan vrouwelijke auteurs op de lijsten. Deze bevinding sluit aan bij de bestaande literatuur.

De leeftijd van de auteurs ligt, zoals Bloom aangaf, meestal tussen eind-dertig en midden-zestig. De in dit onderzoek gebruikte categorieën zijn iets smaller en het komt erop neer dat de auteurs het vaakst tussen de begin-veertig en halverwege-vijftig zijn. Dat past dus goed in de categorie die Bloom beschrijft.

Er zijn allerlei dingen gaande in de wereld van de bestsellers. Sommige bestsellerkenmerken, zoals met betrekking tot de auteur, blijven eigenlijk steeds constant. Andere kenmerken zijn aan verandering onderhevig. Sommige veranderingen zijn logisch, andere veranderingen bevestigen juist dat wat de meeste onderzoekers vrijwel allemaal als een van de eerste dingen noteren: er is geen geheim recept, geen checklist die je afwerkt en die een bestseller garandeert. In veel gevallen is het wel of niet bestseller- worden van een boek, gewoon een kwestie van geluk.

Discussie

Gehanteerde methode

De gehanteerde methode werkte in principe goed. Het probleem met lijsten van langer geleden, zeker bij die van 1997, is dat veel informatie niet meer te vinden is. Een ‘oud’ boek dat in 2016 ineens heel veel media-aandacht kreeg, kan ik me nog wel herinneren, maar voor opvallende, afwijkende boeken uit 1997, kan ik zelf geen verklaringen bedenken, tenzij bijvoorbeeld Google die mij geeft. Ook de overgang van de gulden naar de euro en het ontbreken van het eerste jaar van publicatie op de CPNB-lijst van 1997 was lastig.

Het probleem met de vergelijking met het buitenland en de gevonden tendensen in Nederland is dat, behalve het werk van Van Boven, eigenlijk alle literatuur niet van heel recent is. Dat had ik me van tevoren niet echt gerealiseerd, maar dat maakt het wel lastig om goede vergelijkingen te maken. Wat ik veel heb moeten doen is vergelijken met ‘vroeger’ en doorredeneren naar het heden zonder daar harde bewijzen voor te hebben. Hier is overigens niet echt een oplossing voor, want die literatuur bestaat nu eenmaal niet.

Hypotheses

Niet al mijn hypotheses klopten. Ik denk dat iets te naïef aan dit onderzoek ben begonnen, me wat betreft de genres bijvoorbeeld te veel heb gefocust op *crime fiction*, terwijl er veel andere interessante dingen te ontdekken zijn. Er gebeurt van alles in het literaire veld en zoals in de bestaande literatuur vaak gezegd werd, zijn bestsellers vaak verrassingen. Uitzonderingen komen dus veel voor en kunnen eigenlijk alle logische patronen en ontwikkelingen volledig door de war schoppen.

Vervolgonderzoek

In sommige gevallen is er al specifiek geschreven over mogelijk vervolgonderzoek. Het meest logische vervolgonderzoek is eenzelfde onderzoek, maar waarbij alle lijsten worden meegenomen. Ik heb nu bij een aantal kenmerken wel indicaties gevonden, maar hoe de ontwikkeling van bijvoorbeeld de prijs en het aantal verkochte exemplaren precies verloopt, kan duidelijker getoond worden als ook de jaren tussen de peiljaren in bekeken worden. Dit geldt zeker ook met betrekking tot het bijzonder hoge aantal verkochte exemplaren in 2007, waarvoor ik geen verklaring heb kunnen vinden, maar die misschien door vergelijking van meerdere lijsten wel gevonden kan worden.

Het CPNB geeft sinds 2015, behalve een lijst van best verkochte boeken, ook een lijst van meest uitgeleende boeken uit. Op dit moment zou een vergelijking tussen deze 2 lijsten slechts voor 2 jaar kunnen, maar het zou later zeker interessant kunnen zijn om te kijken naar de verschillen en overeenkomsten tussen deze 2: als bibliotheken ander soort leners hebben dan boekwinkels kopers hebben, zou de verdeling van genres en de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke auteurs anders kunnen liggen.

Een ander interessant vervolgonderzoek heeft betrekking op het genderkenmerk. Er zijn steeds meer mannelijke dan vrouwelijke auteurs aanwezig. Waarom is dat zo? Heeft het bijvoorbeeld te maken met genre; schrijven mannen meer van het populaire literaire fictie-genre dan vrouwen? Of zit er iets anders achter?

Ik heb met betrekking tot de genres vooral gekeken naar de meest voorkomende groepen. Vooral Sutherland (2007), maar ook andere onderzoekers, tonen met behulp van voorbeelden dat wat er wordt gelezen, kenmerkend is voor veranderingen en belangrijke gebeurtenissen in de samenleving. Tijdens de Vietnam-oorlog werden er bijvoorbeeld zowel pro- als contra-oorlogboeken uitgegeven.⁸⁴ Dit werd dan niet meteen het grootste genre, maar het toont wel meer over wat er speelt. De grootste genres, literaire romans, nouvelles, thrillers worden altijd wel veel verkocht, maar de kleine, veranderende groepen vertellen ook veel. Bij verder onderzoek zou het interessant zijn om juist naar deze genres te kijken en te onderzoeken wat deze zeggen over de samenleving op dat moment.

⁸⁴ Sutherland 2007, p. 70.

Bibliografie

Anoniem. 'Boekhandels verkopen Montignac het meest'. In; *Reformatorisch Dagblad*. Versie 2 maart 1998. 25 mei 2017. <https://www.rd.nl/oud/bin/980203bin04.html>

Anoniem. 'CPNB boeken-top 100'. In: *Nederlands Dagblad*, 9 september 1992.

Anoniem. 'CPNB publiceert Top-100 best verkochte boeken'. In: *Nieuwsblad van het Noorden*, 8 september 1992.

Anoniem. 'Verkiezing publieksprijs van het boek geopend'. In: *Nederlands Dagblad*, 10 september 1994.

Atcher, J., Jockers, M. L., *The Bestseller Code*. S.l.: Penguin UK: 2016.

Beernink, M. *Waarvoor dient een NUR-code?* Versie 1 maart 2014. 8 mei 2017. <https://www.hetboekenschap.nl/nur/?v=796834e7a283>

Berg, J. de. 'Voor wie van veel nieuws uit 1996 niet al te veel wil weten'. In: *Trouw*, 28 februari 1997.

Bloom, C. *Bestsellers: Popular Fiction Since 1900*. New York: Palgrave Macmillan 2008.

Boven, E. van, *Bestsellers in Nederland 1900-2015*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant 2015.

Bree, H. van. *Over Han*. Versie 2014. 18 juni 2017. <http://www.balkon-royale.nl/over-han/>

Colbjørnsen. T. 'The construction of a bestseller: theoretical and empirical approaches to the case of the *Fifty Shades* trilogy as an eBook bestseller'. In: *Sage Journals* 36: 8 (2014): 1100-1117.

Forshaw, B. *Nordic Noir. The Pocket Essential Guide to Scandinavian Crime Fiction, Film & TV*. Oldcastle: Books Ltd: 2013.

Hackett, A. P., Burke, J. H., *80 Years of Best Sellers 1895-1975*. New York, London: R. R. Bowker Company 1977.

King, L. J. *Best-seller by design. Vicki Baum and the House of Ullstein*. Detroit: Warner State University Press, 1988.

Korda, M., *Making the List. A Cultural History of the American Bestseller 1900-1999*. New York: Barnes & Noble Books 2001.

Kuitert, L. 'De uitgeverij en de symbolische productie van literatuur: Een historische schets 1800-2008'. In: *STILET* 10:2 (2008): 67-87.

Leemans, H. *Het veelvormige boek. Informatiegebruik bij de aankoop van een hedonistisch produkt*. Diss. Tilburg University. Tilburg: Eburon 1994.

Over CPNB. Versie 17 juni 2017. <https://www.cpnb.nl/over-cpnb>

Peysers, M. 'Diana in her own words'. In: *Newsweek*, 10 december 1997.

Sebes, P. *Bestsellers. Wat elke beginnende schrijver moet weten*. Amsterdam: Uitgeverij Thomas Rap, 2008.

Slee, C. *Hebbes*. Versie 18 juni 2017. <http://www.carryslee.nl/boek/Hebbes-T32.html>

Sussman, H. 'Birth of the bestseller'. In: *Victorian Literature and Culture* 36:1 (2008): 261-267.

Sutherland, J., *Bestsellers. A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press 2007.

Sutherland, J. *Bestsellers. Popular fiction of the 1970s*. Londen: Routledge & Kegan Paul 1981.

Vanderbilt II, A. T. *The making of a bestseller. From Author to Reader*. S.l.: McFarland & Company, 1999.

Verboord, M. 'Market logic and cultural consecration in French, German and American bestseller lists, 1970-2007'. In: *Elsevier* 39:4 (2011): 290-315.

Whelehan, I., *The Feminist Bestseller*. New York: Palgrave MacMillan 2005.

Bijlage

Bijlage 1: Links

Link naar de CPNB Top 100-lijst 1997:

https://www.cpnb.nl/sites/default/files/cpnb_users/m.hemels/CPNB_Top-100_1997.pdf

Link naar de CPNB Top 100-lijst 2002:

https://www.cpnb.nl/sites/default/files/cpnb_users/m.hemels/CPNBTOP100_2002.pdf

Link naar de CPNB Top 100-lijst 2007:

https://www.cpnb.nl/sites/default/files/cpnb_users/m.hemels/cpnb_top100-2007.pdf

Link naar de CPNB Top 100-lijst 2012:

https://www.cpnb.nl/sites/default/files/cpnb_users/m.hemels/CPNB_Top100_2012.pdf

Link naar de CPNB Top 100-lijst 2016:

[https://www.cpnb.nl/sites/default/files/cpnb_users/m.hemels/CPNB_Top_100 -
_Bestverkochte_boeken-2016.pdf](https://www.cpnb.nl/sites/default/files/cpnb_users/m.hemels/CPNB_Top_100_-_Bestverkochte_boeken-2016.pdf)

Link naar de pagina waar alle lijsten te vinden zijn:

<https://www.cpnb.nl/campagnes/cpnb-top-100-2016/uitgaven>

Bijlage 2: Tabel met gegevens 1997

	A	B	C	D	E	E2	F	G	G2	H	I
1	893	370.037	Artulen	1993	FR	1987	f24,50			M	1944
2	893	100.000	Artulen	1996	NL		f39,50			V	1945
3	320	100.000	Forum	1992	ENG	1991	f59,50	Theater	2012	V	1952
4	332	100.000	A. W. Bruna	1997	ENG	1997	f39,95	Film		M	1955
5	302	100.000	Vassallucci	1997	NL		f39,90			V	1960
6	301	100.000	De Arbeiderspers	1997	NL		f34,90			V	1945
7	627	100.000	Sdu Uitgevers	1995	NL		f39,90				
8	301	75.000	Thomas Rap	1997	NL		f15,00			M	1954
9	331	75.000	De Fontein	1997	NL		€ -	Serie	1996	M	1923
10	627	75.000	Het Spectrum	1997	NL		f49,90				
11	331	75.000	De Fontein	1997	NL		€ -	Serie	1996	M	1923
12	680	75.000	Het Spectrum	1997	NL		f27,50			M	
13	627	75.000	Van Dale Lexicografie	1996	NL		€ -				
14	627	50.000	Het Spectrum	1997	NL		€ -				
15	302	50.000	Forum	1997	ENG	1996	€ -			M	1950
16	893	50.000	Artulen	1996	FR	1994	f39,50			M	1944
17	302	50.000	Wereldbibliotheek	1992	SP	1991	f39,90			V	1942
18	301	50.000	De Bezige Bij	1992	NL		f75,00	Film	2001	M	1927
19	800	50.000	Forum	1995	ENG	1985	f25,00			M	1934
20	301	50.000	De Arbeiderspers	1994	NL		f39,90			V	1945
21	301	50.000	Contact	1997	NL		f17,90			V	1955
22	301	50.000	Novella	1997	NL		f16,90			M	1954
23	302	50.000	De Boekerij	1993	ENG	1993	f27,50	Film	2006	M	1950
24	480	50.000	Bosch & Keuning	1997	NL		f14,90				
25	301	35.000	Nijgh & Van Ditmar	1997	NL		f39,90			M	1971
26	640	35.000	Scriptum	1997	NL		€ -			M	1957
27	301	35.000	Thomas Rap	1996	NL		f15,00			M	1954

28	332	35.000	Luitingh-Sijthoff	1997	ENG	1997	f39,90			M	1927
29	320	35.000	Atlas	1996	NL		f39,90			M	1946
30	893	35.000	Artulen	1997	NL		f44,50			V	1945
31	302	35.000	De Boekerij	1995	ENG	1995	f34,90	Film	1998	M	1950
32	627	35.000	Het Spectrum	1997	NL		€ -				
33	791	35.000	De Prom	1997	NL		f24,98			M + M	1865/1949
34	627	35.000	Van Dale Lexicografie	1996	NL		€ -			V + ?	1954 + ?
35	301	35.000	L. J. Veen	1997	NL		f18,90			M	1947
36	320	35.000	L. J. Veen	1997	NL		f17,90			M	1947
37	431	35.000	Rebo	1996	NL		€ -			V	1968
38	301	35.000	De Arbeiderspers	1993	NL		f39,90	Film	2002	V	1946
39	426	35.000	Rebo	1994	NL		f14,95			M	1949
40	320	25.000	Novella	1996	NL		f14,90			M	1954
41	800	25.000	Bzztôh	1997	NL		f19,50			M + M	
42	301	25.000	Bert Bakker	1997	NL		f29,90	Film	2001	M	1943
43	627	25.000	Het Spectrum		NL		€ -				
44	680	25.000	Bert Bakker	1997	NL		f29,90	Film e.a.	1959	M + V	
45	302	25.000	Bert Bakker	1993	ENG	1992	f34,90	Film	1997	M	1943
46	507	25.000	Kosmos-Z&K		NL		€ -				
47	301	25.000	De Bezige Bij	1997	NL		f39,50	Film	2001	M	1954
48	302	25.000	Forum	1997	ENG	1995	f10,00			V	
49	700	25.000	Balans	1996	NL		f39,50			M	1936
50	325	25.000	Thomas Rap	1997	NL		f27,50			M	1954
51	281	25.000	Querido	1977	NL		f14,90	Film e.a.		V	1911
52	301	25.000	Bert Bakker	1997	NL		f29,90			V	1920
53	431	25.000	Rebo	1997	NL		€ -			V	
54	302	25.000	Bert Bakker	1995	IT	1994	f45,00			M	1932
55	301	25.000	Contact	1997	NL		f34,90			V	1934
56	893	25.000	Artulen	1997	FR	1992	f39,50			M	1944

57	870	25.000	Zuid Boekproducties	1997	ENG	1995	€ -			M	
58	851	25.000	Van Holkema & Warendorf	1989	NL		€ -			V	1951
59	281	25.000	Querido	1971	NL		f29,90	Film e.a.	2004	V	1911
60	301	25.000	De Arbeiderspers	1997	NL		f34,90			M	1963
61	507	25.000	Kosmos-Z&K		NL		€ -				
62	331	25.000	De Fontein	1996	NL		€ -	Serie	1996	M	1923
63	280	25.000	De Fontein	1988	ENG	1988	f29,90	Film	1998	M	1916
64	302	25.000	Rainbow	1994	DK	1992	f49,90	Film	1997	M	1957
65	431	25.000	Rebo	1997	NL		€ -			V	1968
66	301	20.000	De Bezige Bij	1996	NL		f34,50			M	1929
67	360	20.000	A. W. Bruna	1997	ENG	1996	€ -	Film e.a.	v.a. 1982	M	1945
68	893	20.000	Artulen	1997	FR	1996	€ -			M	1994
69	847	20.000	Kosmos-Z&K	1992	NL		€ -			M + V	1946/1944
70	282	20.000	Leopold	1996	NL		f22,50			M	1952
71	400	20.000	Bzztôh	1997	ENG	1997	f39,50			M	1953
72	360	20.000	A. W. Bruna	1997	ENG	1996	€ -			M	1945
73	281	20.000	Querido	1977	NL		€ -	Film e.a.		V	1911
74	791	20.000	SUN	1996	NL		f39,50			V	1969
75	273	20.000	Gottmer	1994	ENG	1969	f15,90	Film e.a.	1993	M	1929
76	332	20.000	A. W. Bruna	1997	ENG	1997	f34,90			M	1940
77	474	20.000	La Rivière	1997	NL		€ -			V	1931
78	283	20.000	Elzenga	1997	NL		f29,95	Film		M	1955
79	305	20.000	A. W. Bruna	1997	ENG	1997	f39,90	Serie	2003	V	1949
80	281	20.000	Querido		NL		€ -	Film e.a.		V	1911
81	306	20.000	Bert Bakker	1990	NL		€ -				
82	401	20.000	Bzztôh	1997	NL		€ -			M	1951
83	442	20.000	Inmerc	1997	NL		€ -				
84	800	20.000	SUN	1997	NL		f39,50			M	1952
85	301	20.000	Querido	1997	NL		f29,90			V	1918

86	893	20.000	Artulen	1993	FR	1992	€ -			M	1944
87	332	20.000	A. W. Bruna	1996	ENG	1996	f45,00			M	1947
88	441	20.000	Inmerc	1992	NL		€ -				
89	467	20.000	Kosmos-Z&K	1997	NL		€ -				
90	302	20.000	Meulenhoff	1972	SP	1967	€ -	Film	1981	M	1927
91	474	20.000	La Rivière	1997	NL		€ -			V	1931
92	283	20.000	Kluitman Alkmaar	1997	ENG	1993	€ -	Serie e.a.		M	1943
93	474	20.000	La Rivière	1997	NL		€ -			V	
94	273	<20.000	Leopold	1996	NL		f22,50	Serie e.a.	2009	M	1923
95	281	<20.000	Querido	1977	NL		€ -	Film e.a.		V	1911
96	301	<20.000	Meulenhoff	1997	NL		f55,00			M	1957
97	281	<20.000	Querido	1977	NL		€ -	Film e.a.		V	1911
98	302	<20.000	Prometheus	1997	ENG	1997	f39,90			V	1961
99	302	<20.000	Het Spectrum	1980	ENG	1980	€ -	Film	1986	V	1936
100	489	<20.000	Rebo	1997	NL		€ -			M	1973

Bijlage 3: Tabel met gegevens 2002

A	B	C	D	E	E2	F	G	G2	H	I
1	305	218.249	Anthos	2002	ENG	2002	€ 18,90		V + M	1958/1959
2	302	150.000	De Bezige Bij	2002	ENG	2002	€ 27,50		V	1963
3	740	150.000	Karakter	2002	NL		€ 15,95		M	1948
4	332	100.000	A. W. Bruna	2002	ENG	2002	€ 19,95		M	1955
5	305	100.000	Flamigo Noire	1999	ENG	1999	€ 12,00	Film	2002	V + M
6	302	100.000	A. W. Bruna	2002	ENG	2002	€ 29,50		V	1936
7	283	100.000	De Harmonie	1999	ENG	1998	€ 14,50	Film e.a.	2002	V
8	301	100.000	Thomas Rap	2002	NL		€ 7,50		M	1954
9	283	100.000	De Harmonie	2000	ENG	1999	€ 14,50	Film e.a.	2004	V
10	331	75.000	De Fontein	2002	NL		€ 9,98	Serie	2005	M
11	283	75.000	De Harmonie	1998	ENG	1997	€ 14,50	Film e.a.	2001	V
12	283	75.000	De Harmonie	2000	ENG	2000	€ 16,90	Film e.a.	2005	V
13	331	75.000	De Fontein	2002	NL		€ 9,98	Serie	1996	M
14	334	75.000	M	1957	ENG	1954	€ 16,50	Film e.a.	1978/2001	M
15	301	75.000	De Bezige Bij	2002	NL		€ 18,50		M	1954
16	320	75.000	Plataan	2001	NL		€ 17,50		V	1967
17	334	50.000	M	1957	ENG	1954	€ 16,50	Film e.a.	2002	M
18	680	50.000	Het Spectrum	2002	NL		€ 13,40			
19	302	50.000	Wereldbibliotheek	2002	SP	2002	€ 17,90		V	1942
20	301	50.000	Querido	2002	NL		€ 16,95		V	1918
21	851	50.000	Tirion	2002	NL		€ 9,90		V	1968
22	301	50.000	Prometheus	2002	NL		€ 24,95		V	1955
23	302	50.000	De Bezige Bij	1993	ENG	1992	€ 12,50		V	1963
24	600	50.000	BZZTôH	2001	ENG	1999	€ 12,50		V	1941
25	301	50.000	Nijgh & Van Ditmar	2000	NL		€ 12,00	Film	2002	M
26	334	50.000	M	1957	ENG	1954	€ 16,50	Film e.a.	2003	M

27	320	50.000	Contact	2002	NL		€ 24,90			M	1946
28	305	50.000	Flamigo Noire	1997	ENG	1997	€ 12,50			V + M	1958/1959
29	301	50.000	Augustus	2002	NL		€ 18,50			M	1946
30	640	50.000	Scriptum Books	2002	NL		€ 12,50			M	1964
31	302	50.000	De Geus	2002	SWE	2001	€ 22,50			V	1927
32	301	50.000	Atlas	1999	NL		€ 25,00			M	1946
33	440	50.000	Kosmos-Z&K	2002	ENG	2002	€ 34,99			M	1975
34	332	35.000	A. W. Bruna	2002	ENG	2001	€ 19,95			M	1960
35	301	35.000	De Bezige Bij	1992	NL		€ 12,50	Film	2001	M	1927
36	440	35.000	Kosmos-Z&K	2001	ENG	2001	€ 24,99			M	1975
37	305	35.000	Flamigo Noire	1998	ENG	1998	€ 12,50	Film	2002	V + M	1958/1959
38	754	35.000	Karakter	2002	NL		€ 15,95			M	1948
39	302	35.000	De Bezige Bij	2000	ENG	1999	€ 12,50	Film	2002	V	1955
40	627	35.000	Sdu/Standaard	1954	NL		€ 20,00				
41	273	35.000	C. de Vries Brouwers	1990	DUI	1989	€ 5,65	Serie e.a.		M + M	1948/1947
42	302	35.000	Wereldbibliotheek	2000	HO	1942	€ 14,50	Theater	2003	M	1900
43	306	35.000	G.A. van Oorschot	2002	NL		€ 20,00			V	1909
44	440	35.000	Kosmos-Z&K	2000	ENG	2000	€ 22,99			M	1975
45	440	35.000	Kosmos-Z&K	2000	ENG	1999	€ 22,99			M	1975
46	334	35.000	M	1957	ENG	1937	€ 17,95	Film e.a.	2012	M	1892
47	302	35.000	De Boekerij	2002	ENG	2001	€ 17,95			M	1939
48	301	35.000	De Bezige Bij	2002	NL		€ 12,50			M	1912
49	302	35.000	Prometheus	2000	ENG	1999	€ 12,50	Film	2004	V	1958
50	302	35.000	Vassallucci	2002	ENG	2002	€ 16,95	Film	2007	V + V	1974/1974
51	302	30.000	Archipel	2000	ENG	2000	€ 12,50			V + M	1969/1971
52	305	30.000	Anthos	2001	ENG	2001	€ 18,90			V + M	1958/1959
53	281	30.000	Querido	1970	NL		€ 11,50	Film	2001	V	1911
54	305	30.000	Anthos	2000	ENG	2000	€ 18,11	Film	2005	V + M	1958/1959

55	301	30.000	Contact	2002	NL		€ 15,80			V	1952
56		30.000	Het Spectrum	2002	NL		€ 12,95				
57	332	30.000	Luitingh-Sijthoff	2002	ENG	2001	€ 18,95			M	1927
58	301	30.000	Prometheus	2002	NL		€ 17,95			V	1949
59	301	30.000	De Arbeiderspers	2002	NL		€ 15,95			M	1963
60	282	30.000	Prometheus	2002	NL		€ 15,95			V	1946
61	273	30.000	Lemniscaat	2002	NL		€ 6,00			M	1955
62	321	30.000	Nijgh & Van Ditmar	2002	NL		€ 29,90			V	1962
63	301	30.000	Thomas Rap	2001	NL		€ 11,35			M	1954
64	480	30.000	L. J. Veen	2002	NL		€ 10,00			M	1947
65	281	30.000	Querido	1971	NL		€ 15,90	Film e.a.	2004	V	1911
66	302	30.000	Archipel	1999	ENG	1999	€ 12,50			V + M	1969/1971
67	301	30.000	De Arbeiderspers	2002	NL		€ 17,95			M	1944
68	302	25.000	De Geus	1998	SWE	1985	€ 12,50	Film	2012	V	1927
69	305	25.000	Cargo	2000	ENG	2000	€ 12,50			V	
70	302	25.000	Wereldbibliotheek	1994	SP	1994	€ 12,00			V	1942
71	301	25.000	Atlas	2002	NL		€ 18,50			V	1955
72	301	25.000	Bert Bakker	2002	NL		€ 19,95			M	1943
73	700	25.000	Balans	2002	NL		€ 20,50			M	1936
74	688	25.000	Thoth	2002	NL		€ 17,90				
75		25.000	Ambo	1992	NL		€ 10,00				
76	302	25.000	Ambo	2001	SWE	1999	€ 22,90			M	1934
77	302	25.000	Rainbow	2000	SWE	1999	€ 8,00			V	1927
78	770	25.000	Historische Uitgeverij	2001	NL		€ 22,95			M	1953
79	273	25.000	Lemniscaat	1989	NL		€ 12,50			V + M	1953/1947
80	301	25.000	J. M. Meulenhoff	2002	ENG	2002	€ 22,50			V	1929
81	334	20.000	M	1957	ENG	1954	€ 45,00	Film e.a.	2001	M	1892
82	332	20.000	Luitingh-Sijthoff	2002	ENG	1981	€ 16,95	Film	2002	M	1940

83	780	20.000	Scriptum	2002	NL		€ 19,95			M	1957
84	401	20.000	Thomas Rap	2001	NL		€ 7,50			M	1954
85	270	20.000	Querido	1954	NL		€ 6,80	Film e.a.		V	1911
86	302	20.000	Rainbow	1986	SP	1984	€ 8,00			V	1942
87	302	20.000	De Arbeiderspers	1994	PO	1988	€ 11,11			M	1947
88	300	20.000	Nijgh & Van Ditmar	2002	NL		€ 14,95			M	1958
89	332	20.000	A. W. Bruna	1998	ENG	1998	€ 12,50	Film	2003	M	1955
90	402	20.000	Sirene	1998	ENG	1998	€ 7,95	Film	2009	V	1965
91	770	20.000	Archipel	2002	ENG	1996	€ 17,95			V	1944
92	270	20.000	Querido	1977	NL		€ 22,75	Film e.a.		V	1911
93	275	20.000	Querido	1973	NL		€ 12,95	Theater	2003	V	1911
94	332	20.000	Luitingh-Sijthoff	2002	ENG	2002	€ 15,95			V + M	1927
95	502	20.000	Mo'Media	2001	NL		€ 15,50			V	1945
96	301	20.000	Singel Pockets	2000	NL		€ 7,50			V	1977
97	507	20.000	Kosmos-Z&K	±1960	NL		€ 4,50				
98		20.000	Cossee	2002	ENG	2002	€ 18,90			M	1940
99	302	20.000	Ambo	2002	FR	2002	€ 17,90			M	1929
100	275	20.000	Querido	2002	NL		€ 9,95			V	1911

Bijlage 4: Tabel met gegevens 2007

A	B	C	D	E	E2	F	G	G2	H	I	
1	284	591.888	De Harmonie	2007	ENG	2007	€ 19,90	Film e.a.	2010	V	1965
2	893	554.908	De Zonnestraal	2006	NL		€ 17,95			V	1974
3	302	521.926	De Bezige Bij	2003	ENG	2003	€ 10,00	Film	2007	M	1965
4	302	453.566	De Bezige Bij	2007	ENG	2007	€ 19,90			M	1965
5	890	379.065	De Zonnestraal	2005	NL		€ 13,95			V	1974
6	443	250.000	De Zonnestraal	2007	NL		€ 13,95			V	1974
7	720	200.000	Kosmos	2007	ENG	2006	€ 17,95	Film	2007	V	1945
8	305	200.000	Anthos	2007	NL		€ 19,95			V	1968
9	893	150.000	De Zonnestraal	2007	NL		€ 17,95			V	1974
10	305	150.000	Anthos	2007	ENG	2007	€ 19,95			V + M	1958/1959
11	301	150.000	Podium	2003	NL		€ 10,00	Film	2009	M	1964
12	305	125.000	Anthos	2007	NL		€ 12,50			V	1966
13	301	125.000	Thomas Rap	2007	NL		€ 7,50			M	1954
14	301	100.000	Augustus	2007	NL		€ 17,90			M	1946
15	320	100.000	Podium	2006	NL		€ 18,00			M	1971
16	301	100.000	Podium	2006	NL		€ 16,00			M	1964
17	302	100.000	Signatuur	2004	SP	2001	€ 19,95			M	1964
18	301	100.000	De Arbeiderspers	2007	NL		€ 19,95			M	1956
19	284	100.000	Querido	2007	NL		€ 12,95	Serie e.a.		V	1960
20	302	100.000	Wereldbibliotheek	2006	DUI	2004	€ 22,50	Film	2013	M	1944
21	301	100.000	Prometheus	2007	NL		€ 19,95			V	1955
22	401	100.000	HvR	2007	NL		€ 17,50			V + V	1965/1965
23	301	75.000	De Geus	2005	NL		€ 22,50			M	1954
24	305	75.000	Anthos	2006	NL		€ 12,50	Film	2015	V	1968
25	301	75.000	Nijgh & Van Ditmar	2006	NL		€ 19,90	Film	2010	M	1971
26	305	75.000	Cargo	2007	ENG	2007	€ 19,90			V	1971

27	305	75.000	Anthos	2003	NL		€ 12,50	Film	2009	V	1967
28	332	75.000	A. W. Bruna	2007	ENG	2007	€ 19,95	Serie	2013	M	1960
29	440	60.000	Kosmos	2007	ENG	2007	€ 39,95			M	1975
30	305	60.000	Anthos	2006	NL		€ 18,95			V	1967
31	301	60.000	De Bezige Bij	2005	NL		€ 12,50			M	1967
32	305	60.000	Anthos	2004	NL		€ 12,50	Film	2010	V	1967
33	301	60.000	Nijgh & Van Ditmar	2004	NL		€ 12,50	Film	2011	V	1962
34	331	60.000	De Fontein	2007	NL		€ 9,95	Serie	1996	M	1923
35	305	60.000	Cargo	2002	ENG	2001	€ 10,00			V	1971
36	302	60.000	The House of Books	2007	ENG	2007	€ 17,50			V	1969
37	343	60.000	Sijthoff	2007	ENG	2007	€ 17,50			V	
38	530	60.000	Het Spectrum	2007	NL		€ 15,95			M	
39	331	60.000	De Fontein	2007	NL		€ 9,95	Serie	1996	M	1923
40	301	60.000	De Bezige Bij	2005	NL		€ 12,50	Film	2016	M	1938
41	305	50.000	Cargo	2003	ENG	2002	€ 10,00			V	1971
42	301	50.000	De Bezige Bij	2007	NL		€ 10,00			M	1929
43	305	50.000	Anthos	2005	NL		€ 18,95			V	1966
44	302	50.000	De Arbeiderspers	2007	POR	2006	€ 17,95	Film	2009	M	1947
45	284	50.000	imprint Carry Slee	2007	NL		€ 13,50			V	1949
46	301	50.000	Podium	2007	NL		€ 16,50	Serie	2007	V	1978
47	360	50.000	Catullus	2007	NL		€ 8,95			M + M + M	1968/1967/1967
48	301	50.000	HvR	2006	NL		€ 12,50	Film	2015	V	1965
49	301	50.000	Thomas Rap	2007	NL		€ 12,50			M	1954
50	302	50.000	De Boekerij	2003	ENG	2003	€ 10,00	Film	2006	V	1977
51	332	50.000	A. W. Bruna	2007	ENG	2007	€ 19,95	Serie	2013	M	1960
52	440	45.000	Mo'Media	2007	NL		€ 9,95				
53	305	45.000	Anthos	2006	ENG	2006	€ 10,00			V + M	1958/1959
54	305	45.000	Cargo	2004	ENG	2004	€ 10,00			V + M	1971

55	519	45.000	Wolters-Noordhoff	2007	NL		€ 129,00				
56	302	45.000	Karakter	2007	DUI	2007	€ 12,50			V	1958
57	627	45.000	Sdu	1954	NL		€ 22,50				
58	301	45.000	De Bezige Bij	1982	NL		€ 10,00	Film	1986	M	1927
59	282	45.000	Leopold	2007	NL		€ 13,95			M	1955
60	305	45.000	De Geus	2007	SWE	2000	€ 19,90	Serie	2000	M	1948
61	302	45.000	A. W. Bruna	2007	ENG	2007	€ 17,95			M	1955
62	332	45.000	A. W. Bruna	2006	ENG	2006	€ 19,95			M	1955
63	511	45.000	Van Reemst	2007	NL		€ 6,95				
64	447	45.000	Podium	2007	NL		€ 15,00			M	1961
65	302	45.000	De Kern	1999	ENG	1999	€ 7,50	Film	2001	V	1964
66	305	40.000	A. W. Bruna	2006	NL		€ 10,00			M	1962
67	640	40.000	Scriptum	2006	NL		€ 12,50			M	1964
68	301	40.000	Querido	2007	NL		€ 24,95			M	1951
69	440	40.000	Van Dishoek	2007	NL		€ 45,00				
70	305	40.000	Cargo	2006	ENG	2006	€ 12,50			V	1971
71	610	40.000	BZZTôH	2005	NL		€ 10,00			M	
72	305	40.000	Cargo	2005	ENG	2005	€ 10,00			V	1971
73	301	40.000	Cossee	2006	NL		€ 19,90	Film	2013	M	1962
74	305	40.000	Anthos	2004	NL		€ 12,50	Film	2015	V	1966
75	749	40.000	Lannoo	2007	NL		€ 9,95			M	1942
76	302	40.000	De Arbeiderspers	1994	POR	1988	€ 12,50			M	1947
77	320	40.000	Nieuw Amsterdam	2007	NL		€ 14,95			M	1958
78	271	35.000	Gottmer	1971	ENG	1969	€ 13,95	Film e.a.	1993	M	1929
79	302	35.000	De Boekerij	2005	ENG	2005	€ 10,00			V	1977
80	305	35.000	Anthos	1997	ENG	1997	€ 7,50			V + M	1958/1959
81	332	35.000	The House of Books	2000	ENG	1998	€ 4,95			V	1953
82	332	35.000	Luitingh	2007	ENG	2006	€ 19,95			M	1927

83	447	35.000	Het Spectrum	2007	NL		€ 12,50			M + M	1942/1956
84	440	35.000	Kosmos	2006	ENG	2006	€ 39,95			M	1975
85	343	<35.000	Poema	2005	ENG	2003	€ 7,98			V	
86	320	<35.000	Podium/Rainbow	1998	NL		€ 10,00			M	1971
87	305	<35.000	Anthos	2005	ENG	2005	€ 10,00			V + M	1958/1959
88	301	<35.000	Atlas	2004	NL		€ 29,90	Serie	2007	M	1946
89	320	<35.000	Atlas	2007	NL		€ 18,50			M	1946
90	302	<35.000	De Kern	2007	ENG	2007	€ 17,50			V	196
91	302	<35.000	Van Holkema & Warendorf	2007	ENG	2006	€ 17,95			V	1939
92	284	<35.000	imprint Carry Slee	2007	NL		€ 13,50	Film	2007	V	1949
93	301	<35.000	Contact	2007	NL		€ 18,90			V	1954
94	305	<35.000	Cargo	2003	ENG	2003	€ 10,00			V	1971
95	302	<35.000	De Geus	2007	SWE	1989	€ 19,90			V	1927
96	850	<35.000	Podium	2004	NL		€ 10,00			M	1964
97	500	<35.000	Prometheus	2007	NL		€ 15,00			V	1970
98	273	<35.000	Gottmer	2005	NL		€ 5,00	Film e.a.		V	1948
99	334	<35.000	Mynx	2007	ENG	2007	€ 22,95			M	1892
100	728	<35.000	Kosmos	2007	ENG	2007	€ 14,95			V	1951

Bijlage 5: Tabel met gegevens 2012

A	B	C	D	E	E2	F	G	G2	H	I	
1	302	664.557	Prometheus	2012	ENG	2011	€ 15,00	Film	2015	V	1963
2	302	381.361	Prometheus	2012	ENG	2012	€ 15,00	Film	2017	V	1963
3	302	323.719	Prometheus	2012	ENG	2012	€ 15,00			V	1963
4	489	200.000	Voetbal International	2012	NL		€ 19,95			M	1968
5	320	100.000	Atlas Contact	2012	NL		€ 12,50			V	1976
6	301	100.000	De Bezige Bij	2010	NL		€ 19,90			M	1971
7	301	75.000	Anthos	2012	NL		€ 19,95			V	1968
8	870	75.000	Atlas Contact	2010	NL		€ 15,00			M	1944
9	491	75.000	Voetbal International	2012	NL		€ 19,95			M	1976
10	301	75.000	Atlas Contact	2012	NL		€ 24,95			M	1946
11	285	75.000	Van Goor	2009	ENG	2008	€ 12,50	Film	2012	V	1962
12	302	75.000	Boekerij	2010	ENG	2004	€ 10,00			V	1970
13	301	75.000	De Bezige Bij	2011	NL		€ 23,50	Film	2016	M	1951
14	302	75.000	Mistral	2010	ENG	2009	€ 15,00	Film	2011	V	1969
15	305	75.000	Anthos Literaire Thrillers	2012	ENG	2012	€ 19,95			V + M	1958/1959
16	320	75.000	Atlas Contact	2009	NL		€ 7,50			V	1976
17	332	75.000	A. W. Bruna Uitgevers	2012	NL		€ 10,00				
18	305	75.000	Cargo	2012	ENG	2012	€ 19,90			V	1971
19	302	75.000	Signatuur	2011	SWE	2009	€ 19,95	Film	2013	M	1961
20	285	75.000	Van Goor	2009	ENG	2009	€ 12,50	Film	2013	V	1962
21	302	60.000	Signatuur	2012	SP	2011	€ 19,95			M	1964
22	285	60.000	Van Goor	2010	ENG	2010	€ 12,50	Film	2014-2015	V	1962
23	491	60.000	Ambo	2012	SWE	2011	€ 19,95			M + M	1962/1981
24	305	60.000	Anthos Literaire Thrillers	2011	NL		€ 19,95			V	1967
25	440	60.000	Kosmos	2012	ENG	2012	€ 29,95			M	1975
26	273	60.000	Lemniscat	2012	NL		€ 24,50			V	1957
27	305	50.000	Prometheus	2010	DE	2007	€ 5,95	Film	2013	M	1950

28	332	50.000	A. W. Bruna Uitgevers	2012	NL		€ 15,00				
29	305	50.000	Cargo	2012	SWE	2011	€ 19,90			V + M	1966/1967
30	610	50.000	Spectrum	2011	ENG	2011	€ 25,00			M	1952
31	302	50.000	Boekerij	2012	ENG	2012	€ 19,95			V	1965
32	283	50.000	De Fontein Jeugd	2012	ENG	2009	€ 13,95	Film	2012	M	1971
33	283	40.000	De Fontein Jeugd	2012	ENG	2010	€ 13,95	Film	2017	M	1971
34	302	40.000	Artemis & co	2011	DUI	2011	€ 15,00	Film		V	1963
35	301	40.000	TVF International	2011	NL		€ 19,95			M	1906
36	271	40.000	Gottmer/CPNB	2010	ENG	2010	€ 5,00			M	1978
37	440	40.000	Bert Bakker	2012	NL		€ 17,95			M	1986
38	305	40.000	Anthos Literaire Thrillers	2009	NL		€ 10,00	Film	2012	V	1967
39	301	40.000	De Bezige Bij	2012	NL		€ 19,90			M	1954
40	440	40.000	Kosmos	2010	ENG	2010	€ 29,95			M	1975
41	305	40.000	Cargo	2010	SWE	2009	€ 10,00			V + M	1966/1967
42	320	40.000	The House of Books	2011	ENG	2011	€ 10,00			M + M	1919
43	332	40.000	A. W. Bruna Uitgevers	2012	ENG	2012	€ 19,95			M	1960
44	283	40.000	De Fontein Jeugd	2012	ENG	2011	€ 13,95			M	1971
45	301	40.000	Anthos	2011	NL		€ 12,50			M	1953
46	283	40.000	Van Holkema & Warendorf	1999	NL		€ 10,00	Film	2012	M	1946
47	820	40.000	Bertram + de Leeuw Uitgevers	2012	NL		€ 18,50			M	1960
48	305	40.000	Anthos Literaire Thrillers	2012	NL		€ 19,95			V	1966
49	342	40.000	Anthos	2012	NL		€ 19,95			V	1966
50	301	40.000	Thomas Rap	2012	NL		€ 8,50			M	1954
51	302	40.000	De Bezige Bij	2012	ENG	2009	€ 19,90			M	1975
52	302	40.000	Artemis & co	2012	FR	2000	€ 16,95			V	1961
53	283	30.000	De Fontein Jeugd	2009	ENG	2007	€ 13,95	Film	2010	M	1971
54	302	30.000	Anthos Literaire Thrillers	2011	ENG	2011	€ 10,00	Film	2014	M	1971
55	305	30.000	Anthos Literaire Thrillers	2010	NL		€ 12,50			V	1968
56	302	30.000	The House of Books	2012	ENG	2011	€ 18,95			V	1969

57	301	30.000	De Bezige Bij	2012	NL		€ 19,90	Theater	2016	M	1967
58	332	30.000	A. W. Bruna Uitgevers	2012	NL		€ 10,00				
59	305	30.000	Anthos Literaire Thrillers	2012	SWE	2010	€ 19,95			V	1974
60	343	30.000	Sijthoff	2012	ENG	2012	€ 19,95			V	
61	400	30.000	Nieuw Amsterdam	2011	NL		€ 12,50			V	1980
62	271	30.000	Gottmer	2011	NL		€ 14,95	Film e.a.		V	1948
63	332	30.000	A. W. Bruna Uitgevers	2012	ENG	2012	€ 19,95			M	1955
64	282	30.000	De Wakkere Muis	2012	IT	2012	€ 24,95				
65	305	30.000	Anthos Literaire Thrillers	2011	ENG	2011	€ 12,50			V + M	1958/1959
66	443	30.000	Kosmos	2011	ENG	2010	€ 17,95			M	1968
67	283	30.000	De Fontein Jeugd	2010	ENG	2008	€ 13,95	Film	2011	M	1971
68	350	30.000	Meulenhoff	2010	FR	2010	€ 19,95	Film	2017	M	1972
69	282	30.000	Leopold	2012	NL		€ 14,95			M	1955
70	302	30.000	Anthos	2005	ENG	2005	€ 12,50	Film	2012	M	1977
71	740	30.000	Bertram + de Leeuw Uitgevers	2011	NL		€ 14,95	Film	2011	V + V	1962
72	301	30.000	Atlas Contact	2012	NL		€ 18,95			M	1960
73	271	30.000	Gottmer	1971	ENG	1969	€ 8,95	Film e.a.		M	1929
74	301	30.000	Arbeiderspers	2011	NL		€ 15,00			V	1945
75	489	30.000	Voetbal International	2012	NL		€ 14,95			M + M	1967
76	305	30.000	Anthos Literaire Thrillers	2004	NL		€ 7,50	Film	2015	V	1966
77	680	30.000	Spectrum	2012	NL		€ 17,99			M	
78	302	30.000	Signatuur	2012	DUI	2011	€ 22,95			M	1946
79	301	30.000	Nijgh & Van Ditmar	2012	NL		€ 17,95			M	1971
80	283	25.000	Gottmer	2012	ENG	2011	€ 14,95			M	1944
81	332	25.000	The House of Books	2011	ENG	2009	€ 5,00			V	1959
82	770	25.000	Tyler Roland Press	2011	NL		€ 14,95			M	1969
83	283	25.000	De Fontein Jeugd	2011	ENG	2009	€ 13,95			M	1971
84	305	25.000	De Geus	2012	SWE	2006	€ 15,00			M	1950
85	332	25.000	The House of Books	2012	ENG	2012	€ 17,95	Serie	2010	V	1953

86	302	25.000	A. W. Bruna Uitgevers	2012	ENG	2012	€ 15,00			V	1973
87	302	25.000	Orlando	2012	ENG	2011	€ 19,95			V	1963
88	343	25.000	Boekerij	2012	ENG	2012	€ 19,95			V	1970
89	305	25.000	Prometheus	2010	DE	2009	€ 10,00	Film	2016	M	1950
90	510	25.000	Prometheus	2012	NL		€ 15,00			M	1978
91	302	25.000	Boekerij	2012	ENG	2012	€ 18,95			V	1980
92	272	25.000	Rubinstein	2011	NL		€ 14,95	Film e.a.	2011	V	1960
93	302	25.000	The House of Books	2011	ENG	1997	€ 10,00			V	1969
94	770	25.000	Spectrum	2005	NL		€ 14,99			M	1969
95	305	25.000	Prometheus	2011	DE	2010	€ 10,00	Film	2018	M	1950
96	271	25.000	Van Holkema & Warendorf	2012	NL		€ 5,00			V	1953
97	302	25.000	Xander Uitgevers	2012	ENG	1996	€ 9,95			V	
98	305	25.000	Prometheus	2010	DE	2008	€ 10,00	Film	2014	M	1950
99	301	25.000	Prometheus	2012	NL		€ 14,95			M	1959
100	282	25.000	Leopold	1997	NL		€ 9,95	Film	2011	M	1955

Bijlage 6: Tabel met gegevens 2016

	A	B	C	D	E	E2	F	G	G2	H	I
1	339	382.974	Lebowski Publishers	2016	NL		€ 22,50			V	1965
2	284	147.179	De Harmonie	2016	ENG	2016	€ 19,90	Theater e.a.	2016	V	1965
3	305	142.724	Ambo Anthos <i>uitgevers</i>	2016	NL		€ 19,99			V	1967
4	491	125.000	Nieuw Amsterdam	2016	NL		€ 19,99			M	1947
5	301	125.000	Meulenhoff	2014	NL		€ 18,99			M?	
6	443	100.000	Kosmos	2016	NL		€ 20,00			V	1981
7	489	100.000	Voetbal Inside	2016	NL		€ 19,99			M	1968
8	320	75.000	Atlas Contact	2016	NL		€ 24,99			M	1946
9	305	75.000	Ambo Anthos <i>uitgevers</i>	2016	ENG	2016	€ 19,99			V + M	1958/1959
10	332	75.000	Luitingh-Sijthoff	2016	NO	2013	€ 10,00			M	1969
11	301	75.000	Querido	2015	NL		€ 22,50			V	1962
12	301	75.000	Uitgeverij Cornelisse	2016	NL		€ 14,99			V	1979
13	305	75.000	HarperCollins	2016	ENG	2016	€ 19,95			V	1971
14	305	75.000	A. W. Bruna	2015	ENG	2015	€ 15,00	Film	2016	V	1972
15	302	75.000	Nieuw Amsterdam	2016	ENG	2015	€ 24,99			V	1974
16	301	75.000	Meulenhoff	2016	NL		€ 19,99			M?	
17	301	60.000	Prometheus	2014	NL		€ 19,95			V	1973
18	491	60.000	Voetbal Inside	2016	NL		€ 19,99			M	1980
19	283	60.000	De Fontein Jeugd	2016	ENG	2015	€ 14,99			M	1971
20	770	60.000	Luitingh-Sijthoff	2016	ENG	2015	€ 18,99			M	1968
21	301	60.000	Prometheus	2016	NL		€ 19,95			V	1973
22	301	60.000	Das Mag Uitgevers	2016	NL		€ 14,95			M	1978
23	282	60.000	Lannoo	2016	ENG	2015	€ 14,99			M + M	1961/1950
24	770	60.000	A. W. Bruna Lev.	2010	NL		€ 4,99			M	1959
25	281	60.000	Leopold	2015	NL		€ 14,99			M	1977
26	332	60.000	A. W. Bruna	2016	NL		€ 15,00				
27	301	50.000	Prometheus	2013	NL		€ 12,50	Film	2017	V	1973

28	400	50.000	Lebowski Publishers	2015	NL		€ 19,99			V	1975
29	302	50.000	De Fontein	2014	ENG	2012	€ 10,00	Film	2016	V	1969
30	332	50.000	Luitingh-Sijthoff	2016	NO	2015	€ 19,99			M	1969
31	301	50.000	Ambo Anthos <i>uitgevers</i>	2016	NL		€ 21,99			M	1953
32	302	50.000	Wereldbibliotheek	2013	IT	2013	€ 15,00	Serie	2017	V	1943
33	301	40.000	Thomas Rap	2014	NL		€ 15,00			M	1954
34	681	40.000	De Bezige Bij	2016	NL		€ 39,99			V	1949
35	740	40.000	Atlas Contact	2014	NL		€ 12,50			V	1954
36	332	40.000	A. W. Bruna	2016	ENG	2016	€ 19,99			M	1960
37	283	40.000	De Fontein Jeugd	2016	ENG	2015	€ 14,99			V	1959
38	770	40.000	Maven Publishing	2016	NL		€ 24,95			M + M	1987/1986
39	305	40.000	Ambo Anthos <i>uitgevers</i>	2016	NL		€ 19,99			V	1966
40	400	40.000	Moon	2016	NL		€ 14,99			V	
41	271	40.000	Gottmer & Stichting CPNB	2014	NL		€ 5,00			V	1960
42	480	40.000	Karakter Uitgevers	2016	NL		€ 14,99			M	1954
43	281	30.000	Querido Kinderboek	2005	NL		€ 29,95	Film e.a.		V	1911
44	320	30.000	Atlas Contact	2015	NL		€ 19,99			M	1971
45	320	30.000	The House of Books	2016	ENG	2014	€ 19,99	Serie	2011	M + M	1942/1929
46	301	30.000	Prometheus	2015	NL		€ 19,95			V	1955
47	301	30.000	Lebowski Publishers	2016	NL		€ 22,50			M	1955
48	661	30.000	Spectrum	2016	ENG	2016	€ 25,00			M	1949
49	480	30.000	Uitgeverij Q	2016	NL		€ 15,00			M	1962
50	320	30.000	Ambo Anthos <i>uitgevers</i>	2016	NL		€ 19,99			V	1966
51	400	30.000	Lebowski Publishers	2015	NL		€ 17,50	Theater	2018	M	1962
52	302	30.000	Luitingh-Sijthoff	2014	ENG	2013	€ 10,00	Film		M	1956
53	305	30.000	Prometheus	2015	NL		€ 19,95			V	1968
54	302	30.000	Prometheus	2015	ENG	2015	€ 8,95			M	1963
55	332	30.000	A. W. Bruna	2014	ENG	2013	€ 12,50	Film	2017	M	1951
56	281	30.000	Leopold	2016	NL		€ 14,99			M	1977

57	283	30.000	De Fontein Jeugd	2016	ENG	2015	€ 14,99			V	1959
58	342	30.000	Ambo Anthos <i>uitgevers</i>	2016	NL		€ 19,99			V	1966
59	301	30.000	Das Mag Uitgevers	2016	NL		€ 22,95			V	1988
60	870	30.000	Atlas Contact	2016	NL		€ 29,99			M	1944
61	440	30.000	Spectrum	2016	NL		€ 14,99			V	1987
62	305	30.000	Signatuur	2015	SWE	2015	€ 12,50			M	1962
63	302	30.000	De Fontein	2016	ENG	2016	€ 19,99			V	1969
64	893	30.000	Prometheus Bert Bakker	2016	NL		€ 19,95			M	1946
65	301	30.000	Lebowski Publishers	2015	NL		€ 19,99			V	1974
66	330	30.000	Boekerij	2009	ENG	2009	€ 18,99			M	1941
67	302	30.000	Boekerij	2016	ENG	2016	€ 19,99			V	1970
68	400	25.000	Atlas Contact	2015	NO	2011	€ 19,99			M	1968
69	283	25.000	Lannoo	2013	ENG	2013	€ 14,99			M + M	1961/1950
70	343	25.000	Luitingh-Sijthoff	2016	ENG	2015	€ 19,99			V	
71	305	25.000	Boekerij	2016	ENG	2014	€ 7,50			M	1974
72	491	25.000	Ambo Anthos <i>uitgevers</i>	2012	SWE	2012	€ 10,00			M + M	1981/1962
73	770	25.000	A. W. Bruna Lev.	2016	NL		€ 4,99			M	1959
74	301	25.000	Uitgeverij Jurgen Maas	2016	NL		€ 24,95			M	1971
75	440	25.000	Nieuw Amsterdam	2015	NL		€ 24,95			V	1967
76	200	25.000	De Fontein Jeugd	1983	ENG	1982	€ 12,50	Film	2016	M	1916
77	350	25.000	De Bezige Bij	2015	HEB	2014	€ 15,00			M	1939
78	281	25.000	Leopold	2016	NL		€ 9,99			V	1969
79	282	25.000	De Wakkere Muis	2016	IT	2016	€ 25,95	Serie e.a.	2009		
80	491	25.000	VI Boeken	2016	FI	2015	€ 19,95			M	1971
81	330	25.000	Boekerij	2016	ENG	2016	€ 19,99	Film		M	1962
82	661	25.000	Lebowski Publishers	2016	NL		€ 19,99			M	1967
83	680	25.000	Spectrum	2016	NL		€ 19,99			M	
84	730	25.000	Ten Have	2016	ENG	2016	€ 19,99			V + M	1964/1969
85	301	25.000	Atlas Contact	2016	NL		€ 14,99			V	1948

86	302	25.000	Luitingh-Sijthoff	2014	ENG	2014	€ 10,00			M	1956
87	302	25.000	A. W. Bruna	2015	ENG	2013	€ 19,95	Film		V	1966
88	305	<25.000	Luitingh-Sijthoff	2016	NL		€ 9,99			M	1983
89	320	<25.000	De Correspondent	2016	NL		€ 18,00			M + M	1981/1975
90	332	<25.000	A. W. Bruna	2016	ENG	2016	€ 19,99			M	1955
91	273	<25.000	Gottmer	1994	ENG	1969	€ 7,50	Film e.a.		M	1929
92	770	<25.000	A. W. Bruna Lev.	2013	ENG	2010	€ 17,95			V	1965
93	340	<25.000	Prometheus	2015	ENG	2015	€ 15,00			V	1963
94	301	<25.000	Thomas Rap	2016	NL		€ 9,99			M	1954
95	305	<25.000	Cargo	2015	ENG	2015	€ 15,00			V	1971
96	200	<25.000	De Fontein Jeugd	1984	ENG	1983	€ 5,00	Film	1990	M	1916
97	489	<25.000	Kick Uitgevers	2016	NL		€ 34,95			M + M + M + M	1951/1950/1962/1949
98	332	<25.000	A. W. Bruna	2015	NL		€ 15,00				
99	283	<25.000	Lannoo	2015	ENG	2014	€ 14,99			M + M	1961/1962
100	305	<25.000	Uitgeverij Marmer	2016	NL		€ 15,00			V	1974